

Echipa redacțională:

arh. Ileana Tureanu - președinte UAR
Răzvan Hatea - tehnoredactare și fotografie
arh. Ioana Alexe - redactor
Andy Arif - redactor
Vlad Brătuleanu - tehnoredactare
Claudia Ștefănescu - corectură

coordonator:

arh. Ileana Tureanu - președinte UAR

www.uniuneaarhitectilor.ro/BIUAR
ISSN 1582-2117

arh. Marina Macarie - sigla BIUAR

Se distribuie gratuit
din Fondul Timbrului de Arhitectură

Contact

Centrul de Cultură Arhitecturală /
Secretariat /
Revista Arhitectura / Biblioteca
str. Jean Louis Calderon, nr. 48, București,
sectorul 2, cod 020038

Secretariat: tel. 021.315.60.73,
0737.017.785,
uar_contact@yahoo.com,
secretariat@uniuneaarhitectilor.ro

Revista Arhitectura: tel. 0768.198.178,
0768.198.179,
office@arhitectura-1906.ro

Biblioteca (program cu publicul):
L-V - 10:00-16:00, tel. 021.310.91.94,
biblioteca@uniuneaarhitectilor.ro

5-6/2022

Din cuprins:

EVENIMENTUL ANULUI

ACADEMICA

ANIVERSĂRI

LANSĂRI CU DICHIS

PREZENȚE INTERNAȚIONALE

CULTURALIA

INIȚIATIVE

FEMEILE DIN ARHITECTURĂ

EVENIMENTE CALDERON

ART SAFARI ÎN CALDERON

SUCURSALE UAR

EXPOZIȚII

IN MEMORIAM

**12 ARHITECȚI – MEMBRI AI
ACADEMIEI ROMÂNE**

SUMAR

Echipe redacționale:

arh. Ileana Tureanu - președinte UAR
Răzvan Hatea - tehnoredactare și fotografie
arh. Ioana Alexe - redactor
Andy Arif - redactor
Vlad Brătuleanu - tehnoredactare
Claudia Ștefănescu - corectură

coordonator:

arh. Ileana Tureanu - președinte UAR

www.uniuneearhitectilor.ro/BIUAR
ISSN 1582-2117

arh. Marina Macarie - sigla BIUAR

Se distribuie gratuit
din Fondul Timbrului Arhitecturii.

Contact

Centrul de Cultură Arhitecturală /
Secretariat /
Revista Arhitectura / Biblioteca
str. Jean Louis Calderon, nr. 48, București,
sectorul 2, cod 020038

Secretariat: tel. 021.315.60.73,
0737.017.785,
uar_contact@yahoo.com,
secretariat@uniuneearhitectilor.ro

Revista Arhitectura: tel. 0768.198.178,
0768.198.179,
office@arhitectura-1906.ro

Biblioteca (program cu publicul):
L-V - 10:00-16:00, tel. 021.310.91.94,
biblioteca@uniuneearhitectilor.ro

EVENIMENTUL ANULUI

2 Centrul Național BRÂNCUȘI | Extras din interviul realizat de Daria GHIU

ACADEMICA

6 Dacia One – Studio Ten | Adrian ZERVA

10 12 arhitecți – membri ai Academiei Române | Ileana TUREANU

ANIVERSĂRI

14 Profesorul Romeo BELEA – Doctor Honoris Causa al UAUIM | Sorin VASILESCU

18 Școala de arhitectură, ca o citadelă... | Lorin NICULAE

22 50 de ani de Convenție privind protecția patrimoniului mondial cultural și
natural | Comunicat de Presă

LANSĂRI CU DICHIȘ

26 Revista Arhitectura Nr. 3-4, Δ Dunării | Andy ARIF

28 Satul meu | Augustin IOAN

30 Δ Dunării, autori și prieteni | Ioana ALEXE

PREZENȚE INTERNAȚIONALE

34 La Mujer Que Soy | Ileana TUREANU

36 Arhitectura în Portugalia, în viziunea unui arhitect român | Gelu SAVONEA

CULTURALIA

40 Cenaclul LiterArh | Oana STANCIU

46 QUESTIONS | Șerban ȚIGĂNAȘ

54 Patrimoniul și eficiența energetică | Cristina-Antonina BURUIANĂ

INIȚIATIVE

60 O plimbare prin oraș cu autorii | Ildiko MITRU și Ina FUNEȚAN

FEMEI DIN ROMÂNIA

62 „1+21 femei excepționale în arhitectura românească” | Anca-Adriana HUZĂ

EVENIMENTE CALDERON

66 „Povestea Casei Mele” ediția în limba română și Atelier Larix Revitalizare
Rurală | Köllő MIKLÓS

70 Drumul Taberei 2030 | Lorin NICULAE

74 O seară ca între prieteni | Costin PETRESCU - Petry

80 „Alfred Popper, 1874-1946: (re)descoperirea unui arhitect”
| Monica CROITORU-TONCIU

ART SAFARI ÎN CALDERON

84 Iancu dezlănțuit în Calderon 48 | Ioana ALEXE

88 Un ring de dans și un câmp de luptă | Ioana ALEXE

SUCURSALE UAR

96 Expoziția „Moștenirea Familiei Banffy în Transilvania” | Dana JULEAN,
Dan-Ionuț JULEAN

98 Dealu Frumos | Claudia POPESCU

100 Profesorul nostru Pichi PETRAȘCU la Muzeul de Artă | Dan NIȚESCU

106 Expoziții de arhitectură și desene la UZINA DE APĂ | Ionuț ANDRIU

110 ÎMPREUNĂ | Gabriela MIRCEA

EXPOZIȚII

112 „Amintiri pe Sticlă” – arh. Liviu BRANDABUR | Doina Eleonora MARIN

IN MEMORIAM

114 Este trist acest sfârșit de noiembrie | Ileana TUREANU

116 Arh. Daniela DEMETRIU (8 aug. 1952 - 18 oct. 2022) | Gabriela PĂȘĂRIN

118 Mihai Dan NICOLESCU (1943-2022) | Alexandru BELDIMAN

CRAIOVA

INTERVIU CU
ARH. DORIN
ȘTEFAN

Text: Extras din interviul realizat de Daria GHIU la Radio Cultural, în emisiunea „Orașul vorbește”

CENTRUL NAȚIONAL
BRÂNCUȘI

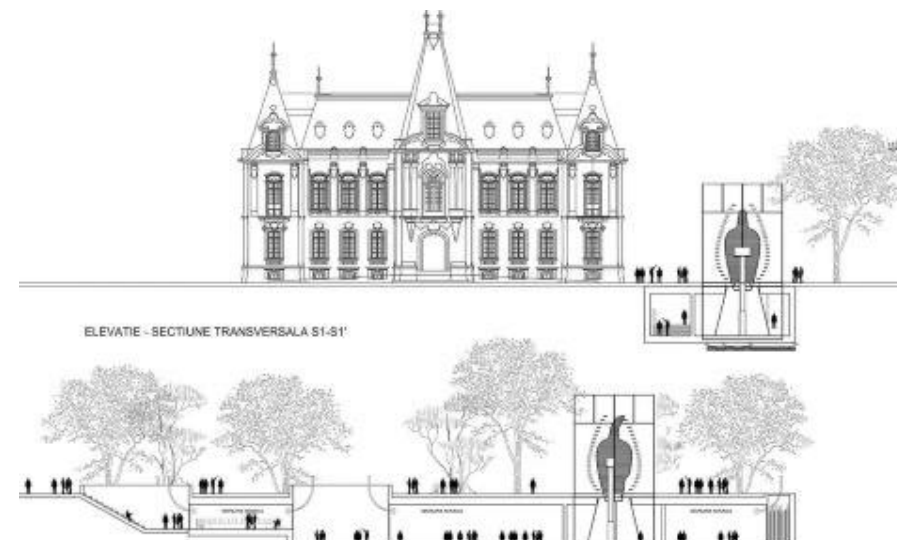

Daria GHIU: Vom discuta în această dimineață despre arhitectură, calitatea arhitecturii românești actuale, dar și despre Centrul Constantin Brâncuși din Craiova cu Dorin Ștefan. Bună dimineața!

Dorin ȘTEFAN: Bună dimineața!(aș elimina, e cam ciudat într-o revista o astfel de introducere)

Daria GHIU: Vă mulțumesc că ați acceptat invitația noastră de a vorbi despre arhitectură și despre proiectele dumneavoastră. Cel mai recent dialog pe care l-am avut a fost în urmă cu câțiva ani, într-o emisiune specială dedicată lui Constantin Brâncuși, așa cum facem în fiecare an, pe 19 februarie, atunci când sărbătorim Ziua Națională Constantin Brâncuși. Vorbeam despre Calea Eroilor, despre planul dumneavoastră pentru Târgu Jiu și acel proiect de reamenajare a Căii Eroilor și de reintegrarea monumentelor lui Constantin Brâncuși la Târgul Jiu. Aș vrea să vorbim despre Centrul Constantin Brâncuși, inaugurat pe 15 septembrie 2022 la Craiova, și despre Oul lui Brâncuși. Care este istoria acestui proiect și cum a ajuns el o realitate, care era planul inițial, cum s-a transformat în timp și ce avem acum la Craiova.

Dorin ȘTEFAN: Da... acest parcurs are o istorie foarte lungă pentru că m-a urmărit ideea unui artist român care a ieșit în universal încă de când eram adolescent și am tot purtat în mine acest gând. L-am mai reluat în diferite ipostaze, dar ceea ce m-a fascinat cel mai mult a fost ce a spus Brâncuși la un moment dat că: „Arhitectura este sculptură locuită”, și în jurul acestui concept am tot brodat și, la un moment dat, am făcut o ofertă publică în ideea de a realiza un pavilion Brâncuși, undeva... nu avea o situare. Era vorba despre un Pavilion Brâncuși care să vorbească despre această „arhitectură ca sculptură locuită” și, pe de altă parte, să fructifice și pentru noi, pentru România, acest nume extraordinar care este Brâncuși. Această ofertă publică pe care am lansat-o, în mass media, a fost receptată foarte bine de cei de la Craiova, de la Consiliul Județean. M-au invitat și așa au trecut cam 12 ani de când a fost această receptare a poveștii cu pavilionul și, în sfârșit, am reușit să o finalizăm. Ea are la bază în afară de „sculptura locuită” și o poveste, pentru că este o poveste, un proiect în fașă,

despre un pavilion pe care Brâncuși ar fi urmat să-l realizeze undeva în India prin anii 1938, a și ajuns acolo, dar acel proiect nu s-a realizat și astfel, în siajul acestui gând, am făcut propunerea de la Craiova.

D.G.: Chiar îmi amintesc că se discută mult în istoria artei despre acest plan nerealizat. Întotdeauna când ai asemenea planuri, și totul nu mai devine realitate, începi să proiectezi foarte mult. Aș vrea să vă întreb cum v-a influențat această declarație a lui Brâncuși pe dumneavoastră ca... era să zic ca sculptor, ca sculptor în spațiul public până la urmă, ca arhitect Dorin Ștefan, „arhitectura este sculptură locuită”.

D.Ș.: Adesea mă gândeam dacă nu cumva Brâncuși, pentru că au fost contemporani, s-a întâlnit la Paris cu Le Corbusier, pentru că arhitectul, de această dată, a fost cel care, de asemenea, pentru mine, a avut o importanță foarte mare atunci când m-am format și amândoi, într-un fel, cochetau cu această idee a arhitecturii ca o sculptură. Din acest „mariaj”, Brâncuși - Le Corbusier, m-am hrănit.

D.G.: Cum arată ce se întâmplă la Craiova, care sunt planurile de viitor pentru că e vorba de o galerie subterană...

D.Ș.: Da, este legată într-un fel de acea poveste cu pavilionul din Indore, din India, pentru că și acolo intrarea într-un astfel de pavilion al meditației, cum ar fi fost să fie, se făcea pe undeva pe dedesubt, în rest nu are niciun fel de legătură directă sau edificare cu urme vizibile, ci este o metaforă în jurul acelei idei. Această metaforă iese la suprafață. Dacă ceea ce se întâmplă în acel gând al lui Brâncuși era undeva în subteran și soarele pătrundea numai printr-o rază pe undeva în acel templu al meditației, de această dată, totul se întâmplă la lumină, în transparență. Vii pe undeva din subteran, ai la dispoziție un lift care te scoate din acea galerie subterană și te aduce la lumină în mijlocul aceluia ovoid care este de asemenea edificat din sticlă. Povestea este foarte lungă și ar trebui să vă dau foarte multe detalii, ceea ce este important

este că undeva, în subteran... tocmai pentru a nu ieși cu o construcție care să viruseze într-un fel Palatul Mihail, o bijuterie de arhitectură eclectică franceză, am realizat doar acest pavilion de sticlă care are rolul unui semnal... iar în subteran sunt galerii de expoziție de artă, aproape 1.200 de metri pătrați, în care acum se vorbește despre Brâncuși. Pentru această deschidere doamna Doina Lemni, s-a ocupat în calitate de curator, a organizat acest subteran care ne informează despre Brâncuși. Cam aceasta ar trebui să fie și ideea acestui Centru dedicat lui Brâncuși.

D.G.: Cred că în cazul lui Brâncuși chiar nu poți să fii inocent atunci când realizezi o arhitectură pentru el, pentru că vorbești despre lumină, transparență, acest subteran, toate aceste legături pe care el le-a făcut de-a lungul vieții. Asta m-a dus cu gândul la Doina Lemni, la cartea pe care a semnat-o la Editura Vremea, la cei care l-au întâlnit pe Brâncuși, sunt toate aceste mărturii în jurul lui Brâncuși pe care dumneaei le-a pus la un loc într-o carte. Doamna Doina Lemni are și toată această relație de la Pompidou cu Brâncuși - și-mi aminteam acum de toată descrierea atelierului lui Brâncuși, importanța pedestalului pentru el, care este integrată în lucrare și tot ce făcea el... o scenografie foarte bine pusă la punct... lucrările se învârtteau, aveau acele planuri care se pot mișca, el le învârtea, bătea lumina într-un anumit sens, le fotografia, toată această relație, totul era integrat în spațiu...

D.Ș.: Brâncuși trăia prin ceea ce făcea. De aceea foarte greu se despărțea de câte o lucrare. Doina Lemni ne povestește tot felul de astfel de situații în care aproape era cu lacrimi în ochi când trebuie să vândă câte o lucrare.

PREMIUL
DUILIU MARCU
AL
ACADEMIEI
ROMÂNE

Text: Adrian ZERVA

DACIA ONE – STUDIO TEN

Un proiect de succes, în primul rând pentru oraș

Parcurgând Calea Victoriei astăzi, poate fi redescoperită Casa Cesianu, monument istoric și arhitectural de clasa B, restaurat, reabilitat la standarde actuale, readus la imaginea inițială prin degajarea fațadei de est care, timp de 80 de ani, a fost obturată prin agresiunea reprezentată de construirea corpului de clădire al fostului teatru al coloniei sovietice și, în final, integrată în ansamblul noii dezvoltări.

Proiectul complex, constând în reabilitarea Casei Cesianu și extinderea cu corpuri de arhitectură modernă este o intervenție ponderată, la scara locului, care nu agresează țesutul urban existent, relația cu vecinătățile imediate fiind negociată cu grijă, clădirea înscriindu-se, în mod firesc, în peisajul segmentului Căii Victoriei din acea zonă.

Un proiect de succes pentru practica în domeniu

Investiția ilustrând perfect că „se poate“. Au fost respectate toate principiile de „bună practică“, regulamente și constrângeri impuse de zona protejată, dar și cerințele investitorului privind parametrii economici țintiți de către acesta. Altfel zis, este o demonstrație în contrast cu multiplele acuze aduse breslei: „... arhitecții împreună cu dezvoltatorii distrug imaginea orașului“.

Un proiect de succes pentru echipa de proiectare

Un proiect complex cu provocări multiple - readucerea la viață a unui imobil abandonat aflat într-o stare avansată de degradare, lucrări de degajare și desființări parțiale cu păstrarea unui segment de clădire prezent în memoria vizuală colectivă a locului, racordarea la clădirile învecinate, dialogul cu ansamblul Academiei Române, soluții tehnice structurale și arhitecturale contemporane implementate la realizarea corpului nou.

Provocarea proiectului a constituit-o restaurarea clădirii monument și, în același timp, completarea identității arhitecturale a unuia dintre punctele fierbinți din zona centrală, respectiv intersecția Dacia cu Calea Victoriei.

Dacia ONE este un proiect al Studio 10 M - Zerva, Croitoru, Medvedovici Arhitecți Asociați - birou de proiectare cu peste 30 de ani de activitate constantă. Un proiect dificil care credem că demonstrează maturitatea profesională, expertiza, profesionalismul și capacitatea de coordonare complexă a unei echipe multidisciplinare.

În acest sens, Dacia ONE a fost distinsă pentru management, calitate și complexitate a spațiului construit în cadrul Anualei 2021 a OAR București.

Un succes pentru dezvoltator

Un proiect curajos. Investitorul ATENOR având o politică proprie, la nivel european, de intervenții în zone aglomerate și de repunere în valoare a patrimoniului construit.

În final, proiectul a respectat parametrii tehnici funcționali și economici avuți în vedere și a reușit totodată să redea orașului un monument și să „rezolve, astfel, una dintre intersecțiile fierbinți - Calea Victoriei cu Bd. Dacia.

O mențiune specială pentru dl arhitect Dan Cătălinescu, ce a avut o contribuție importantă în derularea acestui proiect. Reprezentând interesele ATENOR, a convins investitorul asupra fezabilității acestui proiect coordonând apoi, cu mult succes, echipa de specialiști angajați de proprietar precum și întregul proces de autorizare și implementare.

Un proiect de referință pentru constructor

Într-un timp record, în condiții dificile de amplasament, confruntându-se cu provocările specifice ale unui șantier în mijlocul orașului, executantul Kesz Romania, dând dovadă de o organizare deosebită, s-a achitat de sarcinile lui.

Proiectul a primit aprecierea mediului academic, mediatic și profesional.

Premiul de excelență Constantin Brâncoveanu al Fundației Alexandrion.

Premiul pentru cel mai bun proiect și cea mai bună față al mass media de specialitate - Gala CIJ.

Proiectul a fost mediatizat în publicațiile de specialitate IGLOO și ale CIJ.

Premiul Duiiu Marcu - în domeniul creației arhitecturale recompensează performanța culturală și științifică românească, concretizată în opere individuale ieșite din comun, menite să promoveze și să afirme excelența în acest domeniu.

Text: Ileana TUREANU

12 ARHITECȚI – MEMBRI AI ACADEMIEI ROMÂNE

Academia Română este forul național de consacrare culturală și științifică, ce are ca scop selectarea și promovarea, în rândurile sale, a celor mai importanți oameni de știință, literați, artiști, din toate domeniile spiritualității, care s-au distins prin opere ce contribuie la progresul spiritual al țării, lucrări de mare valoare teoretică și practică.

De la înființarea sa în anul 1866 și până în prezent, Academia Română a reunit peste **1.700 de membri, dintre care numai 12 arhitecți.**

1. Arh. Nicolae Ghika-Budești (1869-1943), membru de onoare, 1937

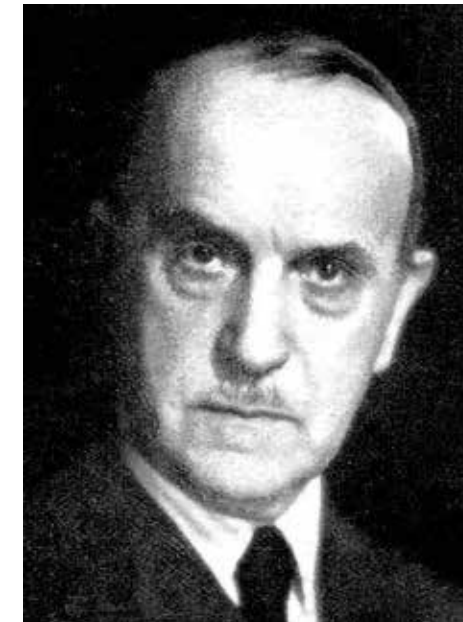
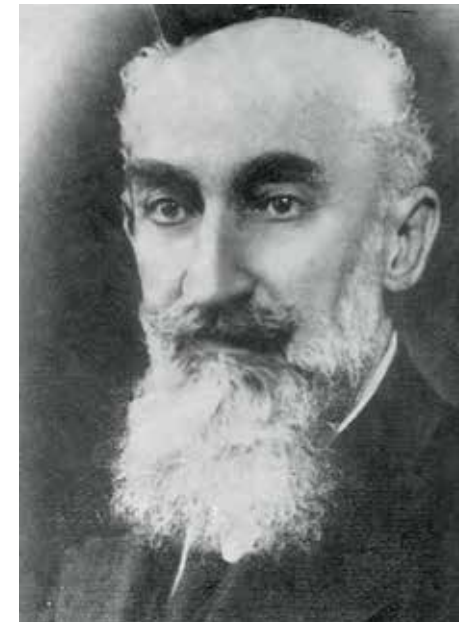
Promotor al renașterii vechii arhitecturi românești și afirmării specificului național, al stilului neoromânesc, a fost profesor la Școala superioară de Arhitectură și specialist în istoria arhitecturii medievale din Muntenia. I se datorează Muzeul de etnografie, artă națională, artă decorativă și industrială (Muzeul Țăranului Român), Casa Radu Rosetti (str. Mihail Moxa nr. 3-5).

2. Arh. Petre Antonescu (1873-1965), membru titular, 1945

Arhitect, pedagog, planificator urban, restaurator care s-a impus prin promovarea unui stil arhitectural neoromânesc. Autorul Primăriei Municipiului București și a celei din Craiova, al Arcului de Triumf, Palatului Navigației din Galați, Facultății de Drept, Cazinourilor din Sinaia și Constanța (împreună cu Daniel Renard).

3. Arh. Duiliu Marcu (1885-1966), membru titular, 1955

Arhitect român, președinte de onoare al Uniunii Arhitecților din România, opera sa îmbină tradiția arhitecturii naționale cu formele arhitecturii contemporane. A studiat la Școala de Arte Frumoase din Paris. A participat la construcția Universității din București (alături de arhitectul Nicolae Ghika-Budești), a elaborat o serie de studii de sistematizare, precum cel pentru Piața Victoriei din București, a fost profesor la Institutul de arhitectură „Ion Mincu”, este autorul Politehnicii și Teatrului din Timișoara, Palatului Elisabeta, Palatului CFR, Palatului Monopolurilor de Stat, Bibliotecii Academiei Române, Academiei Militare, Palatului Victoria.

4. Arh. Octav Doicescu (1902-1981), membru titular, 1974

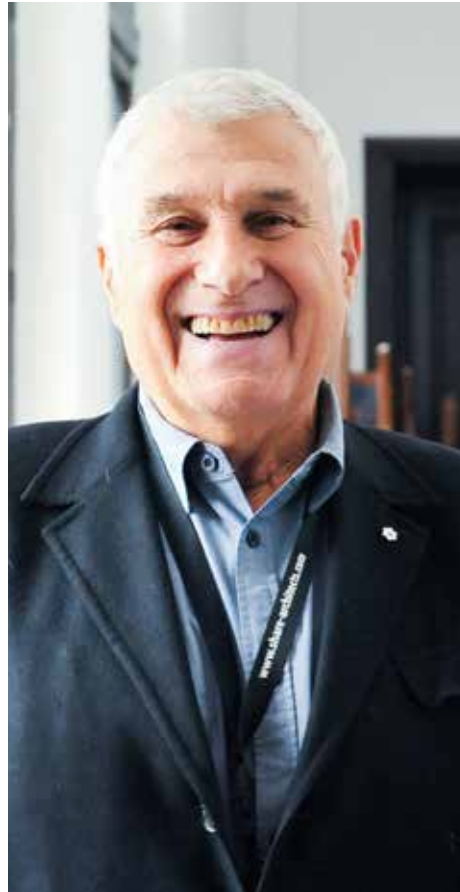
Arhitect, profesor universitar. Este autorul Halelor Obor, Uzinele IAR Brașov, Oficiul Național de Turism, Blocul Banloc - Goodrich, Cartierul de case din Parcul Jianu (înglobat astăzi în Cartierul Primăverii), monumentul Turnul Dezrobirii Basarabiei, Clubul Corpului diplomatic pe Lacul Băneasa, Opera Română, Institutului Politehnic din București.

5. Arh. Grigore Ionescu (1904-1992), membru titular, 1992

Activitatea sa majoră s-a desfășurat în jurul istoriei arhitecturii și a patrimoniului național românesc. Este autorul unei istorii a arhitecturii românești, prima lucrare de acest gen apărută în literatura română de specialitate. Este autorul Spitalului „Emilia Irza” din București.

6. Arh. Liviu Ciulei (1923-2011) membru corespondent, 1992

Cu formație de arhitect, este unul dintre cei mai prestigioși regizori români de teatru și film.

7. Arh. Ștefan Balș-Lupu (1902-1994) membru de onoare, 1993

Cel mai important reprezentant al școlii românești de restaurare, cu o activitate desfășurată timp de șase decenii. Intervențiile sale de restaurare s-au bazat pe o cunoaștere aprofundată a istoriei arhitecturii, a materialelor și tehnicilor tradiționale de construire, pe o consistentă documentare istorică și arhitecturală, pe o riguroasă cercetare in situ: peste 50 de restaurări, printre care Mănăstirea Hurezi și Mănăstirea Moldovița.

8. Arh. Dan Sergiu Hanganu (1939-2017), membru de onoare din străinătate, 2003

Cel mai premiat arhitect român, inclusiv cu Ordinul Canadei, al guvernatorului general și medalia de aur RAIC pentru toată opera sa, a proiectat clădiri emblematiche în Quebec, noua aripă a Muzeului Pointe-à-Callière, clădirea HEC Montréal, sala de concerte din Rimouski, școala de design UQAM și alte clădiri comerciale, ansambluri rezidențiale și culturale din Montreal, Europa și Asia. În România nu a reușit să construiască.

9. Romeo Ștefan Belea (n. 1932), membru corespondent, 2010

Arhitect, profesor universitar, este o figura remarcabilă a arhitecturii din țara noastră, din ultimii 40–50 de ani. Absolvent al Institutului de Arhitectură „Ion Mincu” – promoția 1957, a obținut doctoratul cu lucrarea: „Spațiul teatrului de dramă contemporan”. A fost, încă de la început, angrenat în lucrări de mare importanță (Săla Sporturilor din Constanța, Sala Palatului R.P.R., cămine studentești Grozăvești, Regie etc.) Alături de alți trei colegi din aceeași remarcabilă serie, a câștigat premii la concursuri naționale de arhitectură. Numele sau rămâne legat de Teatrul Național „ION LUCA CARAGIALE” la al cărui proiect a participat în primii ani de profesie și pe care a avut șansa să-l refuncționalizeze și remodeleze în anul 2008.

10. Șerban Sturdza (n. 1947), membru corespondent, 2010

După absolvirea Institutul de Arhitectură „Ion Mincu” în 1971, în perioada 1971-1993 a lucrat ca arhitect în cadrul IPROTIM, profesor la Liceul de Arte Plastice și cadru didactic la Facultatea de Arhitectură din Timișoara (1974-1976) și (1991-1998). Specializat în proiectare și restaurare de bunuri culturale și a devenit director al Fundației Pro Patrimoniul, coordonând proiectele Fundației dedicate patrimoniului românesc. A obținut premii Europa Nostra 2021 și recunoașterea internațională în domeniu.

11. Ion Mincu (1852-1912), ales post-mortem, 2012

Arhitect, inginer, inovator, pedagog, profesor universitar și deputat român, promotor al unui stil românesc în arhitectură, cunoscut ca arhitectura neo-românească, Mincu a integrat în operele sale specificul arhitecturii tradiționale din România. Lucrările sale de referință sunt Bufetul din Șoseaua Kiseleff, Catedrala Sfinții Petru și Pavel din Constanța, refacerea Casei Lahovari, restaurarea Casei Monteoru din București, Școala Centrală de Fete din București, restaurare Biserica Stavropoleos, Casa Vernescu, interiorul Palatului de Justiție din București.

12. Paul Helmut Niedermaier (n. 1937), membru titular, 2018

În calitate de istoric, autor al lucrării *Dezvoltarea centrelor istorice ale orașelor medievale din Transilvania până la sfârșitul secolului al XVI-lea*, teză de doctorat.

Rămân câteva întrebări la care **ne obligă** acest scurt bilanț:

- De ce Arhitectura este domeniul cel mai plăpând reprezentat în Pantheonul culturii române?
- De ce nu reușim să impunem numele creatorilor arhitecți în conștiința publică și în Cartea de aur a culturii române?
- De ce nu suntem capabili să recunoaștem valoarea de lângă noi?

PROFESORUL ROMEO BELEA – DOCTOR HONORIS CAUSA AL UAUIM

ROMEO BELEA 90

Text: Sorin VASILESCU

LAUDATIO PROFESOREM ROMEO BELEA

Nos, Magnificus Rector et Illustris Senatus Publicae Scholae Architectorum ad omnium, quibus expedit, iustam notitiam futuram praesentium tenore constituimus confirmamusque

Dominum

ROMEO BELEA

in dignitatem

Doctoris Honoris Causa

Huius Bucurestiensis Scholae Architectorum hodie maximo omnium consensus ablectum esse. In cuius rei memoriam hoc Diploma redicendum coscribendumque iussimus atque mandabimus Honoris Causa.

Îmi revine onoranta misiune de a vă înfățișa, în chip de Laudatio, un posibil contur identitar, sumativ, firește, al profesorului arhitect academicianul Romeo Belea, grație inspiratei decizii a Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” de a-i conferi titlul de Doctor Honoris Causa, care este cea mai înaltă distincție pe care o poate acorda Universitatea, ce reprezintă, în mod simbolic, expresia ridicării universitarului la nivelul de model cultural, moral și social pentru întreaga comunitate academică și oficializând cultul profesorului.

Am dorința ca momentul acesta plin de semnificații să aibă ideile cât mai clar exprimate, cu cuvintele alese și polirate pentru expresivitatea nuanțată a gândurilor, în încercarea de a nu face ca o *Laudatio* să fie atinsă de banalitate sau să pară un panegiric.

Spre cinstea Școlii noastre, omagiem un profesor arhitect ce a avut un rol major în învățământul și în producția noastră de arhitectură. Este sacra noastră datorie de ne gândi și de a omagia pe unul dintre ultimii profesori, în sensul superlativ al cuvântului, și să conștientizăm obligația morală de a ne exprima întreaga grațitudine pentru fericirea de a ne fi fost profesor și onoarea de a ne fi considerat colegi.

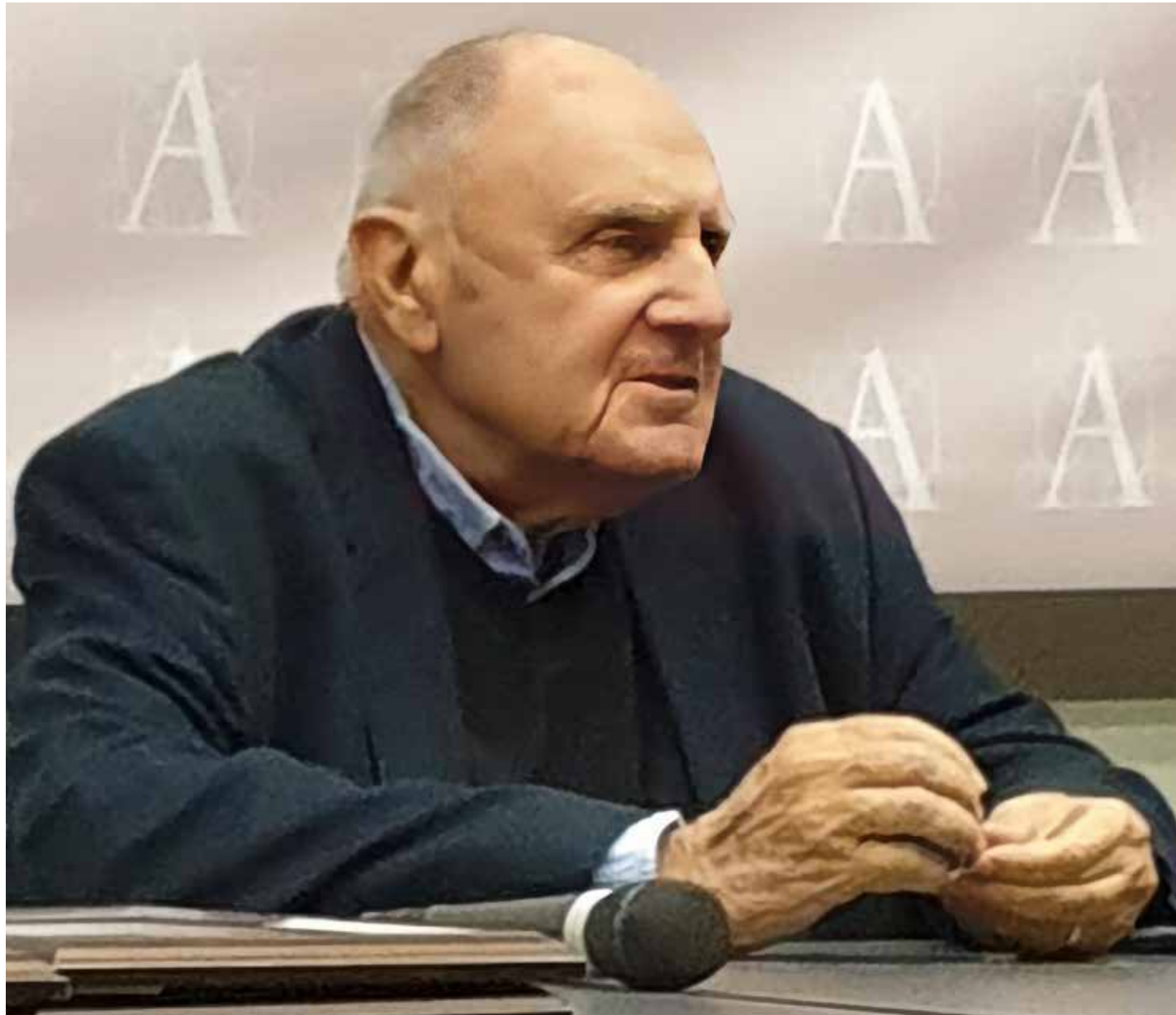
Traectoria sa glorioasă pe orbita arhitecturii noastre este o traiectorie intelectuală ce pornește din Tulcea, trece prin Craiova boierească și se împlinește pe urmă în Școala noastră din București unde a avut fericirea de a fi avut profesori proveniți dintr-o lume normală și care trebuiau să supraviețuiască și să se producă într-o lume anormală.

Nonagenarul profesor Belea are o vitalitate fizică, morală și intelectuală pe care nu o admirăm doar, ci chiar o invidiem.

Cred că una dintre calitățile fundamentale ale profesorului Romeo Belea este debordanta formă de tinerețe virilă pe care are capacitatea de a o insufla celor din jur în sensul poetic călinescian: „Intrând cu tinerii în horă, să-ntârziem măcar o oră intrarea noastră în Tartar, descris de toți foarte amar”.

Astfel îl văd eu pe profesorul Romeo Belea, o personalitate vie și activă profesional. Dacă încercăm să intrăm în partea de strictă formațiune profesională, desigur că ar trebui să începem de la DSAPC-ul din Constanța, să trecem prin Proiect București, care a fost ceea ce a fost, și să continuăm drumul amintind de îndelungații ani de devotată carieră didactică de care au profitat întrege generații de studenți ai Școlii noastre.

Arhitectul Romeo Belea, una dintre figurile importante ale breșlei noastre, ca practician, a fost și este un devotat om de planșetă, care a avut fericirea de a fi fost în același timp și un magistru al învățământului de arhitectură. El a ales și de a „construi” arhitecți, act inițiativ ce transcende pedagogia și care are majore consecințe cultural-sociale.

Ca profesor, dar și ca arhitect *qui structura facit*, și-a inițiat studenții și colaboratorii în descifrarea pe diverse planuri a marilor probleme ridicate de actul și faptul arhitectural; iar cei care au avut „urechi de auzit și ochi de văzut” au putut a se familiariza cu modul în care, mai mult sau mai puțin explicit, profesorul nuanța semnificatul și semnificantul noțiunii de „spațiu”, schimbând sensibil, de la un anumit nivel în sus, sensul formulei atât de dragi lui Sullivan: „forma urmează funcțiunii”.

În demersul său constant de a stăpâni informația cu mijloacele profesiei, arhitectul profesor Romeo Belea atinge, cu finețe și eleganță, o serie de dificile și delicate probleme legate de preocuparea sa de o viață, actul și faptul arhitectural, de importanță particulară fiind modul său de a defini complexa simbioză dintre problemele arhitecturii și ale artelor vizuale, de coroborare a unor diferite elemente, cu o finalitate categoric culturală, dar, fără îndoială, extrem de greu de sesizat și de definit, care nu pot fi ușor nici controlate, nici delimitate și nici posedate. Demersul său profesional și pedagogic se axează pe definirea în accepțiune culturală a arhitecturii moderne, fără a cădea însă în capcanele unor exagerări limitative și traumatizante.

Semnificativ este gestul ce transcende moralitatea profesională a lui Romeo Belea care, grație dedicației și culturii puse în nobilul serviciu al meseriei, a readus opera sa cea mai semnificativă, noul Teatru Național, la forma de origine. Trebuie să ne gândim la ce a însemnat în arhitectura noastră momentul Intercontinental-Teatrul Național, moment care are o semnificație particulară și nu trebuie să uităm de abilitățile politico-manageriale ale lui Horia Maicu care, ca element de legătură între putere și breaslă, a știut a beneficia total de serviciile a doi excepționali arhitecți care, deși aparținând la secvențe istorico-culturalo-profesionale diferite, s-au completat fericit în mod reciproc; este vorba de Nicolae Cucu și Romeo Belea.

Readucerea Teatrului Național la forma originară este un act nu doar de profesionalism, ci și unul de profundă moralitate, menit a vindeca după decenii pângărirea simbolicului edificiu făcută de acea nefericită intervenție ceașistă...

Ne auto-plagiem spunând, la finele acestei *Laudatio*, că profesorul Belea este una dintre cele mai fericite expresii a celor două definiții clasice ale arhitecturii, cea a lui Le Corbusier (plagiată după Novalis) și ce a lui Loos (plagiată după Vitruvius). Astfel el a fost și este una dintre cele mai înalte expresii ale „jocului savant al volumelor în lumină și umbră” ca „zidar care știe însă latinește”.

Senatul Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București a decis acordarea titlului onorific de Doctor Honoris Causa academicianului profesor Romeo Belea ca expresie de grație pentru activitatea lui de constructor de case și de conștiințe. În numele tuturor membrilor corpului academic, vă doresc, domnule profesor, La Mulți Ani!

VIVAT, CRESCAT, FLOREAT EXCELLENTISSIME MAGISTER.

EXPOZIȚIA ROMEO BELEA LA BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

Text: Lorin NICULAE

ȘCOALA DE ARHITECTURĂ, CA O CITADELĂ...

Scriu la cald, sub impresia puternică pe care mi-a produs-o vernisajul expoziției de proiecte „Arhitect Romeo Belea. 90 de ani”, desfășurat în Sala „Theodor Pallady” a Bibliotecii Academiei Române. Expoziția reunește, în viziunea inspirată a Tomniței Florescu, cele mai importante proiecte ale lui Romeo Belea, arhitect, profesor și membru corespondent al Academiei Române. De fapt, Romeo Belea este al doispzezecelea arhitect membru al Academiei de la înființarea Școlii românești de arhitectură, în anul 1892. Poate că nu este o simplă coincidență faptul că expoziția marchează nouă decenii de viață ale unuia dintre cei mai înzestrați arhitecți români contemporani, înscriindu-se, în același timp, în seria manifestărilor culturale prilejuite de aniversarea a 130 de ani de învățământ românesc de arhitectură.

Așa cum aveam să aflăm la vernisaj, cele două evenimente sunt legate într-un mod mult mai intim decât s-ar fi putut anticipa, căci Romeo Belea ne-a povestit, cu căldură și sinceritate, că a ajuns student la Arhitectură din dragoste pentru sport, mai exact pentru sporturile de echipă, pe care le-a practicat cu entuziasm în liceu. Deci nu pentru profesie în sine, căci abia în anul al treilea a înțeles ce este ea, ci pentru atmosfera minunată din Școala de Arhitectură, acolo unde se făcea mult sport, și nu numai. Într-adevăr, între 1951 și 1957, Școala a fost pentru el o citadelă, o fortăreață a culturii care a protejat puținii săi studenți de o lume exterioară care, pentru mulți, a însemnat un coșmar. Însă incubii nu treceau de treptele Școlii, de portalul său monumental care evocă intrarea într-o biserică, fiindcă profesorii ce-i dădeau viață, mereu la costum și papion, după moda de dinainte de 1948, continuau să-i învețe pe studenți despre umanismul renascentist, iar în bibliotecă se afla facsimilul neprețuitei *De Divina Proportione* din 1509 a lui Luca Pacioli, cu planșele ilustrate de Leonardo da Vinci. Studenții, absorbiți de profesia care îi fascina

prin complexitate și delicatete, intrau în Institutul de Arhitectură „Ion Mincu” din strada Enei la 8 dimineața și ieșeau cu greu, evacuați de portari, târziu în noapte. Așa se face că, datorită acestui stil de viață destul de izolat, cum povestește mucalit Romeo Belea, majoritatea arhitecților vremii aveau să se însoare cu arhitecte, colege de-ale lor, și nici el însuși nu a făcut excepție. La fel ca în privința profesiei, și această alegere avea să fie una inspirată, fericită.

Se spune despre arhitectură că reușește să surprindă cu cea mai mare acuratețe spiritul unei epoci, iar proiectele lui Romeo Belea, desfășurate pe parcursul a peste o jumătate de secol, vorbesc despre transformările politice, sociale și culturale ale României. Însă, de la primele proiecte din al căror colectiv a făcut parte, ca Sala Sporturilor din Constanța și Sala Palatului din București, continuând cu căminele studentești din Grozăvești și Regie și culminând cu Teatrul Național din București, arhitectul a încercat să impună clădirilor sale o viziune asupra spațiului formată în facultate și care nu a fost tributară decât sieși și măștrilor pe care i-a avut, de la Vitruviu la Tiberiu Ricci.

Din postura de profesor și îndrumător de doctorate al Facultății de Arhitectură „Ion Mincu” și, ulterior, de membru în comisiile de examen pentru promovarea în cariera didactică pentru profesori și conferențieri, Romeo Belea a fost martorul transformărilor școlii.

Expoziție
Arhitect Romeo Belea
90 DE ANI

Perioada: 5-23 decembrie
Vernisaj: luni, 5 decembrie 2022 | ora 12.00
Sala „Theodor Pallady” Biblioteca Academiei Române
Calea Victoriei nr. 125, București sector 1

Ne vorbim
Acad. Răzvan THEODORESCU
Vicepreședinte al Academiei Române
Președintele Secției de arh. arhitectură și istoricului a Academiei Române

Arh. Beana TURZANU
Președinta Uniunii Arhitecților din România

Prof. dr. arh. Marian MOCEANU
Facultatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, București

Prof. dr. arh. Romeo BELEA
Membru corespondent al Academiei Române

Acum, spune el, există o generație de profesori care a reușit să acumuleze enorm de la predecesori, capabilă să ducă mai departe arhitectura din România, iar studenții Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” beneficiază de oportunități fără precedent, începând chiar cu validarea de către Royal Institute of British Architects a diplomei conferite de Universitate, ceea ce vorbește despre standardele înalte autoimpuse, la paritate cu cele ale celor mai prestigioase facultăți de arhitectură din Europa și din lume. La 90 de ani, gândurile lui Romeo Belea se îndreaptă către acei tineri minunați care aleg să-și trăiască viața intens, adesea pierzând nopțile, pentru a deveni capabili să transforme țărâna și praful în *eidos*, în idei și forme dăinuitoare, purtătoare de viziune și simbol.

Închei această invitație cu vorbele pline de modestie ale autorului, știind că modestia întemeiată pe cunoaștere și fapte este apanajul celor înțelepți și generoși: „Această expoziție este închinată Școlii de Arhitectură, dascălilor și colegilor mei. Datorită lor am ajuns să exist. Dacă ceea ce am realizat poate constitui un omagiu personal adus lor, atunci am reușit ce mi-am dorit”.

Publicat în *Dilema Veche nr. 974*, din 8 decembrie - 14 decembrie 2022

UNESCO

50 DE ANI DE CONVENȚIE PRIVIND PROTECȚIA PATRIMONIULUI MONDIAL CULTURAL ȘI NATURAL

SEMINAR:
 „CUNOAȘTE,
 PROTEJEAZĂ,
 RESTAUREAZĂ”

Comunicat de presă

Având ca organizatori: *Asociația Heritage - pentru UNESCO, Uniunea Arhitecților din România, Comisia Națională a României pentru UNESCO și Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, evenimentul a propus sărbătorirea a 50 de ani de la adoptarea, în 1972, a Convenției privind protecția patrimoniului mondial, cultural și natural printr-un proiect cultural, intitulat „Cunoaște, protejează, restaurează - Educație pentru protecția patrimoniului”.*

Dacă anul 2021 a marcat sărbătorirea a 65 de ani de la aderarea României la UNESCO, anul 2022 continuă racordarea demersurilor naționale la calendarul mondial, cu aniversarea împlinirii a 50 de ani de la adoptarea Convenției privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural.

În acest context, Comisia Națională a României pentru UNESCO a inițiat și realizat o serie de trei broșuri, referitoare la patrimoniul UNESCO din România, natural și cultural, material și imaterial, lansate în variantă digitală, în limba română.

La aceasta se adaugă și versiunea în limba engleză digitală, dar și formatul tipărit al acestor broșuri pe care le-a lansat evenimentul din 10 noiembrie. Scopul acestor broșuri este de a informa publicul larg, de toate vârstele, cetățeni români și străini, cu privire la patrimoniul UNESCO din România anului 2022, de a facilita cunoașterea și înțelegerea patrimoniului ca premise necesare promovării și păstrării acestuia.

Evenimentul din 10 noiembrie a adăugat acestui demers și o secțiune dedicată specialiștilor în domeniul specific al Convenției care se poate constitui într-o completare a tabloului culturii românești cu prezentarea **Culelor din România - în prezent aflate pe lista indicativă în vederea înscrierii în UNESCO** - dar și a acțiunilor de restaurare care s-au desfășurat și se desfășoară la monumente din România. Prezentările sunt menite să aducă în atenție cunoașterea, valorificarea și conservarea unui patrimoniu arhitectural și istoric important atât în Peninsula Balcanică, cât și în România, dar care nu se bucură de notorietatea pe care o merită.

Acest tezaur istoric, specific Europei de Sud-Est, regiune aflată sub dominația Imperiului Otoman timp de 500 de ani, în influența căruia s-au născut **Culele** sau **Casele-turn**, este astăzi insuficient pus în valoare în spațiul cultural al României și Peninsulei Balcanice, fiind în situația unei supraviețuiri cu resurse de protecție diminuate. S-a dorit crearea unei noi oportunități pentru a afirma vocația culturală a poporului român, în contextul balcanic al monumentelor asemănătoare culelor românești din Bulgaria, Albania, Serbia.

Patrimoniul UNESCO oferă legitimitatea invitației pe care România o face celorlalte popoare europene în a descoperi rădăcinile uneia dintre culturile milenare pe teritoriul Europei. Evenimentul reflectă dorința de a **face cunoscute eforturile depuse pentru păstrarea și punerea în valoare a moștenirii culturale naționale, astăzi parte a moștenirii și tradiției europene și universale**, și nu putem rămâne nepăsători atunci când valori culturale inestimabile se distrug și uneori chiar pier.

TULCEA

REVISTA
ARHITECTURA
NR. 3-4,
Δ DUNĂRII

Foto: Andy Arif

La Casa Avramide, în seara zilei de 14 noiembrie, dl prof Augustin Ioan a devenit Cetățean de Onoare al Municipiului Tulcea și s-a lansat revista ARHITECTURA, numărul dedicat Deltei Dunării!

Câteva fotografii nu pot reda căldura manifestării, mulțimea participanților, emoția și lacrimile de bucurie, amicitia și respectul care ne-au însoțit și bucurat. Elevii Liceului de Artă, reprezentanții multor culte, doamna dirigintă de 88 de ani, profesorul de desen și colega de bancă, „Profesorul de știucă”, colegii arhitecți din Deltă și din țară, autoritățile județene și ospitalierul primar al Municipiului Tulcea au creat o atmosferă magică. Și n-am avut destule reviste cu noi! Trebuie să ne întoarcem.

TULCEA
**„ARHITECTUL”
CETĂȚEAN DE
ONOARE**
Text: Augustin IOAN

SATUL MEU

Istoria este așa: Bunicul patern provine din Râșnov, era croitor, ca și străbunicul. O generație mai înainte, după 1877, oierii transilvăneni, care făceau transhumanța până la mare, au fost îmbiați de noile autorități românești să se stabilească în Dobrogea, unde erau împroprietăriți.

De pe partea bunicii paterne, lucrurile stau un pic diferit, deși e tot o poveste de acclimatizare: străbunicul Dumbravă era de pe lângă Călărași. În sat, a fost notar și i se spunea, la bătrânețe, Moș Piață.

Puține câte știu despre istoricul localității le știu de la tata: ca director al școlii, i-a revenit sarcina de a scrie monografia comunei Dorobanțu. Ulterior, a scris și manualul de geografie al județului Tulcea.

Gospodăria noastră era mare. Tata a fost toată viața obsedat de biologie, pe care o și preda elevilor din Dorobanțu, și de flori, mai cu seamă de cactuși (ca și de bricolaj, aș adăuga).

Erau două corpuri de casă. Cel mai vechi cuprindea atelierul de croitorie al bunicului, unde se desfășura practic întreaga lor viață de familie. Lipite de ele erau bucătăria, cu beci dedesubt, cuptorul de pâine și apoi magazinele și celelalte anexe gospodărești.

Un al doilea corp de casă avea șase camere și a fost locuit de noi până în 1974, când ne-am mutat la Tulcea, ca să facem școli mai bune, spre întristarea definitivă a bunicii, care s-a și prăpădit la scurt timp.

Lipit de atelierul de croitorie era și garajul, căci am avut mașină printre primii din sat, ca și televizor Rubin. Când mă certau părinții, îmi luam, mi se spune, pijamaua de la mamaia și treceam aleea spre atelierul de croitorie.

Dorobanțu

Bunicul croia acoperăminte pentru nuditatea consătenilor.

Îi măsura. Le calcula ascunse proporții cu șabloanele lui îngălbenite de dogoarea fierului de călcat. Le trasa cu creta desfășurata corpului pe stofă. Alcătuia matrițe unde să încapă, să se miște și să fie vii.

Bunicule, mă mai auzi măcar din atelierul tău cu ehere și rigle? Mă mai auzi de dincolo?

Bunica crede.

Tata a construit corpul cel nou al școlii într-o singură vară. A zugrăvit școala. A adus lemne pentru iarnă și material didactic. A predat organe de mașini, biologie și astfel a fost directorul școlii aceleia. Bineînțeles că eram mândru. Simetria școlii descria universul. Clădirea cancelariei, ferestre astupate cu ziare, avea două camere: în prima era arhiva. În cealaltă se strâneau cadrele în recreație

împrejurul plușului roșu stropit cu cerneală roșie de la încheierea mediilor. Tocuri și penițe. Hărțile patriei și planiglobul. Citate energizante și locul tatei în capul mesei, sub portret. Cele două camere sunt legate printr-un coridor. Prin ferestrele lui iată curtea din față, unde zilnic făceam careul, fluturau cravatele de un ideal ireal, arătam batista și-i ziceam: Republică, măreață vatră, în veci de veci să înflorești!

Steagul se ridică pe catarg, republică biruitoare, în briza care înfiora salcâmii plantați de tata, cu întreg colectivul de cadre didactice și elevi spre a fixa taluzurile derelei închipuite, curgând mai degrabă în anii cu soț. (Izvoarele i le-am curățat împreună, în cursul unei vizite de documentare. Numai noi doi, ca între bărbați.)

Pe poarta școlii tata a scris o poezie: ea ne amintește cât de mândri trebuie să fim că învățăm atâtea lucruri frumoase și privim în microscop și privim în profunzimea fântânilor ca în oglinzi prăbușite și strigăm la cei de jos până se încrețesc imaginile alea cât o monedă.

Tata este un autor celebru aici, în sat. Prin scrisul său caligrafiat cu minuție se vede adevărul însuși ca prin feronerie. A publicat la *Steaua Dunării*, a scris de unul singur monografia comunei și manualul de geografie al județului Tulcea. Și caiete de poezii pentru mama. Din care transpare acel sentiment tumultuos, de fiecare dată când le citesc pe ascuns, dintre rujuri uscate și pudră: femeile nu ne înțeleg niciodată!

LANSARE REVISTA ARHITECTURA

Text: Ioana ALEXE

Foto: Andy ARIF, Răzvan HATEA

Δ DUNĂRII, AUTORI ȘI PRIETENI

Înainte de a lansa noul număr al revistei *Arhitectura*, am adunat toți autorii Δ Dunării la restaurantul „Ivan Pescar”, să răsfoim împreună filele proaspăt tipărite și să depănăm amintirile adânc întipărite în toți acești ani de când iubim Delta Dunării.

Sunt oameni care, ca și tine, au ajuns cândva, mai demult sau de curând, să descopere, să cunoască, să iubească și să se teamă pentru Deltă. Unii te fac să visezi în culori de pene de pasări, alții îți învie locuri a căror strălucire a apus de mult. Alții te trezesc brusc din reverie și te înspăimântă prin cruzimea cu care spun adevărul.

Toți cei care au scris în paginile revistei *Arhitectura* - Δ Dunării au scris ca niște îndrăgostiți despre ființa iubită, cu grija de a nu o pierde, cu spaima de a nu le deveni străină. Sunt oameni care vor să îngrijească, să salveze, să vindece și să ofere șanse. Vei simți încântarea cu care au descoperit acest loc și frica legată de viitorul lui. În toate rândurile, în absolut toate, auzi dragostea față de natură, nostalgia după o viață simplă și sentimentul unui acasă nenumit. Autorii acestui număr fac parte din două sau trei generații pentru care Delta Dunării a fost locul în care au cunoscut libertatea și sentimentul că pământul le aparține.

Imaginile care ilustrează articolul lui Teodor Buliga datează dinainte ca autorul să se nască și în ele apar părinții lui, la vârstă studenției sau, mai bine zis, la vârstă aceea a încrederii în lumea din jur. Sunt niște tineri robinsoni, niște cavaleri ai florii de cireș. Ca la un Woodstock al sălciilor și stufului, trăiesc tinerețea fără griji în care natura, viața, oricât de largă ar fi ea, este toată a lor. Desigur că ar fi la fel de tineri și de liberi oriunde însă muntele îngrădește și te provoacă să-l urci, marea te strivește cu imensitatea ei, iar alte locuri parcă nu sunt pe măsura tinereții pe care o simți clocotind. Ne uităm la tinerii aceștia cum stau pe un grind, pe o fâșie de pământ îngustă, între ape, trăind din pescuit și vorbind, din când în

când, cu câte un pescar bătrân care trece pe acolo. Probabil că nu este o întâmplare că fiul acestor studenți, Teodor, medic acum, povestește mii de ani de istorie și ere geologice ca pe evenimente văzute și trăite.

Emil Ivănescu și Cătălin D. Constantin se bucură de farmecul, mai mult sau mai puțin discret, al abandonului satelor din Delta. Unul, cu ochii arhitectului, iubește casele vechi și firescul lor care reușește să-i aducă liniștea. Cătălin, cu ochi de antropolog, dar cu inimă de poet, este deja acasă la Sfântu Gheorghe. Imaginile ilustrează o parte din revistă. Văzută de sus sau de la nivelul stufului, Delta lui este frumoasă și senină.

Anotimpurile Ancăi Dușe sunt atât de atrăgătoare încât ai vrea să nu uiți nici o fotografie, ca pe un calendar afectiv. Desenele și fotografiile Ancăi Galiceanu, cu liniile lor delicate, îți amintesc oglindirile propriului chip în apă și te fac să retrăiești ce-ai simțit când, în viteza bărcii, ai atins cu un deget apa și în stropii formați ți-ai făcut propriul curcubeu.

Pentru Mălin Mușatescu, Delta de astăzi este o dezamăgire permanentă, un loc iubit cândva, plin de toate miracolele, astăzi vândut la kilogram, bucată cu bucată. Pentru un cineast, jurnalist în această lume a pescuitului de mai bine de 20 de ani și fost Guvernator al Deltei, nu pare că mai există speranță.

Teodor Frolu alături de Ivan însă au încercat să schimbe mentalități. Anca Filip ne poartă prin istoriile Sulinei, readucând la viață gloria unui oraș cândva prosper și cosmopolit. O completează Augustin Ioan cu liniștea omului locului și cu un ghid de bune practici. Andrei Atanasiu și Andrei Pâslariu tocmai ce au terminat restaurarea farului CED.

Liliana Chiaburu deschide seria de articole dedicate hotelurilor și cabanelor Deltei. Continuă cu povestea celorlalte, ale lui Mircea Ochinciuc, Gheorghe Ionașcu etc. Tot în seria soluțiilor și studiilor se înscriu proiectele UAUIM de la Sfîștofca, studiile pentru Sulina în materialele coordonate de Mihaela Hărmănescu, fotografiile Ginei Buliga și alte subiecte speciale.

SPANIA/
CANTABRIA

Text: Ileana TUREANU

LA MUJER QUE SOY

România a fost sărbătorită de Ziua Națională și în Cantabria, cu o recepție și vernisajul expoziției „7 arhitecte române și lucrările lor”, în prezența ministrului președinției, internelor, justiției și afacerilor externe, Paula Fernández, care a felicitat activitatea Institutului Cultural Român, Consulatului României, la Centrul Cultural Ramón Pelayo de Solares (Medio Cudeyo). Primarul din Medio Cudeyo, consulul general al României la Bilbao, Marian Popescu, și Sancho Michell, consulul onorific al României, au fost și ei prezenți la eveniment.

Expoziția, deschisă până pe 19 decembrie, prezintă activitatea femeilor arhitecte române, de la pionierii arhitecturii românești din perioada interbelică și postbelică, până la cele mai reprezentative nume ale noile generații.

Numeroși reprezentanți instituționali și din sfera economică, de afaceri, universitară, judiciară, socială, politică au fost prezenți la Medio Cudeyo pentru a sărbători Ziua Națională a României, a viziona expoziția și a aduce un omagiu legăturilor importante de prietenie dintre cetățenii ambelor țări. De fapt, cu o comunitate de aproximativ 1.100.000 de oameni, românii reprezintă cel mai mare grup de străini din Spania, comunitatea românească din Cantabria este formată din peste 9.000 de persoane.

„7 femei arhitecte române și lucrările lor” propune o expoziție de arhitectură al cărei motto este femeia în arhitectura românească interbelică și contemporană, în organizarea Uniunii Arhitecților din România. Expoziția curatoriată de arhitecta Ileana Tureanu, președintele Uniunii Arhitecților din România, prezintă câteva dintre figurile reprezentative ale arhitecturii feminine românești printr-o selecție de fotografii, texte, machete și obiecte.

Profesionist, puternic și fascinant, 7 femei care au modelat semnificativ arhitectura românească de la începutul secolului trecut până astăzi, 7 femei între

modernitate și tradiție, educație și spirit civic: Regina Maria a României, Virginia Andreescu Haret, Henrieta Delavrancea-Gibory, Ioana Grigorescu, Silvia Demeter, Eliza Yokina și Ilinca Păun Constantinescu.

Regina Maria patronează expoziția pentru că ea a fost cea care a creat un climat favorabil pentru înflorirea artelor și consolidarea rolului femeii în arhitectura românească în prima jumătate a secolului al XX-lea. Henrieta Delavrancea-Gibory și Virginia Andreescu Haret sunt pionierele care s-au impus în perioada interbelică, după ce s-au înrolat ca asistente voluntare în Primul Război Mondial.

Ioana Grigorescu a fost o imensă forță creatoare care, în apogeul perioadei socialiste, a redat splendoarea bisericilor pictate din nordul Moldovei și le-a asigurat intrarea pe lista patrimoniului mondial UNESCO.

Silvia Demeter, Eliza Yokina și Ilinca Păun Constantinescu fac parte din noua generație, sunt preocupate de profesie, implicate în educația celor mici, sunt activiști civici și apărători ai identității de patrimoniu românesc.

PORTUGALIA/
LISABONAFACULTATEA DE
ARHITECTURĂ

Text: Gelu SAVONEA

ARHITECTURA ÎN PORTUGALIA, ÎN VIZIUNEA UNUI ARHITECT ROMÂN

Când, în primăvara lui 2019, alături de profesorul arhitect Sorin Vasilescu, am organizat în Aula Magna a Facultății de Arhitectură a Universității din Lisabona (FAUL) expoziția „Italia, România, Portugalia: interferențe arhitecturale interbelice”¹, am mărturisit partenerilor portughezi îndrăzneala de a fi ales ca subiect al studiilor de doctorat pe care le urmam (la UAUIM) tocmai Raționalismul Portughez, curentul cel mai fertil din perioada modernistă din Portugalia.

Ne aflam în țara unor personalități proeminente ale istoriei arhitecturii precum Eugenio dos Santos, Francisco da Hollanda ori (dintre raționaliști) a lui Porfirio Pardal Monteiro (nici nu mai pomenesc de cei doi contemporani ai noștri, laureați ai Premiilor Pritzker), așa încât am fost surprins să constat că reacția celor prezenți nu a fost deloc una blazată ori de-a dreptul sceptică, ci, din contră, una plină de interes. Până la urmă - mi-am zis atunci - portughezii sunt tot reprezentanți ai unei națiuni latine și, ca și noi, românii, se simt flatați când valorile lor, recunoscute sau (pe nedrept) ignorate în afara granițelor, se regăsesc sub lumina reflectoarelor dincolo de acestea.

Urmarea practică a interesului manifestat de reprezentanții FAUL a fost că mi-au adresat invitația de a reveni în Aula Magna a prestigioasei instituții pentru a susține conferința *Arhitectura în Portugalia, în viziunea unui arhitect român*² în care să expun propria-mi percepție despre arhitectura portugheză din perioada pe care o exploram în cadrul tezei de doctorat (aproximativ 1925-1956) și până la finalul secolului al XX-lea.

Însă, din motivele pe care le știm cu toții, doar în 17 februarie anul curent am putut să dau curs invitației de a vorbi despre castraveți grădinarului.

După generoase introduceri făcute de profesorii arhitecți António Castelbranco și Carlos Dias Coelho (Decanul FAUL), în fața unui număr consistent de cadre didactice și studenți, un public ce cunoștea cu siguranță mai bine decât mine arhitectura portugheză, am relatat mai degrabă ceea ce mi s-a arătat ca evident atunci când am luat pentru prima dată contact cu arhitectura portugheză a secolului al XX-lea, și anume frapanta ei asemănare cu omoloaga sa din România. La arhitecții majori (Porfirio Pardal Monteiro, Cottinelli Telmo, Luís Cristino da Silva, Adelino Nunes, Francisco Keil do Amaral, Jorge Segurado, Raúl Rodrigues Lima, Cassiano Branco, Januário Godinho sunt incontestabili, dar lista este semnificativ mai lungă), asemănările cu modernismul români se regăsesc mai degrabă la nivelul abordării novatoare și a amplitudinii căutărilor. Ori la nivelul destinului: Luís Cristino da Silva a fost, ca și Duiliu Marcu, elevul lui Laloux, Cassiano Branco, precum Horia Creangă & Haralamb Georgescu au construit foarte puțin pentru autorități, Keil do Amaral și G. M. Cantacuzino au și o extinsă operă teoretică etc. Creativitatea la nivel formal și personalitatea operei îi individualizează pe marii creatori menționați, astfel încât e hazardat să le cauți corespondenți între confracții lor români ori de aiurea.

Revelația pe care am avut-o s-a produs, mai degrabă, observând nivelul producției curente de arhitectură din secolul al XX-lea, cea influențată de mode ori

modele, al producției care creează atmosfera urbană a celor două capitale, și unde asemănarea este, așa cum am spus deja, frapantă. Am mărturisit (și exemplificat) în cadrul conferinței senzația că nu doar imobile izolate, ci chiar străzi întregi ar putea fi transplantate din București la Lisabona ori invers, fără a se putea sesiza vreo incongruență stilistică la juxtapunerea cu țesutul urban înconjurător. Riscând un diagnostic, am susținut (și mențin) că mai degrabă decât ideilor lui Le Corbusier, acest fapt se datorează modelului comun italian al majorității arhitecților din celor două țări (puțini arhitecți portughezi din prima generație modernistă și-au făcut studiile la Paris - spre deosebire de români -, însă portughezi și români deopotrivă priveau cu fascinație spre avangarda/ raționalismul italian).

Interesant a fost să descopăr că o construcție arhitecturală reacționară numită „stilul” *português suave* (apărut la sfârșitul anilor '30 și epuizat natural în cursul anilor '50) și-a găsit un corespondent formal în arhitectura stalinistă de la noi și din celelalte țări capturate de sovietici după al II-lea Război Mondial, în anii '50). Atât cu asemănările.

Deosebirile apar după anii '60, când proiectarea de arhitectură în România rămâne blocată de lipsa inovației în domeniul tehnicilor și a materialelor de construcții, în timp ce confrății portughezi își recâștigă libertatea de expresie tocmai invocând necesitatea adoptării noilor tehnici și materiale în scopul optimizării economice, tehnice (funcționale) și de confort a noilor clădiri (eficiența economică, în sensul ei cel mai bun, fiind o prioritate ideologică a regimului corporativist implementat în Portugalia acelor ani).

Astfel, începând cu acea ultimă perioadă, a fost posibilă afirmarea - pe lângă Alvaro Siza și Souto de Moura, cunoscuți și la noi în urma câștigării Premiului Pritzker - unei noi generații de arhitecți de mare valoare precum Nuno Teotónio Pereira, Frederico Valsassina, Alexandre Burmester, frații Mateus (cabinetul Aires Mateus) și alții. Acestora li s-au adăugat, unii dintre ei în contextul Expo '98, și arhitecți mai faimoși pe plan internațional, precum

Santiago Calatrava, Peter Chermayeff ori Ricardo Bofill.

Constrâns de timpul rezervat și de numărul relativ mic de imagini pe care le puteam prezenta, m-am străduit să prezint unui public portughez specializat, sub pretextul unei expuneri despre arhitectura portugheză, și câteva exemple de arhitectură românească de secol XX, de patrimoniu, cu convingerea că ele pot fi incluse în orice antologie de arhitectură modernistă europeană, oricât de exclusivistă ar fi selecția.

NOTE:

- 1 <https://www.uniuneaarhitecilor.ro/interferente-arhitectonice-perioada-interbelica-expo-lisabona>
- 2 <https://www.fa.ulisboa.pt/index.php/pt/agenda/noticias-2/item/1591-evento-arquitetura-em-portugal-a-visao-dum-arquiteto-ro>

IAȘI, MUST-UL DE ARHITECTURĂ 2022

POEZII, GRAFICĂ ȘI CĂRȚI

Text și foto: Oana STANCIU

CENACLUL LITERARH

De 8 ani, pe colinele Iașului, avem tradiția ca odată cu strugurii să culegem și arhitectura cu suflet, coaptă de-a lungul anului sub privirea atentă a organizatorilor MUST. După o pauză de doi ani, ce a adus multiple schimbări în triada om-natură-spațiu construit, MUST-ul de Arhitectură a revenit în 2022 cu titlul „Arhitecți în Comunitate”, o tematică ce analizează triada dintr-o perspectivă interdisciplinară. Reunind specialiști din diverse domenii conexe, precum urbanism, literatură, geografie, istorie, publicitate, educație, fotografie, pictură, MUST-ul a dorit să surprindă rolul arhitectului *in situ*, alături de materialul de facto al arhitecturii, comunitatea.

Secțiunea organizată de Uniunea Arhitecților, moderată și concepută de președintele filialei Iași, arh. Dragoș Ciolacu, a reunit pictura, literatura și istoria sub firul comun al arhitecturii. Evenimentul a debutat cu vernisajul expoziției de grafică și pictură ce a juxtapus lucrările dadaiste ale lui Marcel Iancu cu tușele expresioniste ale Ioanei Grigorescu, o antiteză între feminin și masculin, între linie și curb, între culoare și non-culoare, abordări ce reflectă stilul și profilul arhitectural al fiecăruia. Printre lucrările acestor celebri doi arhitecți s-au strecurat timid și câteva tablouri cu potențial ale tinerei studente arhitect Maria Creangă.

Sub cupola Muzeului Mitropolitan din Iași, un spațiu sacru nu doar prin funcțiune, ci și prin sensibilitatea arhitecturii, s-au reunit, pentru prima dată sub denumirea de Cenaclul literar LiterArh, arhitecți ce construiesc și prin cuvinte. Ceea ce a conferit evenimentului o dinamică și o atmosferă vivace a fost diversitatea arhitecților-scriitori ca personalitate, stil, carieră, dar și vârstă. Fiecare din momentele prezentate s-a simțit profund și introspectiv, un spațiu interstițial între viața personală și cea de arhitect.

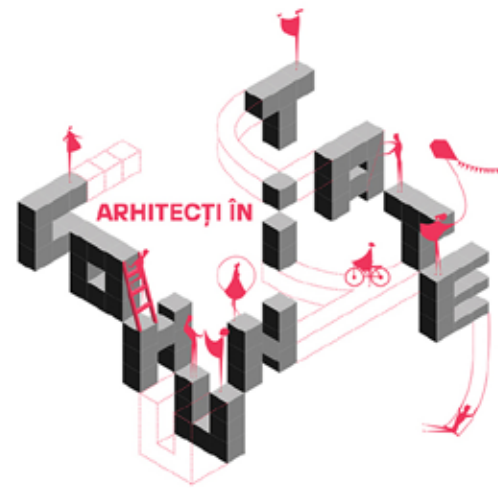
Prezentările au fost intercalate cu intervențiile poetului și președintelui Uniunii Scriitorilor filiala Iași, Cassian Maria-Spiridon, ce a declarat că „*orice cuvânt visează să fie poezie*”, așa cum orice linie visează să fie arhitectură.

Primul cuvânt poetic l-a avut profesor emerit și arhitect Cristina Olga Gociman, ce ne-a mărturisit că a scris poezie încă din liceu. A publicat în revista *Luceafărul* și în cotidianul *România Liberă* și a făcut parte din Cenaclul Numele Poetului, demonstrând că scrierea științifică nu o exclude pe cea artistică. Poeta Gociman, sau Suci Moscu, așa cum ne-a spus că era numele sub care a publicat majoritatea poemelor sale, ne-a construit sustenabil imagini precum „*în fiecare*

Când creativitatea este un **MUST**, arhitectura are gust.
 Ce mai fac arhitecții când nu sunt la birou sau pe șantier?
 Vedem, ascultăm și degustăm la **MUST**:
Arhitecți în comun(itate). 21-22 octombrie 2022

zi grădina ce îmi crește în palmă se oglindește în ferestrele aceluia cuib zidit”, „alerg prin șahul zilelor căutând geometria prin care timpul meu să curgă perpendicular”, „numele tău zidit în linii, spațiu locuit de prenume, o declinare de vise, orizonturi, colaj de arhetip”.

De la cenaclu nu putea lipsi profesorul și arhitectul Augustin Ioan, ale cărui cărți de filosofie a arhitecturii sunt nelipsite de pe rafturile studenților arhitecți. Cu acest prilej ne-am familiarizat și cu opera sa lirică prin volumul „Praf & pulbere”, care poate fi descărcat altruist de gratuit de pe site-ul Editurii LiterNet (scurt moment publicitar, cum ar spune Domnia Sa), un volum despre spațiu la modul general și spații la modul particular, câteva ale orașelor Tulcea, Năvodari și București fiind prezentate cu ocazia cenaclului. Poezia sa nu e despre spațiu în înțelesul său restrictiv arhitectural, e un spațiu memorat și rememorat, asupra căruia oameni cu nume și prenume își exercită forța modelatoare, e un colaj de tot ce a însemnat locul în multiplele sale ipostaze temporale, personale, politice, istorice, acel loc din interiorul eului. Un mic *amuse bouche* pentru a vă deschide apetitul pentru poezia augustiniană, extras din poemul „Imnul Revoluției la Tulcea”: „*Revoluționăm așadar. Steaguri,/ pușcoace și zvonuri de la Capitală. Fanfara irumpe din chioșcul de joi: chimvale, țimbale, alămuri pline de/ bale./ Căci se valsează în piața civică. Armăsarul lui Mircea dă cadențat din bronzul copitei, să se numere voturile./ Dunărea s-a prăbușit de uimire din Pădurea Neagră. Dumnezeu abia răsuflă, să nu ne tulbure în exercițiul /democrației”.* Parafrazându-l pe Domnia Sa într-un scurt moment amuzant din timpul cenaclului: Augustin Ioan poate vorbi oricând, despre orice, în modul cel mai expresiv și original fără a părea pedant sau atotștiutor, în ciuda vastelor sale cunoștințe.

O prezență de o sensibilitate aparte, arhitecta și scriitoarea Gabriela Stanciu Păsărin ne-a citit din ultimele sale volume, cel de poezie - inspirat din perioada recentă a pandemiei - „Însemnele Vidmei” și cel de proză, „Sub luna plină”. O scriitoare prolifică deși și-a început oficial cariera în 2018, scrie cu intensitate despre evenimente ce au marcat-o îmbrăcate sub straturile unei lumi imaginare bogat conturate. Romanele sale au acea puritate din filmele vechi și vorbesc despre iubire în toate formele ei. Pasajul citit ne-a transpus în ceața zilei cutremurului din 1977, în București, unde protagonistei „*I se părea că înaintea foarte greu prin mulțime, ajunsă la Piața Romană sub lumina aceea nefirească a lunii tot Bulevardul Magheru era acoperit cu un praf ca făina, iar pe mijloc unde nu mai circula nicio mașină erau căzute cărămizi și tot felul de obiecte...*”, avansând încet spre realizarea că iubitul ei era și el unul din obiectele căzute și învăluite în praf.

Schimbând tempoul prezentărilor, arhitectul și scriitorul Mihai Duțescu ne-a introdus aproape brutal în lumea cinică, nefiltrată, a romanelor sale, cu un vocabular amestecat cu englezisme, într-un mod deconstructivist de a scrie, ne-a prezentat o lume fracturată, cu un prea plin de detalii, ce a redat zgomotul de fond asurzitor și continuu al lumii moderne.

Ne-a citit un fragment din sfârșitul romanului *Uranus Park*, povestea unui tânăr arhitect Horia în căutarea statutului de starchitect, aruncându-ne între două realități, cea a starchitectului devenit și a celui în devenire, puse într-o buclă continuă a spațiului unui aeroport și a unei săli de conferințe. Perspectiva arhitectului scriitor se face vizibilă în modul de a descrie plastic și cu efervescență locuri simțite la persoana întâi, precum „*Îmi plac magazinele din aeroporturi, îmi place să iau masa în aeroport între două suporturi, mâncare congelată / ambalată / reîncălzită și scumpă, mănânc pe aeroport de câte ori am ocazia, cumpăr costume de pe aeroport, cumpăr din magazinele celor mai importante aeroporturi din lume, îmi place să citesc Financial Times pe aeroport, îmi place hârtia lor roz și subțire, [...] Toate conferă identitate și farmec unor locuri impersonale, mă dau în vânt după ce e impersonal, dar perfect*”.

Comunitatea ieșeană a fost reprezentată de Ioan Oancea, fostul arhitect-șef al orașului, cunoscut pentru cartea de critică și introspecție arhitecturală „*Forța orașului absent*”. Cu ocazia cenaclului, publicul l-a întâlnit și sub ipostaza de poet ale cărui volume „*Singurătatea Spinului - poeme și de-semne*” și „*Văz-Duhul cuvântului*” sunt însoțite de superbe ilustrații proprii. Marcată de o puternică spiritualitate, poezia sa e simbolică, dar jucăușă, tratând cuvintele precum desene ce pot fi compuse și recompuse pentru a inspira noi imagini. Auzindu-l, ne-am reamintit poate de primul moment când îl descoperim pe Nichita Stănescu aplecați în banca de liceu, o poezie modestă la fel ca autorul, ce nu dorește să epateze, ci să atingă ușor în zbor obrazul cititorului cu condeiul. Cât de puternic au rezonat pereții Muzeului Mitropolitan când, dând glas zbuciumului interior al omului prins între sacru și profan, au fost rostite versurile: „*Doamne în adâncul inimii mele nu simt lumina din stele, / E rece rămasă afară, iar golul începe să doară, / Cât de mărunț mă înfrunt cu nesfârșirea pământ, / Rană adâncă de carne, trupul meu doarme răstignit în zadar, / Departe, departe de altar în timp ce aproape toate cuvintele vorbesc despre moarte. Doamne*”. Poetul Oancea ne dăruiește și o întrebare: „*Zadarnic se-ncuibază într-o rană / Durerea, ca o zână diafană, / Dacă într-un ospiciu cu uimiți / Strigăm: suntem sau nu suntem?! Priviți!*”.

Încheind cenaclul, Gelu Ciocan-Cecan, un tânăr student arhitect și filosof, ne-a demonstrat că poezia rămâne o preocupare a viitoarei generații de arhitecți. Primul său volum de poezii „*Atlas, poți să-mi lași cerul mie?*”, l-a scris pe când era încă licean. Extrem de prolific, cu o vervă și o încredere ce îi depășește frageda vârstă, poezia sa se prezintă sub forma unui mix de elemente și tehnici contemporane, tumultuoasă și impetuoasă, revărsându-se ca un gheizer asupra cititorului: „*Ah, domnilor, să mă ierte Domnul (deși nu e necesar), / ce îmi place să bat tencuiala. / Te opresc vid să ridici din sângele meu puțin (o piedică în calea uitării) / clădiri ză-darnice cu cer-dac(ă)*”.

Cu ocazia MUST-ului a avut loc și lansarea cărții „*Alfred Popper - 1874-1946 - (re)descoperirea unui arhitect*”, scrisă de Monica Croitoru-Tonciu cu ajutorul arh. Octav Carabela și arh. Cristina Woinaroski, însoțită de o expoziție de grafică și text judicios compusă ce a dorit să distileze, sub forma colajului, informațiile cărții. Am rămas profund impresionați de elocvența tinerei istoric Monica Croitoru-Tonciu care, cu o pasiune și o perseverență uimitoare, a dezgropat cele mai mici detalii ale vieții și operei arhitectului Alfred Popper și le-a compus într-o manieră echilibrată, balansând relatări biografice inedite cu comentarii și interpretări ale operei sale de factură neo-românească cu elemente moderniste.

Ziua de literatură, poezie și grafică s-a terminat cu proiecția unui film de arhivă și cu îndemnul arh. Silvia Pinteș, ce a susținut o prezentare despre ce înseamnă cei 50 de ani de la adoptarea Convenției UNESCO.

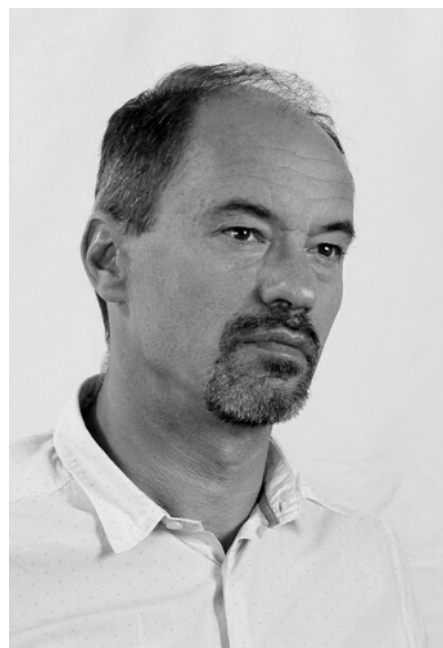
În așteptarea unui nou cenaclu, poate și mai amplu, cu nume încă nedescoperite, vă îndemnăm să îi citiți pe scriitorii arhitecți menționați on- și off-line, și poate vă vor inspira în propriile căutări creative. La urma urmei, credem că am demonstrat, fără falsă modestie, că arhitectul e omul *contempo-renascentist* polivalent și talentat în toate.

CLUJ-NAPOCA

QUEST10NS

Text: Șerban ȚIGĂNAȘ

Să sărbătorim 50 + 2 ani de învățământ superior de arhitectură la Cluj! Să fim împreună, să ne revedem, să facem cunoștință între generații și, mai ales, să-i inspirăm pe cei tineri. Evenimentul QUEST10NS aniversează 10 ani și evoluează în complexitate, prin dimensiunea internațională pe care o are și Universitatea Tehnică, din care facem parte.

În ultima săptămână din octombrie, comunitatea arhitecților din Cluj a organizat, găzduit, participat și s-a bucurat de QUEST10NS, un eveniment al Facultății de Arhitectură și Urbanism din Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca.

Ce este QUEST10NS?

Scris așa, este a zecea ediție a Questions. Questions este prima manifestare științifică regulată, inițial anuală și acum bienală, a facultății noastre. A devenit conferința la care se întâlnesc și comunică studenții, doctoranzi și membrii comunității academice de la arhitectură, împreună cu invitați. La ediția din octombrie 2022, conferința a primit rolul de coloană vertebrală pentru aniversarea facultății amânată din cauza pandemiei. 10-le din grafia titlului indică decada trecută de la prima ediție.

Cum a început și cum a evoluat Questions?

Manifestarea anuală a debutat sub genericul de workshop internațional, pentru a beneficia de resursele alocate pentru mobilitățile academice, pe

lângă nevoia de a întâlni colegii într-un eveniment propriu. Beneficiarii principali ai organizării au fost doctoranzii propriei școli, pentru care s-a creat contextul necesar pentru a-și prezenta public și publica articolele născute din cercetările lor. Totul a început în 2012 și a continuat, în ritm anual, până în 2018, când evenimentul a căpătat o dimensiune nouă pe care și-a propus să o mențină bienal. Anul 2020 trebuia să asocieze Questions cu a 50-a aniversare a învățământului de arhitectură la Cluj. Până acum, Questions a avut un puls constant, cu limite și uzanțe, dar în mod cert cu bilanț pozitiv. Doamna profesor Ioana Agachi a fost cea care l-a inventat și a avut curajul să îl susțină constant, să îl facă să se întâmple în fiecare an, indiferent de dificultățile inevitabile și diverse. Prima ediție, în 2012, s-a desfășurat sub genericul *Cercetare în educația pentru arhitectură și urbanism - între abordarea fundamentală și cercetarea prin proiect*. A doua, din 2013, a fost titrată ca *Interferențe între arhitectură și planificarea urbană - didactică și cercetare*. A urmat, în 2014, *Continuitate și discontinuitate în spațiul urban*. Mai apoi, în 2015, *Questions* a abordat *Dezvoltarea sustenabilă a mediului construit*. În 2016 am avut un titlu scurt și cuprinzător, *Clădiri - orașe - teritorii*. 2017 a venit cu *Mediul construit între permanență și temporalitate*. Ediția din 2018 a propus *Arhitectura, tehnologia și orașul*. Toate titlurile au fost generoase și cuprinzătoare, actuale și inclusive pentru a permite celor interesați să se conecteze tematic. În 2018, manifestarea a

fost amplificată cu evenimente colaterale. Am avut expoziții, dezbateri și cocktail. S-a decis, după experiența reușită cu sponsorii care au susținut manifestarea, ca Questions să rămână conferință internațională, să se amplifice și să se petreacă la fiecare doi ani. Totuși, în 2019, pentru a păstra genericul Questions asupra tuturor evenimentelor facultății, expoziția și dezbaterile cu profesorii și absolvenții s-au purtat sub numele tradițional de workshop. În 2020, conferința Questions trebuia să adopte simbolul A50, pentru a sărbători cei 50 de ani de la înființarea învățământului superior de arhitectură la Cluj. Pentru că, în 2020, am decis amânarea conferinței până când pandemia va permite o organizare bună, am rămas cu expozițiile de proiecte de diplome derulate ca workshopuri în 2021 și 2022. Au fost din nou discuții, opinii ale membrilor juriilor internaționale cu invitați și reacții din partea proaspeților arhitecți.

Cum au sunat propunerile pentru aniversarea de 50 de ani?

Conceptul conferinței a fost construit pe mai multe planuri. A fost imaginată o axă spațială în centrul orașului, între sala celui mai mare cinematograful „Florin Piersic”, strada George Barițiu, care grupează 4 clădiri ale Universității Tehnice din Cluj-Napoca și un centru cultural, Casa Tranzit, în sinagoga de pe malul Someșului, apoi Parcul Central, până la platoul din fața Centrului de Cultură Urbană Casino și pavilionul Chios. Conferințele urmau să fie grupate în două module,

Foto student Dobrițoiu TEODORA

Foto student Marton ANDA

cele magistrale în format plenar, iar cele științifice, pe ateliere tematice. Expozițiile urmau să fie organizate în cinci spații diferite de pe traseul descris. Petrecerile, ca destinație de seară, se pregăteau pentru capătul axei. Cele mai importante idei legate de aniversare au fost cuprinse în obiectivele evenimentului. Doream să aducem împreună cât mai mulți dintre cei care au studiat la noi în toți acești ani. Ne propunem să oferim studenților de acum o demonstrație de încredere în ceea ce reprezintă carierele absolvenților noștri din toată perioada aniversată. Voiam să consolidăm legătura cu școala de arhitectură a celor care au absolvit-o, invitându-i să rămână atașați de Alma Mater. Voiam să aducem confirmări pentru întreaga comunitate academică din universitatea noastră și din EUT+, consorțiul de universități tehnice europene din care facem parte, asupra faptului că suntem o facultate cu voce proprie, care se aude în profesia de arhitect în România și în lume.

Ce a propus Building Change?

Titlul generic al conferinței științifice și al întregului eveniment a fost Building Change, care poate fi înțeles ca schimbare a construcțiilor și construcție a schimbării. Omenirea a intrat în era antropocenică având o mare nevoie de a schimba paradigmele fundamentale. De la drepturile omului, eradicarea sărăciei, criza resurselor,

sănătate și educație, până la modelul social, cel economic, circularitate, urgență climatică, mobilitate verde, siguranță și managementul riscurilor, totul trebuie chestionat și schimbat, prin soluții eficiente. Condiția umană este intim legată de mediul construit, care este simultan infrastructură și cultură. Tehnologiile pot fi văzute acum tot mai mult ca miracole sau amenințări. Schimbări considerate iminente sunt foarte greu de implementat, chiar și incremental. Voci elocvente anunță că nimic nu va mai fi la fel, în viitor. Arhitectura și ingineria sunt chemate să catalizeze toate aceste schimbări împreună cu științele sociale și economice, ghidate de etică. Pentru cei implicați în configurarea mediului construit prin schimbarea construcțiilor, această misiune este dificilă și foarte responsabilă. Universitățile fac parte din această misiune, situându-se în epicentrul schimbărilor. O coeziune masivă între profesori și profesioniști este mai mult decât necesară prin abordări transdisciplinare. O lume mai bună înseamnă o arhitectură mai bună, un peisaj și un mediu construit coerent și sustenabil, pentru care trebuie adresate, bineînțeles, multe întrebări.

Un doctorat onorific la QUEST10NS?

Ideea de a asocia aniversării noastre o ceremonie de acordare a titlului de Doctor Honoris Causa unei personalități din lumea arhitecturii ne-a fost oferită de rectorul

Foto student Simoni ISTVAN

Foto student Dobraniște MIHAELA

universității noastre, domnul profesor Vasile Țopa. Am fost norocoși pentru că Ian Ritchie, o somitate a arhitecturii mondiale, scoțian bazat la Londra, a acceptat bucuros și ne-a onorat cu prezența pentru această ceremonie. Cu o carieră remarcabilă, în care invențiile și inovațiile au împins literalmente arta construirii înainte, Ian este prezent și concentrat în continuare pe neuro-arhitectură. Venirea sa la Cluj ne-a oferit înțelepciune, pasiune și încântare, iar studenții au fost cei mai câștigați. Discursul de la ceremonia de acordare a titlului a provocat meditația celor prezenți asupra lucrurilor care contează cel mai mult pentru noi ca arhitecți și ca oameni.

Ce conferințe magistrale a oferit QUEST10NS?

Cea mai mare și spectaculoasă sală de cinematograful din Cluj-Napoca, care se numește de câțiva ani „Florin Piersic”, a găzduit două zile de conferințe ale invitaților speciali.

Prima zi a fost dedicată celor care au oferit o serie de conferințe magistrale menite să inspire studenții și să le ofere încredere în nelimitatele satisfacții pe care le aduce această profesie, practică cu răbdare, pasiune și sacrificiu.

Primul vorbitor a fost profesorul Rafael De Saeger, prieten vechi al facultății noastre, participant de zece ani la comisiile care evaluează proiectele de diplomă ale absolvenților noștri și Doctor Honoris Causa al Universității Tehnice din Cluj-Napoca. Raf, cum îi spunem cu toții, a fost discipolul marelui teoretician al arhitecturii Christian Norberg Schulz, pe care l-a asistat pe toată durata carierei, fiind profund influențat de acest mentorat de excepție. Biblioteca universității noastre a beneficiat de un act de deosebită generozitate prin care domnul Raf De Saeger a donat circa

5.000 de volume de carte de arhitectură pentru a contribui la formarea studenților noștri. Raf ne-a vorbit despre Oslo și configurarea feței spre mare, noul Muzeu Munch, spațiul public și complexitatea dezvoltării urbane.

Am avut deosebită plăcere să îl ascultăm pe Arjan Dingste, arhitect principal la UN Studio din Amsterdam, birou fondat de cuplul de mare notorietate Ben van Berkel și Caroline Boss, care ne-a obișnuit cu lucrări de avangardă în toată lumea, în ultimii patruzeci de ani. Arjan, tânăr, dinamic plin de simțul umorului și foarte bun comunicator, a atras privirile celor tineri prin proiecte extrem de diverse și spectaculoase, care toate încearcă să urce pe un nivel următor al arhitecturii contemporane. Proiectele pe care UN Studio, sub coordonarea lui Arjan Dingste, le va realiza în România au polarizat atenția publicului. La Cluj, se așteaptă o mare dezvoltare mixtă prin regenerarea unui sit industrial foarte bine plasat în oraș. De la Iași, Arjan a prezentat proiectul câștigător al celui mai spectaculos concurs cu invitați organizat până acum în România, care a adus în concurență patru dintre cele mai cunoscute birouri de arhitectură din ultimele decenii, Foster & Partners, MVRDV, Zaha Hadid Architects și UN Studio.

A continuat seria de prezentări Iulia Stanciu, un alt prieten bun al școlii noastre, cu o prelegere despre concursurile de arhitectură dedicate parcurilor, la care foarte cunoscutul birou STARH, din București, unde este partener, a participat. Proiectele câștigate prin concursuri de arhitectură de STARH sunt foarte așteptate și la Cluj, și peste tot.

A urmat prezentarea lui Ian Ritchie, care a așternut pe marele ecran al cinematografului o poveste fascinantă a carierei marelui arhitect, spusă în așa fel încât să ofere mai

Foto student Teodora DOBRITOIU

Foto student Mihaela DOBRANIȘTE

Foto student Mihaela DOBRANIȘTE

Foto student Leonid SECHER

Foto student Daria LESPEZIANU

Foto student Teodora DOBRITOIU

ales celor tineri maximum de inspirație.

A doua zi a fost dedicată câtorva absolvenți ai facultății noastre care au excelat în profesie, acolo unde au decis să evolueze. A început seria prelegerilor inspiraționale Ștefan Paskucz de la Baia Mare. Mesajul de mare importanță transmis de Ștefan celor tineri a fost acela că poți face arhitectură excepțională și transforma literalmente orașul în care trăiești și lucrezi și dacă te întorci acasă după facultate. Impactul asupra spațiului public băimărean al proiectelor firmei 9-a opțiune, în care Ștefan este partener cu Ildiko Mitru, este deosebit.

A urmat Cristina Sucală, din Paris, dedicată arhitecturii industriale reconsiderate. Ea s-a implicat în mod deosebit, împreună cu specialiști francezi și români, în regenerarea sitului minier de la Petrila, de pe Valea Jiului. Cristina continuă să studieze și a început să lucreze ca mic birou pe piața locală pariziană.

Atila Kim este un arhitect extrem de cunoscut în lumea designului de expoziții și autor al unor proiecte de arhitectură și de design interior de mare calitate și vizibilitate în media de specialitate. Nuanțele culturale ale arhitecturii lui Atila sunt fascinante.

Seria a fost încheiată de Eugen Pănescu, un nume sonor al urbanismului românesc din ultimii 20 de ani, care a adus în discuție mai mult oamenii decât arhitectura și orașul, bineînțeles nedespărțindu-i de rolul pe care l-au jucat sau îl joacă în dezvoltarea orașelor.

Ce au arătat expozițiile QUEST10NS?

Ciorchinele de expoziții a adus publicului o diversitate de perspective asupra vieții facultății, a studenților, absolvenților și profesioniștilor care s-au format aici. Foaierul cinematografului „Florin Piersic” a oferit publicului o expoziție de fotografii, dar și obiecte din colecția arhitectului Eugeniu Pănescu, unul dintre autorii proiectului

clădirii cinematografului, fost cadru didactic al facultății noastre și personalitate omniprezentă la evenimentele breslei. Fotografii sunt o adevărată istorie a evoluției facultății în ultimele decenii.

În apropiere, la Centrul Cultural Casa Tranzit, expoziția Architecture Table a oferit, într-o amenajare foarte inspirată, în spațiul fostei sinagogi de pe malul Someșului, un plan orizontal continuu, acea masă din titlu, pe care a fost așternută activitatea recentă a studenților din toți anii de studii. Ușurința lecturii acestei sinteze ne-a uimit și pe cei care suntem profund implicați în școală și știm despre ce este vorba.

Pe aceeași parte a străzii, în holul Facultății de Inginerie Electrică, au fost expuse proiecte de diplomă ale absolvenților de la mai multe facultăți din clusterul de arhitectură al consorțiului EUT+, care cuprinde opt universități de tehnologie, printre care și a noastră.

În holul Facultății de Construcții, expoziția SDC, Seismic Design Competition a prezentat realizările de excepție ale echipelor de studenți de la Construcții Civile și Arhitectură

Foto student Leonid SECHER

Foto student Teodora DOBRÎȚOIU

și Urbanism, împreună cu îndrumătorii lor, care au reușit în repetate rânduri să câștige această prestigioasă competiție de concepție a structurilor înalte rezistente la cutremure, în Statele Unite ale Americii.

Continuând periplul prin parc ajungem la expoziția FAU Alumni, de pe platoul Centrului de Cultură Urbană Casino. Așa cum am conceput-o, împreună cu colegii de la OAR și UAR, această expoziție nu a fost una de proiecte, ci una de cariere ale absolvenților facultății. Ei au fost provocați să își prezinte vizual, pe câte un panou, propria poveste prin proiectele realizate.

Ce s-a vorbit la Talks?

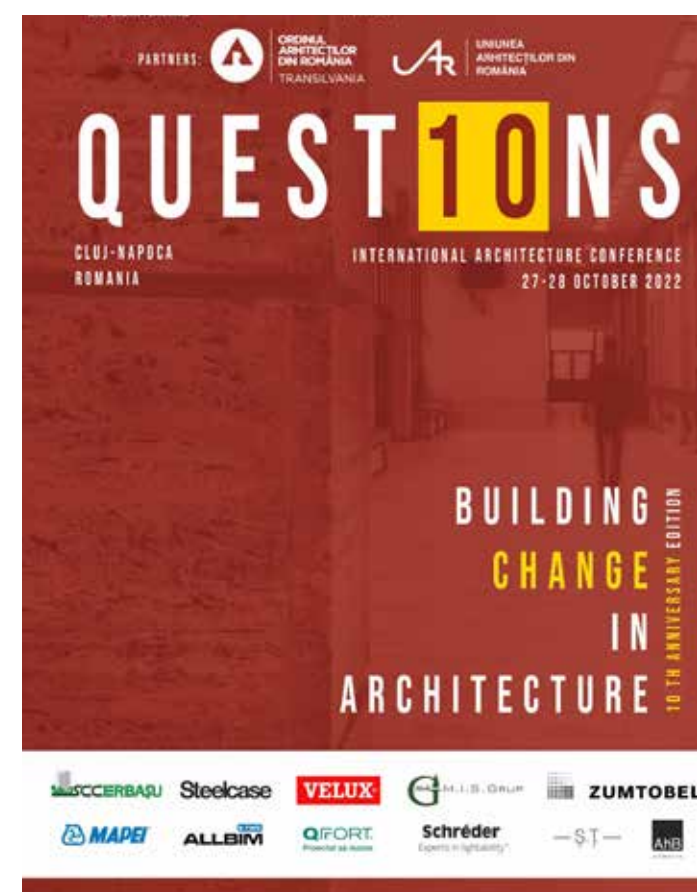
Conferințele desfășurate sub genericul Building Talks au avut patru subteme. Arhitectură, design, proiectare și tehnologie, moderată de Dragoș Dascălu și Șerban Țigănaș. Planificarea spațială și designul urban a fost găzduită și pilotată de Vlad Rusu și Mihai Racu. Patrimoniul, conservare și istorie a arhitecturii i-a avut ca amfitrioni pe Virgil Pop și Imola Kirizsan. Educația pentru mediul construit a fost pilotată de Cristina Purcar și Laura Patachi. Lucrările, posterele și concluziile moderatorilor tuturor panelurilor vor apărea în format tipărit pentru uzul tuturor celor interesați.

Cum au fost petrecerile?

Nu există aniversare bună fără petreceri. Ale noastre au fost mai multe și de fapt una continuă, pe toată durata evenimentelor și chiar și după. Înainte de prima seară am vizitat Biserica Sf. Mihail, recent restaurată, ghidați de colegii noștri specialiști în monumente. Apoi am ascultat un emoționant concert de orgă oferit de Noemi Miklos. Orga, și ea restaurată, a sunat perfect. Seara de gală a fost la Chios, pe malul lacului din parc, finalul axei A50, pe care am descris-o ca transpunere spațială a aniversării. Cu eleganță și bucuria revederii, petrecerea s-a bazat pe întâlnirea dintre foștii studenți și profesorii lor, dintre colegii plecați prin țară și prin lume și cei din facultatea noastră și colaboratori importanți din universitate. A doua seară a fost a studenților și a tuturor, în facultate. După prezentări, discuții și dezbateri, holul cu amfiteatre din clădirea de pe Strada Observatorului a devenit neîncăpător. O singură concluzie unanimă: suntem o comunitate care trebuie să se întâlnească, să creeze și să mențină legături, să schimbe idei și să sărbătorească reușite. Poate chiar să facă planuri, împreună, altfel decât cele ale fiecăruia. Una dintre cele mai plăcute și meritate petreceri a fost cea organizată cu colegii pentru a mulțumi studenților voluntari, peste cincizeci la număr, care au făcut ca totul să se petreacă cu mare bucurie.

Foto student Mara URCAN

Cine ne-a ajutat să facem totul?

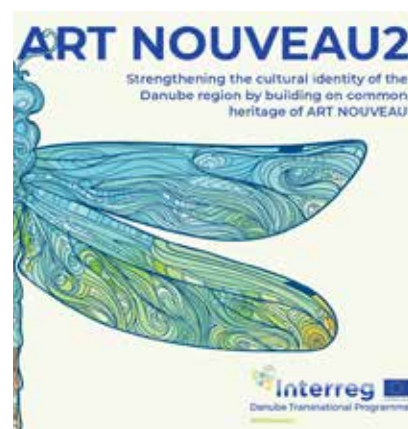
Colegii din comunitatea facultății, adunați într-o echipă perfectă, ajutați de studenți formidabili, sprijiniți de conducerea universității și personal de rector, de sponsori și parteneri, de organizațiile arhitecților, UAR și OAR, de prieteni și suporteri. A fost așa cum se face, peste așteptările tuturor, uimitor, obositor, stresant, recompensant, de neuitat. Voi înșira numele celor care, cum se spune, au tras din greu săptămâni în șir pentru ca totul să se întâmple: Dana Opincariu, Andreea Pop, Imola Kirizsan, Mihai Racu, Silviu Borș, Cristina Purcar, Laura Patachi, Leonard Vartic, Paul Moldovan, Virgil Pop, Alina Voinea, Adrian Niculaș, Gabriela Drăgan, Radu Arieșan, Dorel Coldea și mulți alții.

Ce ne propunem pentru viitorul Questions?

Ne propunem să continuăm. Ne propunem să dăm ștafeta mai departe, celor care vor veni, cu un mesaj simplu: să fie și mai bine, pentru că asta e rolul nostru și al oricui. Legăturile pe care am început să le consolidăm trebuie întărite.

ORADEA

PATRIMONIUL ȘI EFICIENȚA ENERGETICĂ

Text: Cristina-Antoina
 BURUIANĂ

La Oradea, a avut loc Conferința „An integrated approach to energy efficient retrofits of historical buildings. After 100 years of Art Nouveau, European Renovation Wave Meets Heritage”, ultima din șirul de conferințe aferente proiectului „Art Nouveau 2”, parte a programului Interreg - *Danube Transnational Programme*.

Vorbitorii, reprezentanți ai sectoarelor public și privat din România, Slovacia, Slovenia, Cehoslovacia, Marea Britanie și Austria, au dezbătut eficiența energetică a clădirilor, în special a fondului construit cu valoare culturală și istorică, prezentând concluziile unor studii care vizează crearea unor metodologii și instrumente de lucru. Lucrările urmăresc să flexibilizeze legislațiile naționale și să extindă prevederile acestora asupra intervențiilor asupra clădirilor de patrimoniu.

În toate țările UE există deschiderea pentru proceduri flexibile, bine fundamentate, durabile, personalizate și ușor de aplicat.

Conferința a fost la nivelul conferințelor din cadrul programelor Art Nouveau 1 și Art Nouveau 2, organizate la Viena, Ljubljana și Bratislava, datorită Primăriei Oradea - gazda și „sufletul” proiectelor la nivel național: dl Sebastian Boniș - fondator program în România și dna director executiv adjunct - Direcția Arhitect-Șef a mun. Oradea, ing. Adriana Lipoveanu - manager proiect la nivel multinațional.

Proiectul Art Nouveau și aducerea acestuia în România a fost o idee din anul 2015, urmată de munca tenace și implicarea permanentă a dlui Sebastian Boniș. Proiectul a demarat în anul 2017 cu etapa *Art Nouveau 1* și s-a încheiat în 2019. În 2020 a demarat etapa *Art Nouveau 2*, care se încheie în 2022.

Manager de proiect este dna dir. executiv adj. al Direcției Arhitectului-Șef din cadrul Primăriei Oradea, ing. Adriana Lipoveanu, a cărei implicare, susținută de dl Sebastian Boniș, a făcut o diferență de laudat în felul în care arată astăzi Oradea. Evident, cu implicarea conducerii Primăriei.

Prezentul proiect continuă proiectul ART NOUVEAU implementat cu succes. Deoarece mișcarea AN a contribuit la modelarea identității culturale a regiunii, ea poate fi folosită ca o forță coerentă pentru a reuni multe comunități și pentru a dezvolta noi politici pentru orașele de astăzi și de mâine.

Monumentele AN care abundă de splendoare uluitoare, frumusețe și măiestrie,

pot fi folosite pentru a face regiunea cunoscută și mai atractivă pentru turiști.

ART NOUVEAU 2 se angajează să utilizeze în mod responsabil și durabil patrimoniul cultural AN ca vehicul pentru consolidarea identității culturale regionale și pentru stimularea creșterii economice. Parteneriatul va crește nivelul de cunoștințe legate de AN în rândul publicului larg prin activități educaționale, determinând publicul să respecte, să aprecieze, să protejeze și să aibă mai multă grijă de patrimoniul AN.

Se va dezvolta o comunitate profesională specializată în AN și se va consolida cadrul instituțional care va proteja, gestiona și promova mai bine AN. Acest lucru va asigura o apreciere tot mai mare a publicului local pentru patrimoniul AN și va spori atractivitatea acestuia pentru turiști.

Extrasele următoare sunt supuse, inevitabil, interpretării personale ale autorului.

Conferința l-a avut ca moderator-coordonator pe arh. urb. Eugen Pănescu și a fost structurată în trei module de bază și unul suplimentar.

- Moderator arh. Eugen Pănescu:

„35% dintre clădirile din Europa sunt construite înainte de anul 1945 și adăpostesc 100 milioane de locuitori... Clădirile istorice - Historical / Heritage Buildings (HB), nu sunt reglementate la fel de amănunțit ca și clădirile noi. Profesioniștii sunt încurajați să gândească fără prejudecăți. Cei care folosesc clădirile istorice nu înțeleg că nu putem pretinde ca ele să se comporte precum clădirile noi. Modernizarea HB este catalizată de aspectele financiare, de aceea nu toate soluțiile aplicate sunt potrivite pentru o HB, fie că este vorba de intervenții finanțate din fonduri publice sau private. Fiecare țară

are libertatea de a adapta specificațiile eficienței energetice de la nivel european, particularităților proprii ale fondului de patrimoniu și sumelor disponibile... țările alocă din ce în ce mai multe fonduri pentru dezvoltarea unui mediu profesional adecvat modernizării cu succes a HB (incluzând instrumente de design, metodologii de intervenție, unelte de măsurare și evaluare menite să servească utilizatorul banal și profesioniștii de orice nivel și specializare)”.

- *dr. arh. Anca Gînavar - director MDLPA. Tema: Măsurile PNRR, Valul de renovări și Pactul Verde în transpunere românească:* „S-au dat ca exemplu de bună practică renovările fațadelor din Centrul Istoric Oradea, realizate prin Fundația de Protejare a Monumentelor Istorice din Oradea, cu contribuția importantă și a unor arhitecți locali: arh. Ernest Pafka - cu cele mai reprezentative lucrări, arh. Tamas Emodi, arh. Octavian Muth, arh. Cristian Pușcaș. Exemple se limitează la renovarea estetică a imobilelor și nu abordează eficiența energetică. De multe ori se urmărește doar eficiența energetică, în detrimentul tuturor celorlalte necesități de funcționare decentă/optimă a clădirii”.

- *arh. Alexandra Stoica - director INP România. Tema: Metodologia Națională pentru renovarea eficientă din punct de vedere energetic a clădirilor istorice (HB):*

„Prezenta legislație și proiectele de lege și metodologii... Actualele reglementări din domeniul eficienței energetice sunt mult prea dure pentru sensibilitatea clădirilor de patrimoniu. INP a schițat un ghid pentru o abordare non-invazivă și s-au gândit niște instrumente de evaluare a clădirilor existente, care vor fi prietenoase cu utilizatorii lor, iar concluziile acestor evaluări vor face parte obligatoriu din documentația tehnică de reabilitare. Aceste instrumente și practicile necostisitoare,

Manager proiect Art Nouveau 1 și 2 - dna Adriana LIPOVEANU

arh.dipl.ing.Daniel FUEGENSCHUH

cu rezultate durabile, vor fi promovate pe măsură ce se vor implementa proiectele, metodologiile și tehnologiile. A doua preocupare este revitalizarea fondului existent de clădiri, în locul tendinței de mărire a fondului construit nou. Recomandare este ca pentru certificarea energetică a unei clădiri reabilitate să nu se stabilească tot atât de mulți parametri ca pentru o clădire nouă”.

- *ing. Adriana Lipoveanu - manager de proiect din partea Primăriei Oradea:*

„Europa caută noi căi de a-și consolida identitatea culturală, din care un capitol important este patrimoniul construit. Sustenabilitatea începe cu reabilitarea anvelopei clădirilor, pentru a stopa deteriorarea acestora. De asemenea, utilizatorii trebuie să-și schimbe tiparele de trai și să aplice toate cerințele care încep cu R, din domeniul sustenabilității și eficienței energetice”.

- *arh. dipl. ing. Daniel Fuegenschuh - President Austrian Federal Chamber of Architects and Engineers. Tema: Proiecte de arhitectură pentru o renovare exhaustivă în contextul Europei Centrale:*

„Fondul construit prezentat este din zona Innsbruck, din perioada 1900-1950. S-au prezentat proiecte pentru clădiri cu valoare istorică și arhitecturală, cu destinație rezidențială, la care intervențiile vizează reabilitarea anvelopei, reabilitarea structurală, sănătatea clădirii, densificarea unităților locative prin recompartimentarea spațiilor în mod eficient, remodelarea podurilor, astfel încât să devină funcționale, adoptarea unui design interior modern, minimalist, dar tradițional prin materialele folosite și asigurarea necesităților în conformitate cu modul de viață tradițional al utilizatorilor. Clădirile cu decorații de fațadă s-au izolat la interior, iar mansardele s-au refăcut cu respectarea normelor de eficiență energetică. Pentru modernizare, se folosesc materiale locale, manufacturate de producători locali. La multe clădiri, sistemele de încălzire rămân cele originale folosindu-se în continuare centrale termice alimentate cu combustibil solid. Utilizarea lemnului este considerată o abordare sustenabilă. Statul austriac finanțează aproximativ 30% din costurile necesare renovării, regulamentele sunt foarte stricte în compensare cu procedurile foarte simple și clare, pentru toți *stakeholder*-ii implicați”.

- *concluzii arh. Eugen Pănescu:* „Transpunerea directivelor pentru eficiența energetică este obligatorie pentru toate țările UE, dar fiecare se străduiește să dezvolte unelte prietenoase și accesibile de lucru pentru designeri și stafful tehnic, pentru administrațiile locale și pentru utilizatorii fondului de patrimoniu”.

- *dr. arch. Judit Kimpian - Consiliul Arhitecților Europeni - UK. Tema: Valoarea arhitecturii din perspectiva energetică și impactul eficienței energetice asupra fondului construit de valoare, existent:*

„Ce avem nevoie să dezvoltăm, acum, pentru a atinge o înaltă calitate a arhitecturii care să nu necesite reabilitare înainte de anul 2050? Responsabilizarea factorilor implicați - în perioada 1990-2018, este aproape nulă. Trebuie schimbată mentalitatea legiuitorilor, care trebuie să se orienteze spre ceea ce contează: modernizarea clădirilor existente pentru a funcționa decent în următorii 20-30 ani. Modernizare integrată - arhitecturală și funcțională. Creează valoare și redu costurile pe toată perioada de viață a clădirii, inclusiv în faza de post-utilizare a acesteia. Pentru perioada 2021-2027 sunt alocate 1.851 miliarde euro în programul Renovate Europe, din surse diferite de finanțare, în cadrul EU Funding for Energy Renovation of Buildings. Cele 8 criterii de calitate impuse de Baukultur - Davos - EU Bauhaus: Guvernare, Funcționalitate, Mediu, Economie, Diversitate, Context, Simțul locului, Frumusețe”.

- *dr. arh. Ștefan Bâlici - președinte al OAR și fost director al INP. Tema: Cât de eficiente sunt cu adevărat clădirile de patrimoniu?*

„Să sperăm că renovarea va fi cea care va întâlni cu cordialitate patrimoniul și nu cea care va mutila patrimoniul” (traducere a unui joc de cuvinte din limba engleza, meets & hits). Propuneri-cheie pentru lansatorii de politici publice, dezvoltate în cadrul Summitului executiv European Cultural Heritage Green Paper, în parteneriat cu ICOMOS, a Europa Nostra, și a Climate Heritage Network: *Mobilizarea industriei pentru o economie circulară și curată.* În CATUC, actuala practică exclude materialele de construcții necertificate, dar este greu de certificat un produs manufacturat, autohton. Trebuie rezolvat acest aspect, din punct de vedere al sustenabilității și eficienței energetice, în favoarea materialelor locale și a producătorilor locali de mici dimensiuni, care și-au dovedit deja eficiența... În evaluarea unei clădiri de patrimoniu, trebuie identificate elementele arhitecturale cu adevărat valoroase, pentru a alege măsurile corecte și flexibile de modernizare și intervenție, astfel încât să rămână loc pentru abordări moderne și actuale. Avem

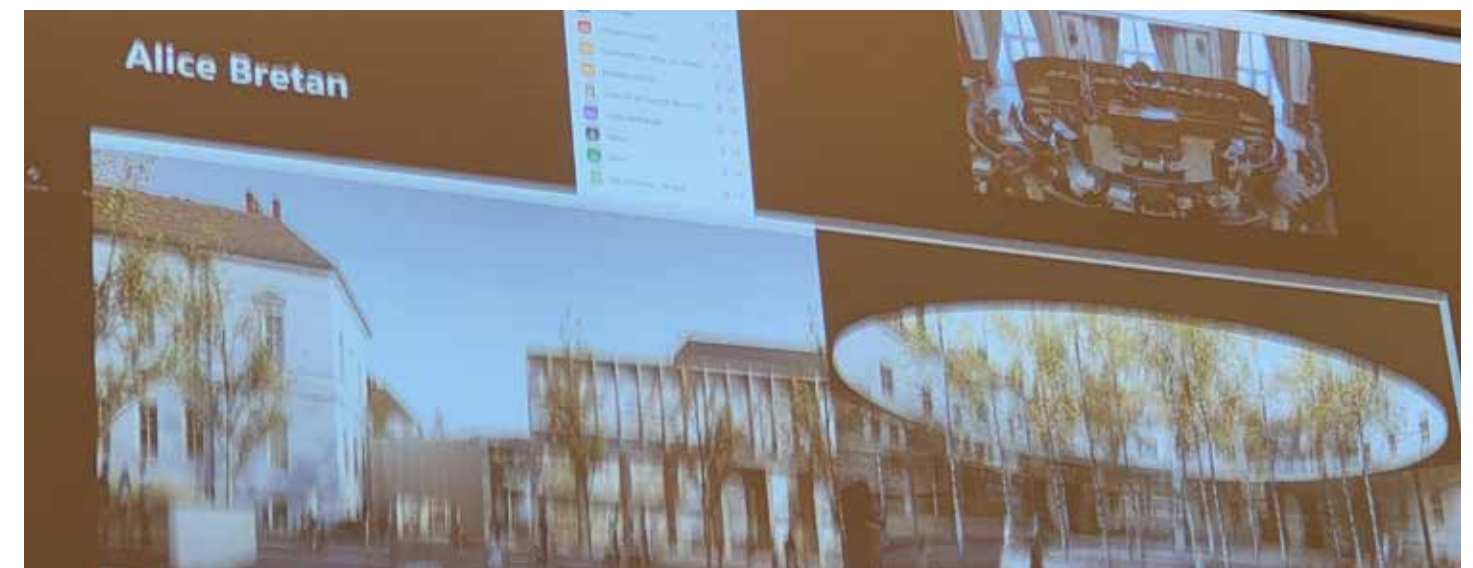
nevoie de un cadru legal mai flexibil. Așadar, trebuie să avem o imagine atotcuprinzătoare a ceea ce se întâmplă, a ceea ce se dorește a se obține, precum și a căilor folosite pentru a atinge aceste ținte. Un mare câștig în acest sens poate veni din studierea comportamentului utilizatorilor. UE Baukultur (2018) + Bauhaus (2020), este un important instrument de măsurare a calității (The Davos Baukultur Quality System + European Quality Principles for EU).

Viceprimar Mun. Oradea Marcel DRAGOȘ

Arh. Eugen Pănescu-Moderator conferință

- *ing. Andrei Ceclan - Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca. Tema: Studii de caz a modernizării unor clădiri publice de patrimoniu:*

„Avem nevoie de siguranță energetică. Nu putem implementa legați la ochi orice ni se servește ca regulă din afara țării, pentru alte modele de comportament de consum și utilizare a resurselor. Trebuie să ținem cont de specificul local. România mai are nevoie de gaz cel puțin 10-15 ani și consumă de cel puțin de 20 de ori mai puțină energie decât Germania. În acest caz, este rațional să implementăm exact aceleași măsuri de decarbonizare ca și Germania? Hai să rămânem cu picioarele pe pământ!”.

BAIA-MARE

O PLIMBARE PRIN ORAȘ CU AUTORII

Text: Ildiko MITRU
Ina FUNEȚAN

Ce poate fi mai plăcut decât să simți că vine weekendul, că e o zi blândă și însorită de toamnă, că poți să te întâlnești cu colegii arhitecți și cu alți prieteni, toți cu o dragoste comună, CENTRUL VECHI. Iată cum suna invitația de pe adresa Uniunii Arhitecților - sucursala Maramureș-Satu Mare, a Ordinului Arhitecților și în presa locală, adresată de colega noastră Ina Funețan:

„Știați că fiecare piatră de pavaj din Piața Cetății a fost tăiată în Italia după desene unicate, ca un puzzle 3D pentru uriași?

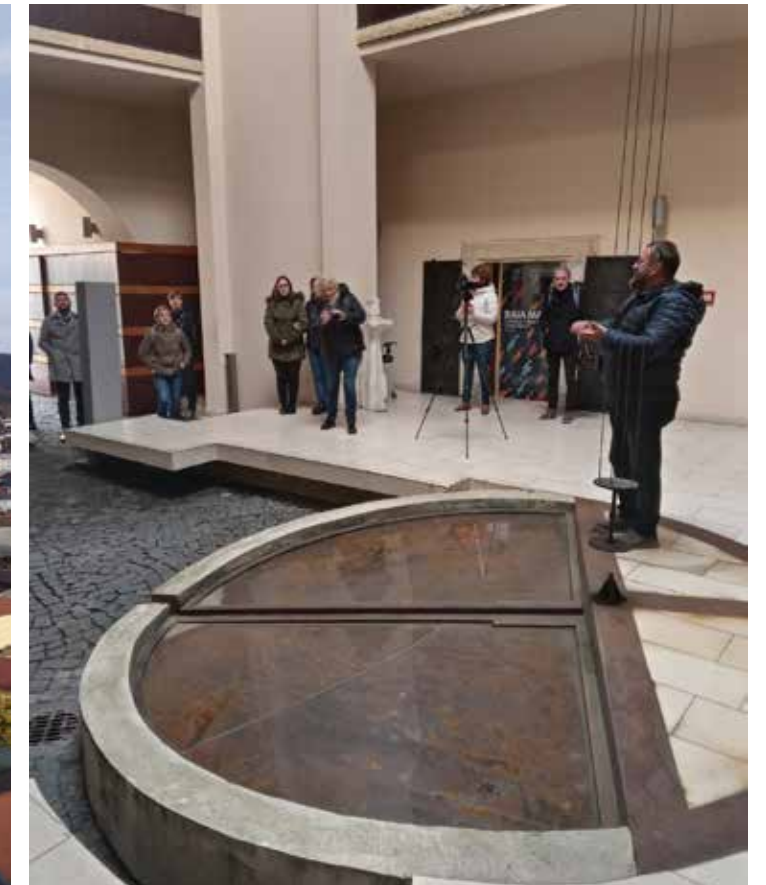
Știați că în Casa Iancu au fost ascunși iezuiți fugari și că ușile chiliilor lor se pot vedea din nou azi după decopertarea fațadelor casei?

Știați că marea frescă din altarul Bisericii romano-catolice Sf. Treime, realizată la începutul secolului al XX-lea, ascunde secrete amuzante, invizibile la prima vedere, strecurate scandalos de către pictorul Kiss Károly?

Pentru orice arhitect care lucrează în Baia Mare, descoperirea poveștilor orașului poate fi o lectură fascinantă a unei istorii ce continuă.

Aventuri ale oamenilor dinaintea noastră, căutări prin cotloane și ganguri, picanterii ce au supraviețuit timpului, ziduri ce s-au adunat și s-au desfăcut la fel ca oamenii care le-au impregnat cu respirațiile și cu atingerile lor - acesta va fi turul Centrului Vechi și nici o carte nu va putea dezvălui istoriile pe care colegii noștri le-au adunat de-a lungul anilor de cercetare și de șantier în miezul adânc al orașului”.

Întâlnirea a avut loc și cele două ore programate s-au transformat în patru, dovadă a interesului acordat de participanți, care a recompensat ideea generoasă a kolegei noastre.

CRAIOVA

EXPOZIȚIE LA
UNIVERSITATE

Text: Anca-Adriana HUAZ

„1+21 FEMEI EXCEPȚIONALE ÎN ARHITECTURA ROMÂNESCĂ”

Expoziția „1+21 femei excepționale în arhitectura românească”, organizată de Uniunea Arhitecților din România, a fost vernisată în holul central al Universității din Craiova.

„Expoziția ilustrează cronologic, printr-o selecție de fotografii și text, activitatea arhitecților din România - de la pionierele arhitecturii românești din perioada interbelică și postbelică și până la cele mai reprezentative nume ale noii generații. Secțiunea dedicată perioadei interbelice o include pe Regina Maria, cunoscută pentru dragostea sa pentru arhitectură și pentru modelarea spațiilor cu care a intrat în contact, în timp ce perioada postbelică gravitează în jurul restauratoarelor care au avut un rol major în salvarea patrimoniului național construit. Nu în ultimul rând, perioada contemporană prezintă o selecție a proiectelor realizate de arhitecte evidențiate la ultimele ediții ale Anualelor și Biennalelor Naționale de Arhitectură, fiind luate în considerare și aspecte, precum implicarea tinerelor arhitecte în educația de arhitectură”, susțin organizatorii expoziției.

b.1938

GEORGETA VOIA -

Arhitect, artist plastic, autoemulată de performanță, este absolventă a Institutului de Arhitectură BNU (1960) și activă, timp de 30 de ani, în cadrul complexelor instituționale de proiectare ȘSAPC Bazaș-Timșoara și ȘSAPC Oltenia - Craiova și ȘP/Dir, a fost parte la elaborarea unor importante proiecte de urbanism la Arad, Bala, Mercuriaș, Târgu Jiu, Timșoara și, mai ales, la Craiova, pentru amenajarea unor zone centrale sau completarea unor edificii culturale și sportive.

Georgeta Voia s-a remarcat prin valoarea arhitecturală a ansamblurilor de locuințe pe care le-a realizat în Craiova, prin forța plastică, esențială, reprezentativă și personală care a reușit să se conecteze cu obiectivele și ansamblurile instituționale proiectate de ea. Creșterea sa a avut un caracter important: zona urbană de rezidență de pe lângă ansamblul Madona s-a bucurat de o atenție specială în proiectele în care a fost realizat, întrucât singurul confortabil și valoros.

A realizat numeroase proiecte administrative și culturale de la Facultatea de Arte Plastice la Facultatea de Medicină, astfel de căminuri, astfel de administrativ-școlare, astfel de spații de activități culturale.

A participat în numeroase și importante concursuri: Concursul internațional pentru Sala Supterilor din Timșoara, Locuințe în mediul rural (Șoaniș) - premiul I, Casa de Cultură Școala Șoaniș - premiul I, Casa Centrală Bistrița-Năsău - premiul I, Căminul Școala Șoaniș - premiul I, Casa de Cultură Școala Șoaniș - premiul I, Casa Polivalentă Craiova - locul II.

În anul 1990, a lucrat la proiectarea și proiectarea, împreună cu soțul său, cunoscutul arhitect Ilieș Voia.

PROIECTE

Proiectele pentru Facultatea de Teologie, Sistemizarea cartier Craiova Nouă și Ansamblul Madona (locuințe + magazine) au fost distins cu Premiul al Doilea Arhitecților din România și arhitecta a fost distinsă cu Premiul Opera Remisă a IAR Oltenia. În anul 2004, Georgeta Voia este cetățean de onoare al municipiului Craiova pentru contribuția sa excepțională la construirea identității arhitecturale a orașului.

UNIA
UNIUNEA
ARHITECȚILOR
DIN ROMANIA

Președintele Uniunii Arhitecților din România, Ileana Tureanu, a afirmat că expoziția a fost pregătită pentru Festivalul de arhitectură de la Londra din 2019, când s-au aniversat 100 de ani de prezență a femeilor în arhitectura românească.

„În 1919, Virginia Haret Andreescu a obținut diploma de arhitect și a fost prima femeie arhitect de marcă din România. În pregătirea expoziției de la Londra, cei de acolo mă tot sfătuiau să explicăm cum femeile au rămas cenușăresele arhitecturii, cum au fost nedreptățite, cum nu au avut parte de notorietate. Mi-am dat seama că nu este deloc cazul României, pentru că în arhitectura românească femeile s-au afirmat profesional de la sine. Și nu este cazul să ne prezentăm altfel. Unii colegi europeni au considerat că nu am înțeles spiritul protestului. Am spus că spiritul acțiunii sunt femeile acestea extraordinare și problema mea a fost să aleg câteva din cele multe care au marcat dezvoltarea orașelor României”, a spus președintele Uniunii Arhitecților din România, Ileana Tureanu.

Printre femeile care au marcat arhitectura românească se află și Regina Maria, despre care Ileana Tureanu spune că a adus gustul pentru arhitectură, pentru arhitectura de interior, pentru grădini și peisagistică, dar, cel mai important, a adus gustul pentru arhitectura vernaculară și pentru arhitectura balcanică, reușind să creeze o marcă de valoare internațională din valorile balcanice și românești.

Printre aceste 22 de arhitecte a fost nominalizată și prezentată și arhitecta **Georgeta Voia, din Craiova**, medaliată cu diploma și placheta „Opera Omnia”.

Potrivit președintelui Filialei Sud-Vest Oltenia a UAR, Pavel Popescu, Georgeta Voia, absolventă a Institutului de Arhitectură „Ion Mincu”, promoția 1961, a activat timp de 30 de ani în cadrul mai multor institute de proiectare din țară și a luat parte la elaborarea unor importante proiecte de urbanism la Arad, Băile Herculane, Tg. Jiu, Timișoara și mai ales la Craiova, pentru amenajarea unor zone centrale sau amplasarea unor dotări culturale și sportive.

„Le mulțumesc tuturor colaboratorilor, pentru că arhitectura este o meserie care implică enorm de multe alte meserii. Mulți dintre cei cu care am colaborat sunt în ceruri și mărturisesc pentru ei că au muncit cu devotament. Conotația expoziției dovedește normalitatea unei lumi, pentru că, după părerea mea, și azi mai sunt sectoare ale societății în care femeile sunt discriminate. Legat de proiectele în care am fost implicată, dau un exemplu: în 1988, când la București se demolau biserici, noi aici, la Craiova, am primit premiu pentru ansamblul cu care am pus în valoare Biserica Sfânta Treime”, a spus arhitecta Georgeta Voia, care a fost și automobilistă de performanță.

Printre profesionele din arhitectura românească pe care expoziția le face cunoscute se numără, alături de pionierele perioadei interbelice Virginia Andreescu Haret și Henrieta Delavrancea Gibory, restauratoarele de marcă Ioana Grigorescu, Rodica Mănculescu și arhitectele cu realizări excepționale în epoca socialistă Elena Voinescu, Cleopatra Alifanti, Militza Sion, dar și arhitecte premiate în ultimii ani.

KÖLLŐ MIKLÓS

„PENTRU MINE,
CIUMANI
ESTE BURICUL
PĂMÂNTULUI”

Text: Köllő Miklós

„POVEȘTEA CASEI MELE”
EDIȚIA ÎN
LIMBA ROMÂNĂ

... Casa a devenit lucrarea mea de examen, pentru ea m-am pregătit în ultimii cincisprezece ani, acum știu că, pentru ea, am renunțat la șansa... de a locui în Capitală.

... Casa noastră este căminul unei familii de intelectuali care a experimentat modul de viață urban, dar a ales satul și... lucrarea unui arhitect care... este îndrăgostit de spațiile largi care corespund și curg dintr-unul în altul...

... să vină, dar să nu vină, să aducă, dar să nu aducă, să fie, dar să nu fie. Cam așa trebuie perceput și spațiul intermediar: se află, pe de o parte, *afară*, pe de altă parte, *înăuntru*, este *deschis* și, în același timp, *închis*.

... Mi-a trecut prin minte și ideea să transformăm șura în casă, dar am renunțat la ea pentru că șura este importantă, îi trebuie calului...

... Avem multe de făcut. Ne trebuie exemple bune. ... Numai cei convingși că asta este calea de urmat pot merge mai departe. Dulgherul trebuie să fie mai mult decât dulgher, zidarul trebuie să fie meșteșugar educat și spiritul proiectului trebuie încărcat cu suflet pentru a da formă clădirii.

KÖLLŐ MIKLÓS ȘI ATELIER LARIX REVITALIZARE RURALĂ

Arhitectura nu înseamnă doar amenajare funcțională, nu înseamnă doar rezultatul unor soluții ingineresti și viziuni artistice, ci și acțiune socială, culturală și politică.

Îmi place să folosesc numai materiale naturale. Este adevărat, ele nu se comportă perfect precum cele sintetice, dar îmbătrânesc frumos și sunt recunoscătoare pentru îngrijirea primită. Pot accepta și deteriorarea lor, căci astfel se transformă, de fapt, în capsule ale timpului.

O casă țărănească bine construită prezintă foarte multe soluții sofisticate. Casa întoarce spatele la vânt, pe latura din spate nu se fac ferestre - cu excepția celei de la cămară. Acoperișul se întinde mult peste prispă, făcând umbră vara, dar permițând soarelui să pătrundă sub streșină iarna. Privindu-le astăzi, evident că nu funcționează perfect aceste case, dar am vrut să păstrez vii, profitând și de avantajele oferite de ingineria modernă, ecologică, din zilele noastre.

Încă n-ar costa mult repararea morilor, încă s-ar mai putea învăța meșteșugul morăritului cu apă. Visez că morile de apă ce dorm acum precum Frumoasa adormită vor reporni odată, ca să-și trăiască renașterea.

DRUMUL TABEREI 2030

Text: Lorin NICULAE

Foto: Răzvan HATEA

Expoziția de proiecte studențești „Drumul Taberei 2030” propune o viziune urbană proiectată asupra unuia dintre cele mai frumoase cartiere bucureștene, gândit de arhitecți tineri și talentați într-o perioadă de deschidere culturală și politică a regimului socialist fără precedent, este vorba despre anii '60. Practic, arhitecții invitați să proiecteze extinderea spre vest a Capitalei au avut mână liberă să imagineze un cartier ideal, ceea ce au și făcut, aplicând principiile urbanismului modernist al Cartei de la Atena. Astfel au luat naștere micile „unități de vecinătate” care formează cartierul, adică zone rezidențiale cu blocuri izolate, plutind în vaste spații verzi și având zonele de echipament urban ca grădinițe, școli, licee, policlinici și centre comerciale la mică distanță. Cinematograful Favorit a rămas, de-a lungul evoluției cartierului, polul său cultural. Eforturile de a prinde un bilet la „Războiul stelelor” sau la „Imperiul contraatacă” rivalizau, în epocă, cu toate cele necesare asigurării unei mese de Paști îmbelșugate, cu miel, ouă și cozonaci.

ADVERTISING

Cartierul a ieșit atât de bine încât Fidel Castro a fost plimbat pe bulevardul Drumul Taberei, iar refugiaților chileni din timpul prigoanei lui Pinochet li s-a construit un bloc de locuințe chiar acolo. Însă, începând cu anii '70, cartierul a trăit fenomenul îndesirii blocurilor și alterării liniilor directe ale unui „oraș radios”. După Revoluție, relativa bunăstare a locuitorilor a generat un număr de automobile mai mare decât puteau prelua arterele cartierului, problemă rezolvată parțial, în prezent, de deschiderea celei de-a cincea magistrale

de metrou. Cu toate acestea, un număr enorm de mașini trebuie acomodate permanent în spațiile interstițiale dintre blocuri care, niciodată, nu fuseseră gândite în acest scop. Ample spații verzi au fost asfaltate, într-o paradigmă în care confortul de utilizare primează asupra calității vieții.

Este ceva de făcut, se poate schimba această paradigmă? Ne putem imagina un viitor în care o mamă care își plimbă copilul în cărucior sau un bătrân care se întoarce de la piață nu blochează deplasarea mașinilor pe aleile întortocheate

de sub copacii venerabili? La aceste întrebări au încercat să răspundă studenții anului al treilea de la Facultatea de Arhitectură din cadrul Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” București, și au făcut-o cu entuziasmul vârstei dublat de energia și pasiunea pe care o au pentru oraș, ca loc de manifestare a vieții urbane. Mutând majoritatea mașinilor în parcaje subterane de-a lungul celor două bulevarde majore care mărginesc micraionul Favorit, studenții au gândit spații publice

vibrante, cu vocație culturală, care să ofere locuitorilor acele locuri de întâlnire și socializare indispensabile unei comunități. Creșterea suprafețelor de spații verzi, crearea unor piste de alergare și de biciclete cu o lungime de nouă kilometri doar în interiorul unității de vecinătate vorbesc despre o aspirație legitimă la un mediu de viață sănătos și sigur, calități cărora li se adaugă caracterul cultural și social al petrecerii timpului împreună.

Un odeon deschis în spatele cinematografului, echipat cu o bibliotecă publică, o cafenea verticală ce „parazitează” calcanul unui bloc cu patru etaje, spații pentru sport și joc, grădini comunitare suspendate, amplasate pe terasele unităților de trei blocuri joase, grădini terapeutice, pavilioane artistice și spații expoziționale, locuri de întâlnire și de participare la evenimentele sportive ale cartierului, esplanade și spații publice difuze conturează un mod de apropiere activă și dinamică a spațiului public. „Între blocuri” nu mai este un termen generic pentru a desemna spații reziduale asfaltate și ocupate, în mod ineficient, de mașini care nici nu pot fi manevrate corect. Acesta este înlocuit cu o nouă semnificație, aceea de teritoriu comun în care se decantează și se cristalizează valorile unei comunități de oameni prosperi și educați

care, prin modul lor de raportare la spațiul public, îi conferă accesibilitate și pentru grupurile vulnerabile. În definitiv, adulții de astăzi care merg la serviciu cu mașina, plecând dimineața și revenind seara, sunt copiii bătrânilor care, în urmă cu 50 de ani, s-au mutat în blocurile noi din cartier și părinții copiilor care merg la grădiniță, școală sau liceu. Atât elevii școlilor din microraiion, cât și bătrânii circulă foarte puțin cu mașina, iar locurile de întâlnire și socializare amenajate de Primăria Sectorului 6 sunt folosite pe tot parcursul zilei. Implementarea politicilor publice privitoare la viața urbană a cartierului continuă, în mod natural, ideile utopice și generoase ale arhitecților care, întâi la planșetă, au gândit mai mult decât un cartier, și anume un loc bun pentru oameni. În definitiv, chiar aceasta este menirea arhitecților, iar studenții, prin proiectele lor, dovedesc că au înțeles-o.

(Publicat în „Dilema Veche” nr. 972 din 24-30 noiembrie 2022)

ÎNTRE PHOENIX ȘI... LE CORBUSIER

Text: Costin PETRESCU - Petry

După cele câteva trepte ale impunătorului acces și odată intrat în vastul hol al Uniunii noastre din Calderon, din biblioteca pe care o știți voi, în partea stângă, a ieșit o doamnă drăguță, elegantă, care mi-a aruncat o privire simpatică și întrebătoare:

- Bună ziua. Pe cine căutați?, mă întrebă ea închizând în același timp cu cheia ușa la sala de lectură.

- Bună ziua, îi răspund. O caut pe doamna președintă Ileana Tureanu.

- Dar cine sunteți? Pe cine să anunț?

- Costin Petrescu.

- Aaa, da, aveți întâlnire cu dânsa, știu!

- Da.

- Haideți cu mine, vă rog!

Am urcat împreună somptoa și monumentală scară decorativă, din marmură albă, ajungând în holul de la etajul întâi tot atât de mare ca și cel de la parter. Biblioteca a bătut la ușa pe care o știam, care avea o plachetă aurie pe care scria „Președinte”. A intrat, și după scurt timp a ieșit scuzându-se că trebuie să mai aștept puțin. Într-adevăr, după câteva minute se deschide ușa, ies două doamne cu niște dosare în mână, iar Ileana, privind spre canapeaua pe care așteptam, îmi spune:

- Costin, hai, vino, te așteptam. Vino să vorbim.

O știam pe Ileana din școală, era într-un an mai mic decât mine, dar nu o văzusem de mult. Ne mai întâlnisem pe la Club A, dar astea erau deja amintiri mai vechi... Am recunoscut-o însă imediat, o văzusem în pozele BIUAR-ului, tot atât de drăguță, veselă și deschisă ca și pe vremuri.

O SEARĂ CA ÎNTRE PRIETENI

Desen participare la Bienala de la Venetia, Piața Camerlenghi langa Ponte di Rialto și Coperta față a albumului „Mugur de fluiер”

Intrat în biroul ei, elegant, plin de documente și diverse, cu atmosferă „travail”, eram nerăbdător să o aud ce părere are despre propunerea mea de lansare de carte. Nu știam dacă auzise de ea, dacă o citise eventual de la apariția anterioară, în orice caz i-am întins-o pe cea nouă, proaspătă, scoasă de curând de câteva luni, la Corint.

- Ahaaa, frumos. „Între Phoenix și Le Corbusier”... Mulțumesc, Costin! E clar... Ce puteai tu să scoți, decât o chestie ce ține de inima și sufletul tău... cu muzicile tale străvechi... Te știam toți din școală.

- Sper să-ți placă! Este o biografie romanțată, un voiaj între muzică și arhitectură, un voiaj propriu, trecut prin valurile vieții, valori neobosite timp de mai mult de jumătate de secol... Este un dialog mai „expandat” avut cu un jurnalist important de pop-rock de la noi, Nelu Stratone.

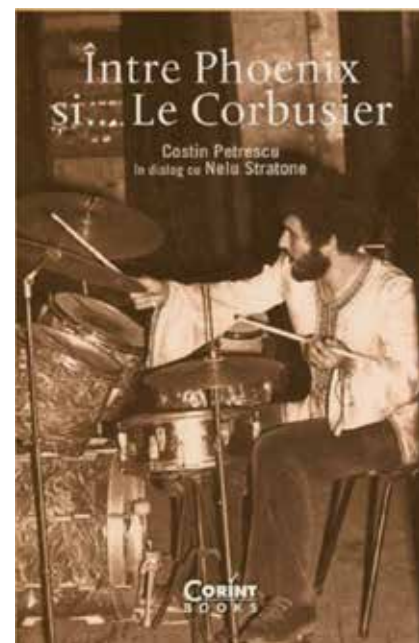
- Wau! Ce prezentare, Costin, mă faci curioasă, de-abia aștept să te citesc, cu toate că, sinceră să fiu, nu-mi văd capul de treburi. Avem mult de lucru, pe mai multe planuri, suntem de multe ori debordați, cu activitățile Uniunii și nu numai. Și în legătură cu școala!

Mai făcusem o întâlnire la noi, la arhitecți, cu doi ani în urmă, la prima lansare, dar la Ordinul nostru, lângă Cișmigiu. Nu a venit multă lume, dar oricum s-au vândut ceva cărți, am dat și autografe. Mulți erau amici de-ai mei și colegi, de facultate sau de viață, foarte puțini tineri, studenți... Aproape de loc. Mă și gândeam instantaneu că poate de data asta va fi altfel, aici eram la Uniune, atmosferă mai specială, mai elegantă, cu saloanele generoase de la parter, o atmosferă cu adevărat academică. Atrăgătoare. În timp ce reflectam, Ileana intervine:

- Este perfect, facem lansarea. Mi se pare un subiect interesant pentru evenimentele noastre și titlul este mai mult decât edificator! Trebuie însă să mă lași să discut și să le propun colaboratorilor mei și să vedem când poate fi momentul cel mai potrivit și evident încercând să-l facem cât mai curând.

- Ileana mă bucur mult că îmi dai o speranță, oportunitate binevenită pentru mine, pentru prezentarea povestirii mele și în cadrul nostru arhitectural-artistic. Pentru mine, bineînțeles, este și o onoare să le pot comunica o scriere-descriere, polivalentă, colegiilor arhitecți și nu numai, poate chiar utilizatorilor actuali ai acelorași ateliere ale Institutului, pe care le-am frecventat și noi ani de zile.

- Ok, așa facem Costin, rămâne să ne punem în curând de acord, ne ținem la curent. Detaliile le discutăm în preajma evenimentului, nu e complicat. Între timp trimite-mi ceva poze, despre tine am văzut pe google mai multe, o să facem o

prezentare și afișul. Vor fi și pe site-ul nostru. Mulțumesc pentru vizita ta și pentru carte, mă voi delecta...

- Eu îți mulțumesc și sunt onorat pentru primirea făcută. Sărut mâna, pe curând Ileana...

În drum spre mașina parcată în apropiere, mă gândeam fericit că ceea ce-mi propusesem era pe cale să se înlăptuiască.

Eram acasă, îmi pregăteam o cafea. Sună mobilul.

- Da, Ileana, răspund eu la telefon (introdusesem numărul ei în memorie deja).

- Dragă Costin, voiam să te întreb dacă pe 22 noiembrie, marți, este ok pentru tine, la ora 18. Înainte este o întâlnire cu studenți de la noi de la Institut, o dezbateră referitoare la Spațiul Public, la ora 16. E bine pentru că vor fi și tinerii aici și pot participa, asista la lansarea cărții tale. Ce zici?

- Pentru mine este bine... Vorbesc și la Editura Corint să vina cu cărți la lansare, o să le găsim un loc în holul de la intrare. Aș vrea să facem și niște proiectii de diapozitive, sunt fotografiile care există și în carte, cred că e posibil.

- Da, sigur, avem proiecteur oricum. Prezentarea o vom face în salonul mare, spațiul pentru public nu este prea generos dar lăsam glasvandurile deschise, așa este mai bine. Avem și o stație cu microfon pentru prezentatori.

- Într-adevăr avem nevoie pentru că va veni și domnul Ion Diamandi, fost jurnalist la „România Liberă” și director „Life and Style”, care va fi amfitrionul serii. Sper să am și o surpriză pentru voi, ți-o spun însă după ce îmi confirmă prezența.

- Bine, Costin, mulțumesc pentru confirmare și aștept celelalte informații, te voi pune în legătură și cu băieții care se ocupă de tehnic și website. O zi bună!

- Mersi, pe curând Ileana!

Mă gândisem deja să-l chem și pe Mircea (Baniciu), prietenul meu vechi și coleg câțiva ani buni la Phoenix. Mircea făcuse

și el secția de Arhitectură de trei ani în cadrul Institutului Politehnic din Timișoara, în aceeași perioadă în care eu eram la „Ion Mincu”, la București. Avea „mână” bună, și în perioada anilor aceia '72, '73, ne ajutam reciproc la proiectele obligatorii trimestriale pe care le lucram la el acasă, într-un demisol, pe planșeta așezată în fața unei ferestre ce dădea pe o curte bine înverzită. Eu câteodată eram obligat să le trimit cu avionul la un coleg de grupă, care le preda la școală fără ca eu să fiu prezent efectiv. Asta se întâmpla rar, când nu puteam să fac obișnuita „navetă” proverbială cu avionul la București! În fine, Mircea mi-a confirmat prezența, am fost mulțumit că va fi cu mine la prezentarea cărții. I-am transmis vestea imediat și Ilenei, care a fost încântată de această surpriză.

Mai erau câteva zile până la seara lansării. Detaliile de prezentare le aranjaseram cu băieții de la tehnic, afișul fusese deja prezentat și pe site-ul Uniunii. Îl transmisesem și la Corint. În plus, l-am invitat și pe Octavian Ursulescu, Tavi, jurnalist, critic și redactor la Actualitatea Muzicală, avea în mod sigur de spus vorbe interesante, mai ales că fratele său, vestitul Florin Silviu Ursulescu (din nefericire plecat dintre noi...), tot jurnalist și muzicolog pop/rock, îmi scrisese câteva rânduri pe spatele cărții, cu o postfață la interior. Am încropit o listă cu câteva personaje pe care aș fi vrut să le revăd. Aaaa, trebuie să-l chem și pe Dorin (Ștefan), mi-ar face mare plăcere să vină... Aaaa, și pe Călin (Irimescu)... obligat!... Pe Gabi Păsărin, scriitoarea...

În fine, nu mai spun de alții, foști colegi mai cunoscuți. Până la urmă mă gândeam că nici prea mulți nu puteau să încapă în sălile parterului superbe case boierești de pe vremuri, mai ales și cu prezența studenților evenimentului de la ora 16. Vorbisem cu un amic de-al meu profesionist să vină să facă un video al serii, așa că aveam siguranța că va fi înregistrată toată povestea.

Pe mine, de fapt, cel mai mult mă satisfăcea scrisul în sine, faptul că reușisem să scriu această „poveste”. Și nu oricum. Scrisul este ca în muzică. Trebuie să-ți placă întâi ție, să te impresioneze, să te excite întâi pe tine, în secret, și pe urmă pe ascultător, cititor... Dar atenție, scrisul trebuie publicat, tot așa cum și muzica trebuie înregistrată. Și pentru cine? Pentru cel care primește, receptează... Pentru faimosul „receptor”, vorba lui Worringer. Păi, și în arhitectură e la fel, mon cher, dacă te gândești. Desenele trebuie construite! Nu zicem noi că arhitectura are conotații și caracteristici numeroase comune cu muzica? Eee, dar asta o s-o citești și în carte, apropo de Phoenix și Le Corbusier!

Este marți, 22 noiembrie. Dimineată, după ce m-am bărbierit proaspăt și după cafea, mă uit în dulap să văd cu ce mă

îmbrac diseară. Da, am găsit, o să-mi pun aceleași chestii ca la gala filmului „Phoenix The Story”, care avusese loc cu vreo săptămână înainte la Sala Palatului. Un film documentar de lungmetraj despre grupul Phoenix. A fost super, fusesem aproape toți de pe vremuri pe scenă. Și acum, aici, la această întâlnire iată că eram din nou două personaje din faimoasa legendă. Ca să vezi cum se leagă lucrurile! Adică, de fapt... cum poate face „Cineva” să se lege lucrurile!

Seara, pe la cinci jumate - era deja întunecat afară - intru în curte la Uniune unde erau lumini agiornò și lume peste tot, pe scări, în antreu, continuând și în holul cel mare. Am remarcat efectiv că erau mulți studenți, discuția lor se terminase, m-am bucurat instantaneu și l-am văzut deja pe amicul Baniciu înconjurat de ceva lume. Ne-am salutat și îmbrățișat după care l-am ajutat pe Bebe (Ion) Diamandi care adusese și el niște platouri cu patiserii și niște sticle de vin, pe lângă Feteasca „mea” Neagră, excepțională, de la Valea Călugărească, licoare produsă de un amic, temerar enolog.

Ne-am repezit în salonul cel mare să pregătim începerea prezentării, care avea loc peste un sfert de oră. Am verificat, erau patru scaune în capul mesei, aveam un laptop în fața mea unde vedeam ce se proiecta pe ecranul mare din spatele nostru, pozele din carte. Am reglat boxa mea Sony bluetooth ca să pun muzică de atmosferă în surdină și am stabilit rapid cu Bebe Diamandi traseul discuției.

Peste câteva minute, lumea s-a strâns mai înspre salon, i-am chemat pe Mircea și pe Tavi, care pe câteva aplauze au intrat în salon și s-au așezat pe scaunele din dreapta mea. Bebe Diamandi a început prezentarea cărții și ceea ce conține în linii mari. Am dezvoltat în câteva amintiri perioadele descrise în paginile acesteia, răspunzând la întrebările curajoase ale amfitrionului, dar și ascultând atent intervențiile invitatului special Mircea Baniciu, precum și ale lui Tavi Ursulescu, martor fervent al numeroaselor momente din cariera noastră artistică muzicală. Surpriza am avut-o și din partea colegului Dorin Ștefan, deja arhitect de renume nu numai național, care prin speech-ul lui succint ne-a trimis la câteva idei interesante, printre care legătura profesională a lui Le Corbusier cu marele Xenakis (arhitect/muzician, brăilean greco-român), fapt atestator al legăturii evidente între muzică și arhitectură.

Momentul acestei serii a fost important, organizarea Uniunii, oamenii prezenți, discuțiile, cărțile de la Corint, autografele... Seara s-a încheiat cu o mică discuție rapidă la un pahar de vin roșu, în biblioteca Uniunii, cu colegul și amicul meu, ilustrul Sandu Panaitescu și evident, la sfârșit, la plecare, cu îmbrățișările președintei noastre dragi, Ileana Tureanu, atât de carismatică, căreia îi datorăm cu toții organizarea unor astfel de evenimente. M-am simțit minunat, a fost o seară genială.

A doua zi, Baniciu m-a sunat să-mi mulțumească pentru invitație și atmosferă, și mai ales pentru amintirea studiilor de arhitectură făcute cândva!

EXPOZIȚIE
ȘI
LANSARE DE CARTE

Text: Monica CROITORU-TONCIU

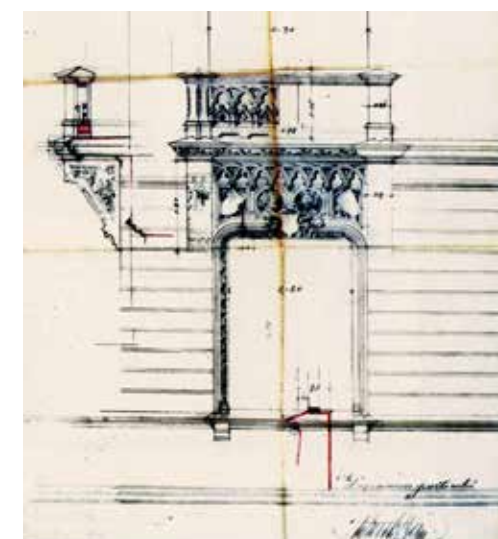

„ALFRED POPPER, 1874-1946:
(RE)DESCOPERIREA UNUI ARHITECT”

Marți, 4 octombrie 2022, cu ocazia unei duble lansări dedicate arhitectului Alfred Popper, s-au reunit în ambianța de epocă a sediului UAR din strada J. L. Calderon, cu mic, cu mare, pasionați de arhitectură, dornici să celebreze (re)descoperirea unei personalități a cărei valoare a fost astfel restituită istoriei. O personalitate a cărei carieră s-a construit din cărămizi așternute temeinic - contribuții la clădiri cu rezonanță istorică precum stabilimentul „Caru’ cu Bere”, Castelul Peleş sau Palatul Cotroceni, comenzi de vile în stil neoromânesc pentru protipendada bucureșteană și de lăcașuri de cult pentru confesiuni diverse (Biserica Amzei, propuneri pentru Biserica Anglicană, Moscheea Hunchiar Carol, propuneri pentru sinagoga leșua Tova). Cu fiecare mărturie din epocă și cu fiecare schiță realizată în mod abil, se conturează portretul unui arhitect cu un spirit autodidact, fidel, mai presus de toate, idealului său de artă orientat către decorația artei bizantine.

Lansarea monografiei „Alfred Popper, 1874-1946: (re)descoperirea unui arhitect” (Editura Simetria, 2022) s-a petrecut în cadrul vernisajului expoziției omonime, ce a reunit peste 50 de schițe și proiecte semnate de arhitectul Popper (din cele peste 500 de desene conservate de fondul arh. Alfred Popper, Arhiva de proiecte a UAR) și panouri cu fotografii și informații despre cele mai importante clădiri realizate. Expunerea în premieră a acestor schițe a încântat publicul de toate vârstele și a reprezentat o încununare a eforturilor de a-l aduce pe Alfred Popper cât mai aproape de orice privitor interesat.

Cu ocazia celor două evenimente, găzduite în mod parcă predestinat de o clădire semnată și de arh. Alfred Popper (în atelierul arh. Ziegfried Kofszynski) – vila Iacob (1898), au luat cuvântul: arh. Ileana Tureanu, președinta UAR; arh. Marina Iliescu, donatoarea fondului arh. Alfred Popper; arh. Cristina Woinaroski, consultantul științific al volumului; arh. Rodica Panaitescu, gestionarul Arhivei de proiecte a UAR; și subsemnata, autoarea volumului. Grafica excelentă a volumului și a panourilor aparține arh. Octavian Carabela, redactarea, fil. și ist. art. Simona Drăgan, iar o mare parte din fotografiile de arhivă, lui Răzvan Hatea. Expoziția s-a bucurat de sprijinul prețios al UAR, iar monografia a fost finanțată de OAR, cu fonduri din Timbrul de arhitectură.

Donația dnei Marina ILIESCU a făcut posibilă „Redescoperirea lui Alfred POPPER”

Următorul popas al expoziției itinerante l-a constituit MUST-ul de Arhitectură 2022, la invitația arh. Dragoș Ciolacu (președinte UAR - Filiala Iași), care a prilejuit o a treia lansare a monografiei, într-un cadru ceremonial - Sala Baptisteriu a Muzeului Mitropolitan Iași - predilect pentru înclinarea lui A. Popper către arta bizantină. Amintim că prima lansare a volumului, primit cu căldură, s-a petrecut în cadrul Zilelor Culturii Urbane la „Uzina de Apă” Suceava, la invitația arh. Constantin Gorcea (președinte al OAR - Filiala Suceava).

Iată cum demersul inițial al (re)descoperirii acestui arhitect a antrenat în jurul său inițiative succesive de popularizare, care evidențiază că studiul vieții și al carierei arhitectului Alfred Popper nu recuperează doar un fragment prețios al istoriei arhitecturii românești, ci și un exemplu de dedicare la care orice arhitect poate să aspire.

IANCU DEZLĂNȚUIT ÎN CALDERON 48

Text: Ioana ALEXE

Foto: Andy ARIF

Expoziția „Iancu dezlănțuit”, cu care UAR și *Revista Arhitectura* au participat la Art Safari ediția a 9-a, a fost gândită de la început să se înscrie în conceptul Art Safari care organizează deja, de ani buni, expoziții retrospective ce își propun recuperarea patrimoniului și au o puternică latură educațională și misiunea declarată de a apropia arta de public și de a educa noua generație prin prezentări contemporane, tururi ghidate și promovare în spații neconvenționale.

Am ținut cont de toate acestea atunci când am conceput o expunere care să se integreze într-o expoziție de artă reprezentată mai ales prin pictură și care se adresează unui public foarte divers.

Modalitățile de exprimare atât de diferite ale lui Marcel Iancu ne-au inspirat să ne gândim la o expunere ca un puzzle format din piese care provin din toate artele și care aduse împreună au definit arhitectura lui Marcel Iancu, făcând-l să

fie primul arhitect modernist al României. Fiecare piesă a expunerii poate fi privită ca un întreg, însă, aduse împreună, aceste piese se înscriu într-un discurs ale cărui elemente vin să realizeze un portret de detaliu al arhitectului Marcel Iancu. Aceste piese sunt legate, din loc în loc, cu câte o „balama” reprezentată de anii care trec prin toată expunerea, marcând un curs implacabil al istoriei ce nu i-a fost favorabil lui Iancu.

Expunerea începe cu primul imobil realizat de Marcel Iancu și se încheie cu un ultim proiect în București. Există imagini cu toate imobilele din București, păstrate sau dispărute, prezentate în fotografiile din arhiva UAR și în fotografiile din 2022, imagini de ansamblu, detalii, planuri și schițe. Textele lui Marcel Iancu însoțesc privitorul așa cum, de altfel, au și făcut-o în perioada 1922-1941, prin intermediul revistei *Contimporanul*, pentru a putea urmări materializarea în arhitectură a ideilor moderniste pe care le-a promovat ca jurnalist și ilustrator.

Culorile folosite, roșu, galben, negru și alb, sunt culori primare asociate modernismului (via Bauhaus), cu contrast puternic, contribuind și ele la forța mesajului promovat de Iancu.

Expunerea este completată de mai multe filme: *Strandul Kiseleff* - realizat în 1929 în timpul construcției strandului într-un timp record, film în care apare Iuliu Iancu, fratele lui Marcel.

Construct, un film realizat în 1995 de Sorin Ilieșiu și Mariana Celac, *DaDa and Cabaret Voltaire* - o reproducere a spectacolelor Dada realizat în 1969, un montaj

de fotografii recente ale imobilelor lui Iancu și *Main Bukarest* realizat de scriitorul Jan Koneffke pentru Televiziunea Română în 2022.

Ca fundal sonor, expoziția este însoțită de coloana sonoră a filmului *Django Unchained*, piese care vorbesc despre libertate și peste care se suprapun poeziile DaDa recitate de tineri actori din trupa Breasla Actorilor. Prietenii de la Galeria Dada ne-au împrumutat reproducerea manechinelor realizate de Hugo Ball și Sophie Taeuber-Arp în 1916, la Cabaret Voltaire din Zürich.

Această compoziție de piese induce privitorului ideea că are de-a face doar cu o parte din activitatea artistică atât de prolifică a lui Marcel Iancu. La aceste elemente expuse s-ar putea adăuga oricând altele, intrând din ce în ce mai mult în detalii. Intenția a fost să facem privitorul să se simtă parte a acestei expuneri și să contribuie cu propria experiență de locuitor al orașului. De altfel, așa s-a și întâmplat, vizitatorii intrând în dialog cu noi și dorind să ne împărtășească propriile experiențe legate de opera lui Marcel Iancu.

În 15 decembrie, am vernisat această expoziție la sediul nostru din Calderon 48, expunerea acaparând toate spațiile de la parter și până în mansardă. Interiorul decorat cu elemente clasice al sediului nostru fac expunerea și mai puternică prin contrastul dintre el și rigoarea geometrică a conținutului expoziției.

Tot spațiul avut la dispoziție s-a „umplut” cu canevasuri, proiecții și machete pentru a ilustra cât mai sugestiv titlul „Iancu dezlănțuit”, ca și cum modernismul, schimbarea sunt de neoprit și ele acaparează totul în calea lor, modificând percepția spațiului.

Am profitat de această ocazie să îi invităm pe toți vizitatorii să parcurgă tot spațiul, ghidați de expoziție și să descopere și mansarda redacției *Arhitectura*. Nici curtea și nici luminatorul n-au scăpat de avântul nostru modernist și, dacă sunteți curioși să-l vedeți pe Iancu dezlănțuit, vă invităm să o faceți de luni până vineri, între orele 10 și 15, până pe 15 martie 2023.

UN RING DE DANS ȘI UN CÂMP DE LUPTĂ

Text: Ioana ALEXE
Foto: Răzvan HATEA

Pentru redacția *Revistei Arhitectura*, anul 2022 a stat sub semnul personalității complexe, de necuprins în expoziții sau publicații, a lui Marcel Iancu - arhitectul, pictorul, publicistul, graficianul, scenograful, dadaistul, modernistul, vizionarul.

În completarea expoziției „Iancu dezlănțuit”, cu care Uniunea Arhitecților a participat la ediția a 9-a a Art Safari, am decis să încheiem anul cu un număr dedicat celui mai de seamă reprezentat al avangardei românești.

Nu, nu am vrut să-l omagiem, am vrut să îl cunoaștem, să-l înțelegem și de aceea revista începe cu un text semnat chiar de Marcel Iancu - o autobiografie tulburătoare, o radiografie dureroasă a unei istorii recente despre care nu obișnuim să vorbim atunci când îi analizăm opera. Acest text, această revelație a unui context istoric neprielnic artei și exprimării libere și viața frântă între două țări traversează textele tuturor celorlalți autori care devin solidari cu el, uma-

nizându-l, înțelegându-l, explicându-l. Citind aceste texte care îl însoțesc pe parcursul tuturor realizărilor din România și Israel, portretul „omului de artă total” câștigă detalii, nuanțe și culoare.

Era necesar să explicăm de ce perioada 1922-1941, pe care am expus-o și care ilustrează activitatea de arhitect desfășurată în București, este similară cu fractura destinului lui Marcel Iancu și a reprezentat „un ring de dans și un câmp de luptă”.

Am structurat acest număr bilingv, în două părți: cea în care **am listat toate imobilele** proiectate de frații Iancu în România, între anii 1922 și 1941. Pentru toate aceste imobile am prezentat imagini de arhivă din anii realizării și imagini actuale din care reiese starea precară a acestor clădiri și necesitatea protejării lor. Toate imobilele au atașat un cod QR care, scanat, deschide aplicația Google Maps cu ajutorul căreia se poate genera un traseu de vizitare a tuturor acestora. Alături de imagini și planuri se află textul Anei Maria Zahariade care pune fiecare imobil în contextul epocii și al operei fraților Iancu, punctând fiecare pas pe calea modernismului. O noutate este și prezența unui nou imobil atribuit lui

Marcel Iancu, o locuință individuală, proiectată pentru Marcel Juster pe strada Dr. Mihai Mirinescu nr. 5, în cartierul Cotroceni.

Ca un fir roșu, fiecare an este însoțit de citate din eseurile de arhitectură ale lui Marcel Iancu, texte curajoase, vizionare, polemice cu ideile epocii, care amintesc de episodul dadaist al tinereții autorului, cu forța jurnalistului și curajul vizionarului umanist, cu vehemența avangardistului.

O colecție de texte care îl așază pe Marcel Iancu în contextul politic și social al epocii sale reprezintă o a doua parte în structura revistei.

Anca Sandu Tomaszewski scrie cu feroarea și dinamismul cuiva care l-a cunoscut pe Iancu îndeaproape. Textul ei ne face să-l vedem pe Iancu cel neobosit în a crede în idealuri când toți avangardiștii obosiseră, în mijlocul ororilor războiului care trecuse și a celui care urma să vină, ea ni-l evocă pe Iancu umanistul care se luptă să aducă oamenilor binele prin artă.

Alexandru Beldiman vorbește despre modele și formare în context personal și apoi în contextul branșei. Astfel rememorează politica pe care a dus-o UAR, începând cu expoziția din 1990 - „București. Starea orașului”, în încercarea de a recupera și reconsidera cultura noastră interbelică. Acest demers al UAR, început în 1990 și concretizat în expoziții însoțite de cataloage și programe de cercetare

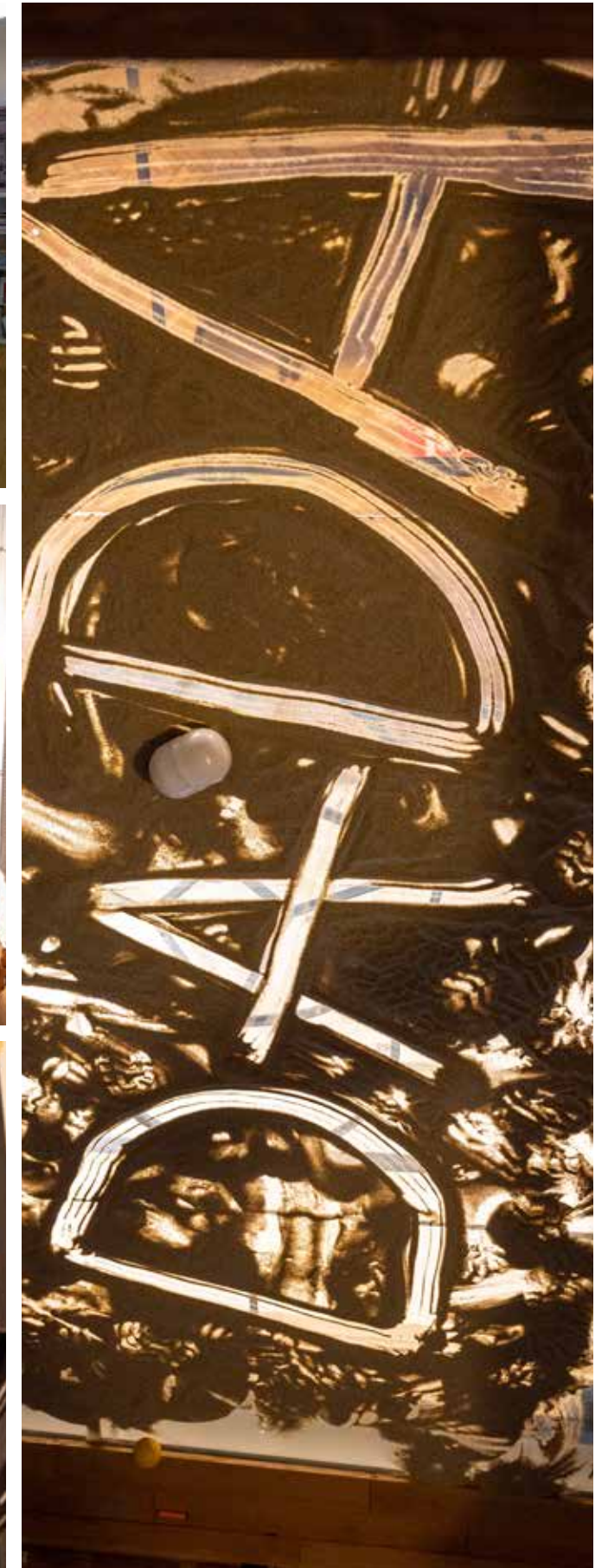

a tendințelor mișcării de avangardă moderne, a definit locul nostru în context european, l-a readus în actualitate, l-a făcut cunoscut lumii și nouă înșine. În această suită de expoziții, ne-am înscris și noi după o reverență adâncă făcută înaintașilor și preluarea ștafetei de la ei.

Andy Arif prezintă, pe larg, cum am realizat expoziția „Iancu dezlănțuit” de la Art Safari ediția a 9-a, la Palatul Dacia din București, deschisă în perioada mai-august 2022. Am fost invitați să expunem arhitectura lui Iancu pe care am prezentat-o printr-un mix de elemente ale activității sale de arhitect, jurnalist și pictor. În timpul scurt pe care l-am avut la dispoziție, am urmat un întreg proces de strângere a materialelor care pentru noi, cei de la revistă, a fost o adevărată călătorie în timp și printre contemporani pasionați de subiectul Marcel Iancu. Am descoperit astfel o întreagă lume în care ne-a plăcut să ne pierdem cucerii de feroarea ideilor avangardiste și moderniste, de mixul dintre arte, contaminați de ideea că poți schimba lumea prin intermediul ei.

Studierea lui Marcel Iancu a fost un prilej de a întâlni oameni interesanți, pasionați de toate aspectele vieții lui, care s-au lăsat inspirați, contaminați cu entuziasm și nonconformism. I-am reunit în paginile revistei: arhitecți, profesori, colecționari, scriitori, istorici de artă, jurnaliști. Fiecare a contribuit cu o amintire, un gând sau un studiu la acest portret.

I-am revăzut, pe mulți dintre ei, la lansarea revistei care a avut loc, la noi acasă, în Calderon 48, cu câteva zile înainte de Crăciun. Lansarea a avut ceva din atmosfera expoziției și a revistei - autorii, și nu doar ei, dorind să împărtășească numeroase asistențe admirația pentru Marcel Iancu și mai ales modul în care s-au apropiat de opera lui.

Tot cu ocazia expoziției Art Safari, l-am cunoscut pe scriitorul german Jan Koneffke care, alături de TVR2, pentru emisiunea în limba germană, a realizat un film despre Marcel Iancu. Așa cum singur spune, acest film este un recviem pentru Bucureștiul modernist în ansamblu, căzut în uitare și mai ales mutilat și abandonat.

Nicolae Lascu scrie despre activitatea jurnalistică a lui Marcel Iancu, care a dus o campanie asiduă de popularizare a propriilor idei, cât și a celor pe care se baza în demersul său, idei care animau lumea arhitecturii europene. Și pe tărâmul aceasta Marcel Iancu rămâne un vizionar, în epocă nici un alt arhitect român nefiind mai vehement și mai prolific în a propaga mișcarea modernă.

De-a lungul anilor și cursurilor de la UAUIM, Augustin Ioan le-a propus studenților proiecte de semiotică vizuală pornind de la „Alfabetul formal” publicat în *Contemporanul* în 1924 de către Marcel Iancu, un joc savant ca un exercițiu al unui curs de „Metode de morfogeneză arhitecturală în orizontul complexității”. Studenții deconstruiesc acest alfabet în „litere” cu care formează „cuvinte”/forme care prin atribuirea de scară devin obiecte de arhitectură. Un joc și un exercițiu care l-ar fi entuziasmat pe autorul alfabetului, cu siguranță.

Noemi Meilman ne vorbește despre diferitele vârste și locuri la care s-a întâlnit cu Marcel Iancu și despre cum o fotografie de la Ein Hod a însoțit-o peste tot în ultimii 15 ani. Despre Ein Hod și activitatea lui Marcel Iancu în Palestina, despre Tel Aviv și Muzeul Janco-Dada ne vorbește Nicolae Lascu.

Ana Maria Zahariade, la distanță de aproape 30 de ani de la cercetările pe tema Iancu pe care le-a început cu ocazia centenarului, își amintește de momentul în care a văzut un tablou tulburător al autorului, „Bal în Zürich” realizat 1915. Acest tablou pare „o metaforă a avangardei, a febrilității căutătoare de experiențe pe care piedici nevăzute o transformau dintr-o efervescentă juvenilă într-o luptă dramatică”. Cu acest sentiment al unei premoniții sumbre, Ana Maria Zahariade reia opera lui Marcel Iancu dintr-o perspectivă critică ce nu glorifică, ci umanizează.

Spre finalul revistei, revenim la cuvintele lui Marcel Iancu, scrise în anii 1979-1981, într-o corespondență inedită cu Lucian Boz, publicată acum pentru prima oară prin amabilitatea celui care o deține, Cristinel Popa, cel care deține și Galeria DADA din București. În aceste scrisori, Iancu își exprimă, chiar și după 40 de ani, dorul de România și regretul că nu și-a putut continua activitatea de arhitect.

Tot pentru a închide cercul, finalul este al liniei, pentru că așa cum spunea chiar Iancu: în artă, „totul pornește de la linie și culoare ca de la valori absolute, întocmai cum muzica pornește de la sunet”. „Memoria liniei” este titlul articolului lui Adrian Buga în care autorul, ca un arheolog al memoriei, pleacă de la momentul în care tânăr fiind l-a descoperit pe Iancu și ne poartă până la momentul în care a ajuns să vadă cât de mult seamănă mâinile fiicei lui Iancu cu ale mamei ei, pictate într-un tablou de tatăl ei (Marcel Iancu). Autorul trasează pentru noi aceste linii scurte care leagă generații, apropie oameni care nu s-au întâlnit, creează forme, artă și trasee care închid cercul unei lumi ce doar prin artă și frumos poate supraviețui.

La final am să rostesc și eu această mantră pe care o spun toți autorii acestui număr: *Marcel Iancu rămâne un spirit liber și nonconformist*. Și-am să adaug că spiritul acesta reînvie în fiecare din noi atunci când ne lăsam inspirați de artiști ca Marcel Iancu.

SIBIU

EXPOZIȚIA „MOȘTENIREA FAMILIEI
BANFFY ÎN TRANSILVANIA”

Text: Dana JULEAN

Dan-Ionuț JULEAN

La Biblioteca Astra din Sibiu a fost vernisată expoziția „Moștenirea familiei Bánffy în Transilvania”, o expoziție a cărei primă vernisare a avut loc la Palatul Bánffy din Cluj, cu ocazia Balului Arhitecților din 2017 desfășurat chiar acolo și organizat de Uniunea Arhitecților din România. Expoziția prezintă, prin imagini, istoricul și situația unor clădiri aflate în patrimoniul cultural național.

Cele mai multe se află pe fostele domenii istorice ale ramurilor familiei Bánffy de Losoncz. O parte dintre ele au ajuns proprietăți Bánffy prin căsătorie și moștenire, respectiv prin cumpărare. Unele dintre reședințele istorice rurale au fost locuite de membrii familiei, acumulând astfel nenumărate valori artistice.

„Am dorit accentuarea ideii de moștenire culturală de patrimoniu construit - evident, ea reprezintă doar o parte a realității societății actuale care cere imperios o viziune complexă, pentru a putea fi transmisă corespunzător generațiilor viitoare.

Moștenirea Bánffy reflectă nu numai o genealogie a succesului pe plan politic, economic sau cultural a uneia dintre cele mai importante familii aristocrate din Transilvania, ci, mai ales, formarea și devenirea ei, sub semnul frumosului. Din păcate, aproape tot ceea ce s-a clădit cândva s-a destrămat, s-a mutilat sau s-a ruinat după cel de al Doilea Război Mondial. Decăderea a fost lentă și, în multe dintre cazuri, încă continuă. După ce au fost utilizate ca sedii pentru diverse instituții administrative sau culturale, unități agricole de stat, sanatorii de psihiatrie, școli primare, școli pentru copii cu nevoi speciale sau chiar orfelinate, multe dintre aceste clădiri sunt încă în suferință. Totuși, supraviețuirea lor sau reabilitarea, în unele cazuri, reprezintă o dovadă că **patrimoniul poate supraviețui istoriei**” (arh. Dan-Ionuț Julean).

Palatul Banffy din Cluj-Napoca este un important edificiu baroc, considerat a

fi cea mai reprezentativă clădire în acest stil din Transilvania, situat în Piața Centrală a Clujului. Frontispiciul rococo are blazonul familiei Banffy și 6 statui ale unor personaje din mitologie. Găzduiește, din 1951, Muzeul de Artă. Palatul Bánffy a fost martorul unei vaste istorii de familie și, totodată, a unor evenimente semnificative din viața orașului. Realizarea palatului din Cluj fusese încredințată arhitectului Johann Eberhardt Blaumann (1732-1786), originar din Böblingen (Baden-Württemberg), stabilit în Sibiu.

Clădirea figurează pe Lista monumentelor Istorice de importanță națională.

Muzeul de Artă Cluj-Napoca a fost nominalizat la Premiul EMYA pentru *muzeul european al anului 1997*.

Castelul Bánffy de la Bonțida, cunoscut și ca Versailles-ul Transilvaniei, este un ansamblu arhitectonic construit în comuna Bonțida, județul Cluj. Familia Bánffy a locuit la Bonțida aproape neîntrerupt timp de circa 550 de ani. În tot acest timp, ansamblul a trecut printr-o serie de schimbări semnificative.

Nucleul complexului este renescentist, extinderile și modificările ulterioare au fost făcute în secolul al XVIII-lea în stil baroc, iar în secolul al XIX-lea în stil neoclasicist și stil romantic.

Parcul în stil francez de altădată, transformat într-un parc romantic englez (circa 1830) s-a pierdut pentru totdeauna.

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, castelul a fost folosit ca spital militar. În anul 1944, imobilul a fost serios afectat de trupele germane aflate în retragere, și în anii 1950 s-a instalat Cooperativa Agricolă de Producție - CAP Bonțida.

În perioada anilor '60, Direcția Monumentelor Istorice a încercat reabilitarea castelului, dar din lipsă de fonduri nu a putut efectua nicio acțiune concretă.

În 1963, castelul a fost folosit ca decor în realizarea filmului *Pădurea spânzuraților*.

În anul 1999, World Monuments Watch a inclus castelul pe Lista celor 100 Cele Mai Periclitare Situri din Lume.

În prezent, castelul este retrocedat și concesionat de Fundația Transilvania Trust, care întreprinde un amplu proces de conservare-restaurare, în scopul creării unui Centru de reabilitare a patrimoniului construit. Pentru activitatea desfășurată la castel, în 2008 Centrul a fost premiat cu Marele Premiu Europa Nostra. Lucrările de restaurare în desfășurare la Castel au fost premiate cu ocazia Bienalelor Naționale de Arhitectura din anii 2018 și 2021.

Expoziția poate fi vizitată la Centrul de Cultură Arhitecturală din Sibiu.

SIBIU

PARTENERIAT CU
UAUIM

Text și Foto: Claudia POPESCU

DEALU FRUMOS

Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” (UAUIM) în parteneriat cu Uniunea Arhitecților din România (UAR) au organizat la sediul Sucursalei Județene Sibiu a UAR din Piața Mică, evenimentul „Dealul Frumos - protejarea patrimoniului între tradiție și contemporaneitate”.

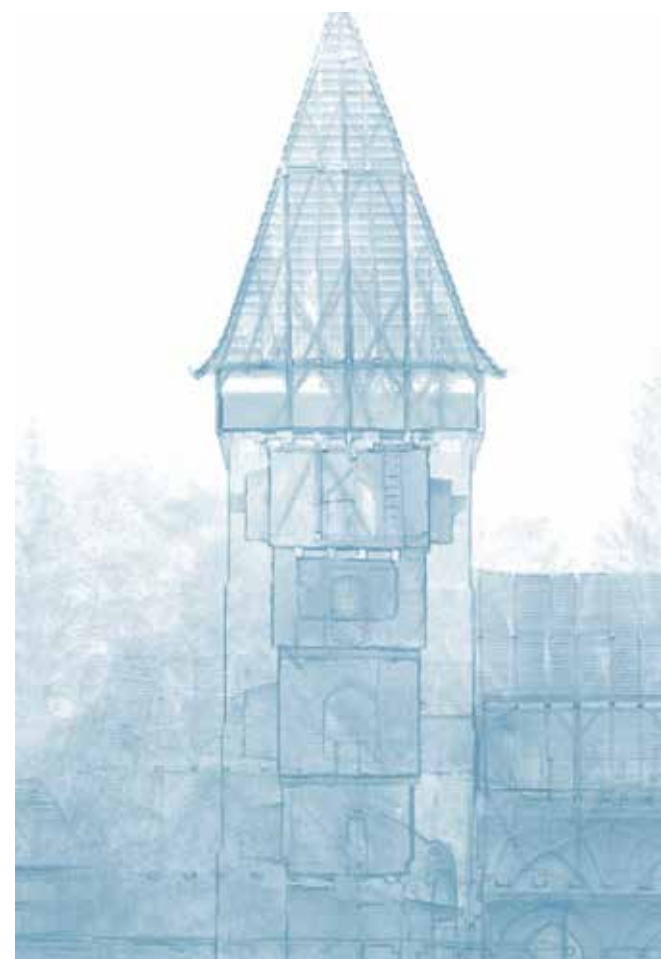
S-a marcat, astfel, încheierea celor două proiecte derulate vara aceasta de UAUIM la Dealul Frumos, jud. Sibiu: cea de-a doua ediție a școlii de vară „IMUAU Summer School. Schönberg 2022” și proiectul cultural „Tradiție și tehnologie - Documentarea digitală a Ansamblului Bisericii fortificate din Dealul Frumos”, realizate prin Centrul Expozițional Documentar - Muzeul Școlii de Arhitectură, prin Secția „Conservare și Restaurare de Arhitectură” a Facultății de Arhitectură - Sibiu și prin Centrul de Studii de Arhitectură Vernaculară de la Dealul Frumos, în parteneriat cu Filiala Teritorială București a OAR, susținute de OAR și de Fundația Prințul de Wales.

Programul a cuprins vernisajul expoziției „Dealul Frumos - protejarea patrimoniului între tradiție și contemporaneitate”, seară dedicată meșteșugurilor prezentate în cadrul școlii de vară „IMUAU Summer School. Schönberg 2022”, video-proiecția „Replica digitală a Ansamblului Bisericii Fortificate din Dealul Frumos”, vizualizări redată în VR în cadrul proiectului cultural „Tradiție și tehnologie - Documentarea digitală a Ansamblului Bisericii fortificate din Dealul Frumos”.

Printre invitați s-au numărat reprezentanții partenerilor noștri UAR, OAR, Institutul Național al Patrimoniului, Centrul de dialog și cultură „Friedrich Teutsch” al Bisericii Evanghelice C.A. din România, Complexul Muzeal Național Astra Sibiu, Muzeul Național al Satului București, Primăria Comunei Merghindeal, jud. Sibiu, revista „Zeppelin”, Agenția națională de presă AGERPRES și, desigur, sponsorii noștri: Iconic Wood și Rubio Monocoat România.

Proiectele noastre răspund nevoii de instruire practică a viitorilor specialiști în domeniul extins al patrimoniului cultural (arhitectural, artistic, restaurare etc.) cu privire la oferirea unor exemple de bună practică în domeniul conservării și protejării patrimoniului prin promovarea păstrării specificului local autentic, folosirea tehnicilor și materialelor tradiționale, precum și folosirea instrumentelor digitale și a aplicațiilor de realitate virtuală pentru studierea și înțelegerea arhitecturii de patrimoniu în scopuri didactice, dar și practice (restaurare, proiectarea de interioare).

Ne dorim ca, prin proiectele noastre, să oferim studenților/stagiarilor/tinerilor specialiști accesul la meșteșugari și reprezentanți locali, pentru o bună înțelegere a contextului

și a peisajului cultural transilvănean și a tehnicilor de restaurare. De asemenea, sub impactul noilor tehnologii, punem la dispoziție câteva instrumente digitale utile pentru rezolvarea unor probleme din activitatea profesională, dar și crearea unui material didactic și de promovare a patrimoniului arhitectural autentic, îmbinând astfel avantajele folosirii noilor tehnologii în proiectarea de arhitectură cu cercetarea, documentarea și contextualizarea patrimoniului cultural.

TÂRGOVIȘTE

MUZEUL
DE
ARTĂ
**PROFESORUL NOSTRU
PICHI PETRAȘCU**

Text: Dan NIȚESCU

Cu ocazia împlinirii a 150 de ani de la nașterea pictorului Gheorghe Petrașcu, Consiliul Județean Dâmbovița, prin Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească” Târgoviște, în parteneriat cu Uniunea Arhitecților din România, au organizat expozițiile „Gheorghe Petrașcu și artiștii dâmbovițeni” și „Profesorul arhitect Gheorghe (Pichi) Petrașcu - prezență marcantă a Școlii Naționale de Arhitectură”, la Muzeul de Artă din Târgoviște.

Expoziția „Gheorghe Petrașcu și artiștii dâmbovițeni” cuprinde lucrări de grafică, pictură, gravuri care ilustrează măiestria de colorist prin excelență a maestrului, ce modelează linia și uneori o dublează prin pată (lucrări de gravură în acvaforte și acvatintă, ori desene în creion sau tuș cu laviuri fine). Prin intermediul exemplarelor aflate în Colecția Muzeului, putem afla câte ceva despre persistența, căutările și, de ce nu, nemulțumirile pictorului-gravor Gheorghe Petrașcu.

Expoziția „Profesorul arhitect Gheorghe (Pichi) Petrașcu - prezență marcantă a Școlii Naționale de Arhitectură”, organizată de Uniunea Arhitecților din România, cuprinde planșe documentare referitoare la personalitatea marcantă a fiului marelui pictor, profesorul arhitect Gheorghe Petrașcu (Pichi), una dintre somitățile arhitecturii românești, figură marcantă a Școlii Naționale de Arhitectură, profesor la Facultatea de Arhitectură „Ion Mincu” de-a lungul mai multor decenii, arhitect respectat și dascăl venerat, care a contribuit la formarea multor generații de arhitecți din România.

Radu Șerban, PhD, Emeritus AIA
New York, 10 Septembrie 2022

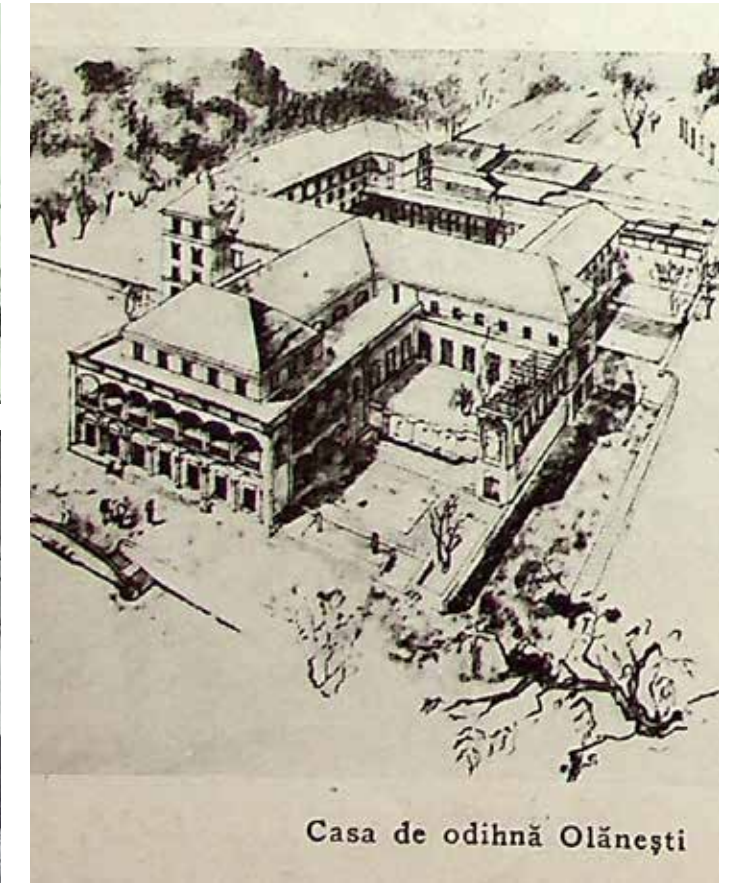
Colaborarea mea cu Pichi Petrașcu a fost încununarea admirației pe care am avut-o pentru el începând din 1961, odată cu primul curs de Teorie din anul I. Cam în aceeași perioadă, am fost chemat de câteva ori, ca student în „anii mari”, să-l suplinesc pe asistentul său titular.

La doi ani după absolvire, am devenit asistentul „full time” al Profesorului la cursurile de Teoria Arhitecturii, când, împreună cu conferențiarul Radu Patrușiu am format echipa de Teorie, între 1969-1972, aceștia fiind, de fapt, ultimii săi ani de profesorat. Sub îndrumarea lui, acești ani au reprezentat o perioadă de muncă fructuoasă, de înaltă ținută. Conștient de intelectul și etica sa proprie, Pichi Petrașcu și-a păstrat o conduită ireproșabilă, neacceptând compromisuri. S-a retras de la catedră prematur, sub presiunea unor schimbări de direcție în politica școlii.

Ca titular al cursurilor de Teoria Arhitecturii, Pichi Petrașcu a avut un rol primordial în realinierea învățământului de arhitectură românesc la curentele majore ale arhitecturii moderne și internaționale. El a făcut parte dintr-un grup de profesori de excepție care au permis saltul necesar peste perioada anilor '50, o adevărată „punte culturală” peste nihilismul influențelor sovietice prezente mai bine de o decadă. Aceasta a permis o reconectare la tradiția antebelică a școlii de arhitectură.

În peregrinările familiei noastre între patru țări și trei continente ne-am adus întotdeauna aminte de Pichi Petrașcu ca un benefic contributor la modul nostru de a gândi și practica arhitectura. Am verificat „pe viu” valoarea deosebită a învățăturilor transmise de Pichi Petrașcu, șeful Catedrei de Teorie a remarcabilei Școli de Arhitectură bucureștene.

Era un om de o cultură vastă, solidă, formată în cea mai bună tradiție a intelectualității române de la începutul și mijlocul secolului al XX-lea, care i-a permis o înțelegere profundă a profesiei de arhitect. Construite pe această înțelegere, cursurile sale au avut un impact de esență asupra a numeroase promoții de arhitecți.

Și-a dedicat viața pentru a transmite cele mai nobile principii teoretice ale meșteșugului câtorva mii de viitori arhitecți ce au ajuns să profeseze cu succes în țară sau pribegind pe tot globul, aceștia ducând pretutindeni faima școlii de Arhitectură de la București.

Unii dintre noi, cei plecați, printre care ne numărăm eu și soția mea, pe lângă înscrierea cu succes în comunitățile de arhitecți practicanți din SUA, Franța or Algeria, am avut ocazia de a reedita cu succes, în versiuni personale, cursurile lui Petrașcu la școli de arhitectură din străinătate: eu la Universitatea din Constantine (Algeria) și Marilena Șerban la școli de arhitectură de interior din statul New Jersey (SUA). Numeroși alții au avut oportunități similare în alte țări.

Statura sa profesorală i-a permis să fie, mulți ani, unul dintre stâlpii corpului profesoral de la „Ion Mincu”, în perioade nu foarte fericite ale istoriei și culturii românești, asumându-și și îndeplinind într-un fel, în anii '60-'70, un rol în salvagardarea și readucerea principiilor universale ale unei nobile meserii spre beneficiul continuatorilor breslei arhitecților români. În esență, activitatea sa de teoretician de arhitectură din anii '60-'70 a contribuit în mod substanțial la contracararea fenomenului de „anulare” (în termeni mai actuali) a valorilor arhitecturii moderne petrecute în anii '50 în România. A făcut-o cu dăruire, generozitate, inteligență, mult tact și într-un mod elegant și natural. Cursurile sale erau o adevărată „oază de cultură... pură desfătare intelectuală”, în cuvintele lui Paul Caravia. Prorectorul Ștefan Mănculescu considera cursurile lui Pichi Petrașcu o „cozerie savantă, irezistibil de captivantă, succulentă și plină de esență”. Vorbea animat, cu patima unui profund cunoscător ce voia să dezvăluie celor din jur, și mai ales studenților lui, ceea ce nu se vedea, neapărat, cu ochiul liber. Țintea ca, în final, elocventul său efort oratoric să divulge „Esența” procesului de creație arhitecturală, mergând până la interpretări filosofice. Fiind și șeful unui atelier de proiectare al studenților, în mod deliberat, instila în mintea studenților elementele necesare studiului la planșetă.

Conacul Olga și Nicolae Greceanu

Sediul Politico-Administrativ din Târgu-Jiu

Sistemăzarea orașului Hunedoara

Hotel de mică capacitate Târgu-Jiu

Structura, conținutul și calitățile oratorice făceau cursurile lui un exemplu de cursuri „ex cathedra”. Amfiteatrul mare de la „Mincu” devenea neîncăpător pentru studenții care iubeau cursurile sale, care erau „colorate”, lipsite de rigiditate, inedite și pline de surprize. În discursul său academic, amesteca, într-un mod abil, comentarii despre Parthenon cu păreri despre „Obladi / Oblada” și „Yellow Submarine” ale Beatles-ilor. Pentru mult timp, a fost sigurul curs al școlii de la care nu se „chiulea”.

Avea un ascendent care îi permitea să polemizeze chiar și cu colegii profesori îndemnându-i să transmită studenților mai mult decât simple fapte, descrieri frumoase și diapozitive color sau corecturi cu „tunul”; toate aceste informații, în accepția lui, se cuvenea să fie însoțite de comentarii critice, poziționate istoricește și teoretic și stropite cu un indispensabil „sos de cultură”! Avea o reverențioasă, dar măsurată considerație pentru arhitectura tradițională românească, cu siguranță alimentată de tradițiile familiei incluzând pictura de excepție a tatălui său, care se împletea cu o înțelegere matură a fenomenelor arhitecturale moderniste și contemporane.

Ținea la propășirea producției de arhitectură autohtonă, privind în mod realist condițiile în care își desfășurau activitatea arhitecții români, el însuși angajat în proiecte reale care s-au construit. Nu se sfia să atenționeze studenții că, în ciuda unor superbe monumente de arhitectură, „orașul lui Bucur Ciobanul” se prezenta mai degrabă ca un „sat mare”. Și, în ciuda faptului că era încrezător în calitățile și talentul nativ al arhitecților și studenților români, nu putea să uite că, în tinerețe, când încercase să obțină la Paris o poziție de intern la atelierul lui Le Corbusier, i s-a reproșat că, din păcate, era notoriu faptul că românii petrec prea mult timp „la taclale, fumând și bând cafele turcești”! O spunea, cu tot regretul, ca pe o atenționare a celor tineri, ca un „aviz amatorilor”, conștient că educarea unui tânăr arhitect presupune, pe lângă talent, seriozitate, muncă neostoită și disciplină. Avea un ascuțit simț critic, de multe ori devenind ironic sau sarcastic, la un mod usturător, dar bazat pe obiectivitate, realism și justețe.

Dedicat cu trup și suflet școlii, a fost activ în permanenta evoluție și diversificare a programelor de studii, opinia lui fiind de neînlocuit în Consiliul Profesorial. A fost favorabil inovațiilor, cursurile de Teorie „la alegere” la anii mari, fiind premiere pe școală, a organizat și condus cursuri postuniversitare, a îndrumat doctorate și a contribuit la răspândirea în afara școlii a cunoștințelor despre arhitectură prin conferințe publice și prezența sa în simpozioane, seminare, congrese, expoziții, jurii, comisii, universități populare etc. Era avid să cunoască, să absoarbă impresii și să simtă pulsul orașelor și viața monumentelor de arhitectură „in situ”. Iarna nu lipsea de pe părțile de schi. A avut o viață (prea scurtă) bogată, interesantă, convins că un arhitect își datorează sie-însuși să aibă o personalitate complexă ca să poată aduce o contribuție personală, pozitivă și de necontestat la peisajul social și cultural.

A fost un om erudit, drept, intransigent și iubitor de adevăruri primordiale pe care a încercat, timp de o viață, să le transmită învățăceilor de arhitectură. În mod providențial, a încetat din viață la catedră, în timpul unei conferințe despre arhitectura europeană pe care o explorase cu rucsacul în spate.

SUCEAVA

Text: Ionuț ANDRIU

Foto: Adrian SEMENIUC

EXPOZIȚII DE ARHITECTURĂ ȘI DESENE, LA UZINA DE APĂ

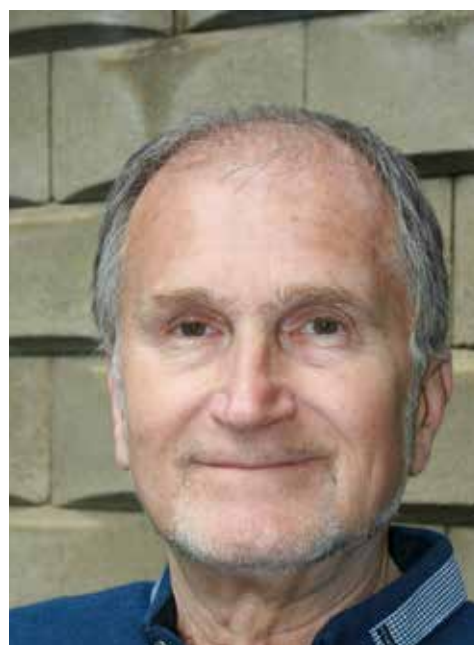
La începutul celei de a doua decade din noiembrie 2022, când încă nu venise frigul și prima zăpadă bucovineană, Uzina de Apă Suceava a găzduit un complex de expoziții, organizate de UAR și respectiv OAR, eveniment care o constituit o veritabilă demonstrație de bună practică și colaborare a organizațiilor breslei. Astfel, spațiul expozițional de la parter a găzduit expoziția „ARHITECTI ȘI PROIECTE DIN COSNTANȚA ANTEBELICĂ” (1886-1916), concomitent cu expoziția de prezentare a activității arhitectului ALFRED POPPER (1874-1946) și panouri cuprinzând lucrări de artă vizuală ale cunoscuților arhitecți IOANA GRIGORESCU și MARCEL IANCU.

La vernisajul expoziției, care a prezentat evoluția urbanistică a orașului și Portului Constanța, au participat reprezentanții organizațiilor profesionale din Dobrogea și respectiv nord-estul țării, alături de un public format din arhitecți și artiști plastici locali. În cuvântul de deschidere, dl arh. Ion Andriu, președintele Sucursalei Suceava-Botoșani a UAR, a punctat câteva momente istorice semnificative legate de alipirea Dobrogei la Principatul României și rapida dezvoltare și modernizare a litoralului, devenit românesc. Dl arh. Ioan Bălan, președintele Sucursalei Dobrogea a UAR, alături de dl arh. Mihai Isacov, președintele Filialei OAR Dobrogea, au explicat geneza acestei expoziții care constituie urmarea altor demersuri menite să prezinte evoluția urbanistică și istorică a vechiului Tomis, concretizate în expoziții tematice distincte, inițiate și realizate de arhitectul Radu Cornescu.

Doamna arhitect Laura-Smaranda Tudosie a conferențiat despre dinamica urbanistică a Constanței din perioada regelui Carol I. A punctat, cu amănunte concrete, unele aspecte privind construcțiile reprezentative ale epocii, precum Silozurile Anghel Saligny (1909), Cazinoul (Daniel Renard, 1910), Moscheea Carol I (Victor Ștephănescu, 1913), dar și podul de la Cernavodă (1995), construcție emblematică la nivel european. Asistența a pus întrebări și a avut loc un dialog interactiv în care s-a remarcat prezența și intervenția domnului arhitect Sorin Pentilescu, fost membru al Senatului și vicepreședinte al UAR.

Apoi, s-a vernisat expoziția dedicată prezentării lucrărilor arhitectului ALFRED POPPER, profesionist de valoare, redescoperit cu ocazia apariției monografiei dedicată acestuia și redactată de arhitect Monica Croitoru-Tonciu, volum editat în anul 2022 în condiții grafice și editoriale de excepție - *Alfred Popper, 1874-1946 (re)descoperirea unui arhitect*, Ed. Simetria, 2022.

Activitatea arhitectului născut în Brașov, format inițial în mediile universitare austrie și germane, mutat apoi la București și adoptat definitiv de Regat, a fost prezentată de arhitecții Constantin Gorcea și Ion Andriu. S-a insistat asupra formării profesionale, colaborării cu mari arhitecți ai vremii, seriozității efortului creativ și grija manifestată pe șantier pentru acuratețea execuției și armonia detaliilor, exprimate prin splendide desene. Vorbitorii au remarcat naturalitatea cu care arhitectul a adoptat limbajul stilistic al epocii în care a trăit și creat, respectiv mijloacele de expresie ale stilului *eclectic academic*, urmat de influențe ale modelului *neoromânesc* sau *bizantin* și apoi formele moderne ale anilor '30, dominați de influența *bauhaus*-ului și *modernismului hibrid*. Lucrări precum vilele *av. Androniu* și *col. Leonida*, spre exemplu, pot fi considerate repere pentru o arhitectură gândită cu har și executată impecabil. Panourile

prezentate în expoziție, cu imagini pe care le regăsim și în volumul menționat, constituie o expresie reprezentativă a operei unui arhitect, pe nedrept intrat într-un con de umbră, dictat de meandrele mai puțin faste ale istoriei recente.

În a doua sală de expoziții a Uzinei de Apă, au fost expuse și panouri cu desene reprezentative ale valorii arhitecte și restauratoare Ioana Grigorescu, care a știut să depășească spectaculos limitările impuse în perioada comunistă. Excepționalele restaurări creative ale mănăstirilor din nordul Moldovei i-au adus un prestigiu legendar extrem de viu, inclusiv în mediul religios. Despre opera ei a vorbit dl arh. Constantin Gorcea, care a continuat unele lucrări de restaurare la monumente medievale din Bucovina. Talentul de grafician și desenator este demonstrat și în panourile expuse, cuprinzând imagini de o sensibilitate și expresivitate impresionantă, care îi pot face invidioși și pe artiști plastici consacrați.

Ultima grupare de desene, prezentată în această expoziție, aparține marelui arhitect Marcel Iancu (născut în București 1895 - d. 1494 la Haifa). Cu studii inițiale la Academia de Arhitectură din Zürich, revenit în București, alături de fratele său, Luliu, devine un important animator cultural care promovează noile idei și curente moderniste, remarcându-se rapid ca un important pictor, arhitect și eseist. A fost printre primii arhitecți care au adoptat și promovat, în România, limbajul stilului *internațional* inițiat de Le Corbuiser și Walter Gropius. Alături de Horia Creangă, devine model și lider, în zonă, al acestui curent, bucurându-se de respectul și admirația tinerilor arhitecți ai perioade interbelice. Este cel care a deschis drumuri noi spre conexiuni interdisciplinare, originale și creative. Din păcate, din cauza persecuțiilor

etnice ale momentului este obligat să părăsească România în 1940, dar își continuă activitatea creatoare, multilaterală, atât în Israel, cât și în Europa, până în ultimul an de viață. Selecția de desene ale lui Marcel Iancu, expuse la Uzina de Apă, demonstrează cu claritate explozia de talent și vigoare artistică a unui lider vizionar.

Gruparea de expoziții a rămas pe simeze până la începutul lunii decembrie, fiind văzută și apreciată de numeroși colegi arhitecți, dar și de vizitatori din publicul larg.

La finalul vernisajului, o parte din cei prezenți, inclusiv reprezentanții Sucursalei Dobrogea și celei locale a breslei au participat, în sala de conferințe de la etajul Uzinei de Apă, la o masă rotundă (chiar dacă fizic a fost cam pătrată) la care s-au împărtășit impresii despre eveniment, dar facilitând și un schimb de experiență și sugestii privind optimizări organizatorice și viitoare planuri de activități culturale interregionale. Cineva, mai mucațit, din asistență s-a întrebat dacă, peste ani, urmașii noștri vor putea (au vor avea cu ce) organiza expoziții cu producții ale breslei din primele decenii ale veacului prezent. Oare așa va fi? Să sperăm că da!

Expoziția despre Constanța antebelică a fost apoi itinerată la Bacău, și o selecție din panourile cu desenele Ioanei Grigorescu și Marcel Iancu și lucrări de arhitectură ale arhitectului Alfred Popper au fost apoi expuse și la Botoșani, în spațiile sucursalei locale.

PLOIEȘTI

UAR și OAR,
JUNIORII și SENIORII

Text: Gabriela MIRCEA

ÎMPREUNĂ

Arhitecții Filialei Muntenia a UAR au încheiat anul împreună cu colegii din Filiala OAR Prahova. Ei au participat la programul SENIORI ȘI JUNIORI ÎN ARHITECTURĂ, eveniment organizat la Centrul Cultural Protoieria Ploiești Nord, clădire istorică, fosta locuință a dr. Constantin Vasiliu, construită la sfârșitul secolului al XIX-lea, după planurile arhitectului Leonida Negrescu și restaurată recent, cu fonduri europene.

Reuniunea arhitecților din toate generațiile s-a bucurat de o prezență apreciabilă. S-a vizitat o expoziție dedicată proiectelor de arhitectură reprezentative pentru activitatea seniorilor arhitecți, dar și pentru localitățile care se bucură de prezența clădirilor realizate pe baza proiectelor acestora.

Tinerii arhitecți și-au prezentat lucrările premiate la ultimele anuale de arhitectură organizate de Filiala Prahova a OAR.

Expoziția și prezentările făcute de arhitecți au prilejuit dialogul între generații și au incitat la analiza realizărilor fiecărei generații, precum și a viitorului profesiei.

A fost o atmosfera încărcată de dorința comunicării și înțelegerii.

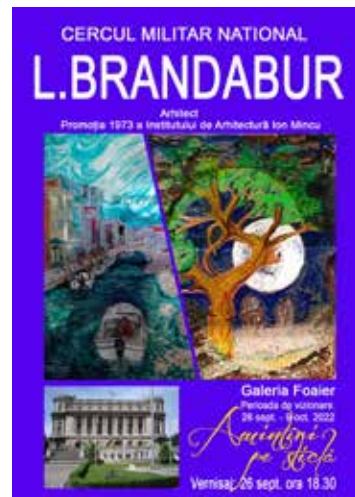

La Gala arhitecților au fost premiați, pentru contribuția la realizarea arhitecturii de calitate, 18 dintre cei mai reprezentativi arhitecți, toți absolvenți ai UAUIM București.

Seniori: arh. Sever Nițu (promoția 1959), arh. Ion Lucinescu (promoția 1960), arh. Ilie Grigorescu (promoția 1960), arh. Mihai Rădulescu (promoția 1961), arh. Tiberiu Cosîmbescu (promoția 1963), arh. Georgeta Dumitrescu (promoția 1964), arh. Gheorghe Dumitrescu (promoția 1964), arh. Valentina Stoian-Stăniloiu (promoția 1967), arh. Teodor Costache (promoția 1969), arh. Mariana Damian (promoția 1971), arh. Gheorghe Mițurcă (promoția 1971), arh. Adrian Lascăr (promoția 1974).

Juniori: arh. Alexandru Mihai Bondrea (promoția 2003), arh. Ciprian Călugăru (promoția 2004), arh. Oana Iacob (promoția 2004), arh. Cosmin Pavel (promoția 2005), arh. Pavel Albu (promoția 2014), arh. Narcisa Ioniță (promoția 2017).

În deschiderea evenimentului, formația Zoom a susținut un concert de colinde, având-o ca solistă pe Lăcrămioara Bradoschi.

Text: Doina MARIN

„AMINTIRI PE STICLĂ” ARH. LIVIU BRANDABUR

Expoziția, dedicată generației noastre de arhitecți, absolvenții Institutului de Arhitectură „Ion Mincu”, promoția 1973, creată de arhitectul Liviu Brandabur și dăruită oamenilor prin cel mai înalt sentiment, **iubirea**, a împrăștiat emoții, idealuri și vise, într-o perioadă de maturizare finală a profesiei de arhitect pe care autorul a ales-o.

Tablourile prezentate și realizarea lor pe oglinda vieților noastre trecătoare constituie un depozit adunat în timp. Cităm din „cuvântul” autorului:

„Expoziția AMINTIRI PE STICLĂ dedicată generației mele a preluat firesc tradiția clasică a Școlii de Arhitectură, atât în formă, cât și în conținut. Lucrările susțin o viziune hotărâtă despre clasic și modernitate”.

Artistul conferă oglinzii o nouă putere, aceea de a immortaliza, pentru eternitate, forma fotografiei adevărului, alături de schimbările timpului în care trăim, cosmos, activitate umană, capriciile naturii, dependența de un univers în continuă mișcare. Cităm din „cuvântul” autorului:

„Pentru a atinge perfecțiunea a trebuit să inventez, să las ascunse în străfulgerările oglinzilor mele tot ceea ce doresc să spun. Sentimentele din lucrările mele trebuie descoperite în fiecare zi, în același tablou vor fi altele de fiecare dată. Aveți răbdare și priviți-le! Vă vor aduce liniște și echilibru sufletesc, de care aveți mare nevoie permanent. În universul Creației, omul încearcă să descopere lumea în care trăiește. Neputința îl conduce către căutare și, negăsind

singur soluția, intervine factorul universal de protecție divină a CREATORULUI. Astfel, din simbioza celor doi, se naște ARTA”.

O scurtă prezentare a lucrărilor a fost făcută de arh. acquarelist Dan Vucicovici, care a apreciat, în mod deosebit, atât picturile pe oglindă, cât și activitatea autorului.

Prin introducerea unei tehnici de pictură în care oglinda este baza lucrărilor artistului, cu scipiri mirifice, controversate, în mișcare permanentă, în funcție de lumina din încăpere, tablourile își aleg singure peretele pe care vor să fie expuse, privite, înțelese și valorificate.

Colecția de **amintiri** cuprinde Veneția, Murano, Torcelo,

minuni ale arhitecturii din Italia, precum și portrete de familie cu subiecte ascunse într-o optică personală. Lucrările combină expresia surprinzătoare a imaginii *Calului*, cu fascinanta *Veneția*, cea cu fețele văzute și nevăzute, care incumbă sentimente, bucurii sau decepții, răzbunări sau iertări, adevăr sau minciună, dar și cu fascinația dansului sau cu eleganța clasică a baletului.

Vernisajul expoziției a avut loc la *Galeria Cercului Militar din București*, la care am participat împreună cu numeroși colegi alături de care Liviu Brandabur a realizat numeroase proiecte în Galați, Pitești, Constanța, Craiova, Botoșani, Iași, Timișoara, București etc.

O LANSARE
 POSTUMĂ
 LA BNR

Text: Ileana TUREANU

 ESTE TRIST
 ACEST SFÂRȘIT DE NOIEMBRIE

La Centrul de Cultură Arhitecturală din Calderon devenise o tradiție ca, la sfârșitul lunii noiembrie, sezonul de evenimente artistice să se încheie cu Expoziția Cristinei Țurlea, deschisă până la Crăciun. Ani de-a rândul, vernisajul unei colecții de desene, gravuri, picturi, portrete, peisaje, care se numeau atât de inspirat **ÎnCHIPuiri**, **ALEGria**, **EMOgrafii**, **Priviri**, transformau o seară rece de toamnă într-o reuniune de familie cu flori, prieteni, vorbe bune și urări de sănătate, planuri și vise pentru anul ce urmează, în cadrul unor „lansări cu dichis”, așa cum le-a numit scriitorul și gazetarul Stelian Țurlea.

De la aceste serate nu lipsea niciodată Stelian Țurlea, soțul, partenerul și complicele Cristinei, care avea grijă, de fiecare dată, ca talentul ei să fie pus în valoare și care i-a fost un permanent sprijin în activitatea de arhitect, scriitor, artist plastic. **Pentru că, atunci când vorbim despre Cristina, vorbim despre un arhitect-pictor și despre un arhitect-cărturar.**

Ca **artist plastic**, Cristina ȚURLEA ar fi putut să expună alături de orice creatori consacrați, în orice galerie de artă. În lucrările ei, se simt vibrația, trăirea, bucuria față de fiecare colț de natură, emoția în fața unei clădiri valoroase, sinceritatea trăirii. Sinceritatea și autenticitatea, modul în care pune și așternea culoarea pe pânză ne făceau să vibrăm în fața lucrărilor ei!

„Trăiesc în lumi pline de lumină și culoare, într-o vibrație continuă. Privirea o absoarbe, o condensez cu ochii și-i dau multiple înțelesuri. Adesea o prind pe-o pânză, ca să o pot dăruia mai departe. Un dar în infinite nuanțe, un univers modulat de propriul meu suflet. [...]

Sunt arhitect. În ultimii ani, mai bine de un deceniu, și artist plastic. Mă bucur să încânt ochii și inimile oamenilor”, spunea Cristina.

Revenind la cartea distinsă cu **Premiul „Ion Frunzetti” al Fundației Magazin Istoric**, o evocăm pe Cristina Țurlea - cercetătoarea, publicista. Cristina a avut marea șansă de a face parte din echipa de arhitecți care au lucrat la BNR și de a participa la cea mai amplă, dar și serioasă acțiune de recuperare a patrimoniului construit național, pe care și l-a asumat Banca Națională. Nimeni și nici o instituție nu a tratat cu atâta profesionalism și devotament creația arhitecturală românească, salvând de la dispariție și oferind o viață nouă și prestigiu multor clădiri de patrimoniu.

Cristina a avut șansa de a fi părtașă la amplele acțiuni de recuperare și restaurare a palatelor BNR. Dar a avut și inițiativa, abnegația și capacitatea de a immortaliza aceste experiențe unice în anii noștri, în publicații care s-au numit „Arhitectura și spațiile publice”, „Cronica restaurării Palatului vechi al BNR”, „Simboluri în arhitectura palatelor financiar-bancare” etc. Publicațiile coordonate de ea demonstrează formația de arhitect, dar și cunoștințele juridice și financiare dobândite ulterior. Datorită efortului ei și al colaboratorilor săi, strategia de decenii și de anvergură susținută ani în șir de Banca Națională pentru consolidarea, restructurarea și restaurarea palatelor și sediilor sale istorice au fost aduse la cunoștința publicului și rămân în memoria colectivă și culturală a țării.

În ultima sa lucrare, Cristina Țurlea parcurge 9 secole de arhitectură bancară, explicând de ce și cum clădirile băncilor au devenit, adesea, autentice palate. Sunt prezentate peste 200 de clădiri aparținând unor bancheri, industriași, comercianți, asociații cu explicații vizând semnificația decorațiilor: frize, ancadramente, sculpturi, scări sofisticate, șemineuri, vitralii, galerii încărcate de o simbolistică aparte, menite să transmită încredere, să atragă, să insuflă siguranță. Este o lucrare în mod egal destinată specialiștilor și publicului doritor să înțeleagă ceea ce ne condiționează și dirijează.

Cu „*ochiul său de arhitect și vocația de scriitor*”, Cristina mai avea multe de povestit și descoperit.

ARH. DANIELA DEMETRIU (8 AUG. 1952 - 18 OCT. 2022)

Text: Gabriela PĂȘĂRIN

Nu mi-am imaginat niciodată că va exista această zi în care să scriu despre Dani Demetriu (Daniela Albulescu) ca despre o persoană de care nu mă voi mai putea bucura niciodată să o întâlnesc, pentru că a plecat pentru totdeauna, pe neașteptate și nemeritat dintre noi. Nu pot accepta gândul că ea, colega mea de grupă, sibianca tonică și inteligentă, lângă care am învățat de la aceiași profesori cum se făcea arhitectură în Facultatea „Ion Mincu” din București, nu mai este. Îmi amintesc cum, în prima zi de atelier, în urmă cu mai bine de 50 de ani, privindu-mi colegii care urmau să devină familia mea de studenție, privirea ei albastră, vie și directă cu care mi-a zâmbit de sub bretonul negru ca tușul, m-a fascinat. „Iată o fată dintr-o bucată cu care aș putea fi prietenă” - mi-am spus - și legătura dintre noi a rămas de atunci permanent prezentă peste ani, deși drumurile noastre s-au despărțit. Dar tot ele au fost cele care ne-au și readus adesea împreună - ocazii cu care ne bucuram de revedere, amuzându-ne inevitabil mereu la fel, de aceleași momentele hazlii din anii de facultate, pe care ni le reaminteam cu nostalgie. Constatăm, de fiecare dată, cu surprindere că viața nu o schimbăse, deși nici peste ea nu trecuse fără probleme. Pentru că așa era Dani, mereu optimistă, veselă, spontană, dar și mucalită uneori, ca orice om inteligent.

Profesional, pe cea care, după facultate, devenise arhitecta Daniela Demetriu am întâlnit-o la IP Carpați, unde am lucrat câțiva ani împreună cu mulți alți

colegi la mega-proiectul „Casa Republicii/Casa poporului” - așa cum se numea atunci. Apoi, vremurile s-au schimbat, IP Carpați a devenit SC Carpați Proiect, dar Daniela a rămas mai departe fidelă aceluși loc, unde devenise între timp Șefa Colectivului de Proiectare de arhitectură și Șefă de proiect pentru multe construcții care au rămas în urma muncii ei, ca o dovadă că arhitectul care a fost a existat. A rămas „la datorie”, în același loc până la sfârșit, deși ar fi trebuit să-l părăsească și să-și vadă mai departe liniștită de ultima parte a viața ei, ca mulți alții. Nu a ales această variantă din simplul motiv că ceea ce făcea o bucura în continuare, era ca o apă vie pentru ea.

Dar, în ziua fatidică de 27 iulie 2022, totul s-a frânt. Cu o zi în urmă, tocmai mă anunțase fericită că se născuse, la Paris, fetița lui Teo, fiul ei. Își făcea pregătirile să plece cât mai repede acolo, promițându-mi că, la întoarcere, vom sărbători împreună evenimentul undeva la o terasă, mai ales că urma să-și aniverseze în curând, odată cu împlinirea unei vârste rotunde, și trecerea ei într-un nou deceniu. Ar fi trebuit să se întâmple pe 8 august, însă destinul nu a mai lăsat-o. A căzut în mijlocul străzii, doar o necunoscută printre pietoni, care făcuse un accident vascular. După aproape două luni de chin, în urma unui tratament tardiv, nu a mai rezistat și a plecat dincolo de noi, lăsându-ne să ne-o amintim așa cum am cunoscut-o și îndrăgit-o fiecare, în secvențele în care viața noastră s-au intersectat cu ale ei.

Dani, sper că, acolo unde ești, știi că te regretăm și că ne vom aduce mereu aminte de tine cu drag și considerație și că trecerea ta pe aici a lăsat în urmă legături adevărate de suflet, doi copii buni și frumoși care par să-ți semene și multe case care vor aminti tuturor de tine și ca om, și ca arhitect. Odihnește-te Acolo, în Liniște și Pace, Dani dragă!

MIHAI DAN NICOLESCU (1943-2022)

Text: Alecu BELDIMAN

Ne-a părăsit un mare Domn, Mihai Nicolescu, arhitect și sportiv eminent. Făcea parte dintr-o categorie aparte de prieteni, mai degrabă taciturni, care nu aveau neapărat nevoie să se întâlnească pentru ca prietenia lor să dăinuie. Putea în același timp să fie foarte convivial. Felul de prietenie pe care o evoc are la bază o istorie comună ce a creat punți văzute și cunoscute numai de partenerii prieteniei.

Ne-am cunoscut în anul 1961 când am intrat, și unul, și altul, la Facultatea de Arhitectură. Eram amândoi jucători de rugby, sport pe care l-am practicat în timpul facultății și după aceea, în echipa Arhitectura, unde am jucat împreună vreo șapte-opt ani.

Era înalt, subțire, dar bine legat, avea o privire intens albastră. Era de departe cel mai bun jucător de rugby din generația noastră. Cu o inteligență deosebită a jocului, găsea întotdeauna soluția cea mai apropiată și mai frumoasă, atribute care sunt intrinseci Arhitecturii. Avea o mare eleganță în felul în care se mișca pe teren. Tot cum era și felul lui de a se comporta în societate. Era admirat și iubit de colegii din echipa de rugby, ca și de cei din echipa de proiectare, câțiva ani mai târziu. Prin 1965 a devenit căpitanul echipei de rugby Arhitectura, căreia îi dădea strălucire. Avusese doi înaintași la căpitania echipei, arhitectul Mircea Stănculescu, personalitate puternică, talentat cadru didactic și talentat jucător de rugby, ar fi putut și ar fi trebuit să joace în echipa națională a României. Lui Mircea Stănculescu i-a urmat Andrei Olsufiev, mai mare ca noi cu cinci ani, descendent al unei familii de aristocrați ruși refugiați în România în timpul Revoluției din 1917. Desenator și acvarelist de mare sensibilitate, a lucrat la

În anii '60, jucător la echipa Arhitectura

La Auch (Franta), 1990, împreună cu președintele Federației Franceze de Rugby, Albert Ferrasse

Paris ca arhitect de interior, domeniu pentru care era hărăzit. Andrei a murit în vara anului 2022, nu înainte de a fi publicat o carte de memorii evocând destinul dramatic a trei generații de ruși albi.

La un moment dat, după terminarea studiilor, Mihai a fost cooptat în echipe din vârful ierarhiei campionatului național, jucând un timp relativ scurt la Clubul Dinamo și apoi la Sportul Studențesc, formație în care strălucise cu ani în urmă și mult admiratul nostru rector Ascanio Damian, care venea la meciurile noastre de pe Stadionul Tineretului, duminica dimineața. Vedeam în Mihai un moștenitor de clasă.

Ca și Ascanio Damian, Mihai Nicolescu a fost unul dintre membrii memorabili ai echipei naționale, fiind remarcat între alții, de președintele Federației Franceze de Rugby, Albert Ferrasse, care îi admira ținuta în terenul de joc și în afara lui. De altfel, în anii 1970 și 1974, Mihai a fost ales „Cel mai bun rugbist român al anului”, iar în 1975 a primit titlul de „Maestru Emerit al Sportului”, distincție pe care o primeau doar cei mai buni dintre sportivii români. În 1990 Mihai a fost ales președinte al Federației Române de Rugby și a avut bucuria de a contribui în această calitate la unica victorie a României împotriva Franței pe terenul lor, în 1990, la Auch, scor de 12-6.

Ca arhitecți, ne-am început cariera împreună în toamna anului 1967 la Institutul Proiect București, în aceeași secție. Am lucrat în echipă la proiectele pentru Bulevardul Unirii, între 1980 și 1990, unindu-ne eforturile pentru a încerca, într-unul dintre momentele cele mai nefericite ale edificării Bucureștiului, să ne facem profesia cu demnitate. După 1990, când Mihai a fost ales director al Institutului Proiect București, iar eu mă ocupam de destinele Uniunii Arhitecților, am găsit în prietenul meu un sprijin consistent și dezinteresat. Atunci, în acei ani, câțiva dintre colegii mei de facultate - Mihai Nicolescu, Crișan Popescu, Șerban Popescu-Criveanu, Radu Șerban - au dat un sprijin substanțial Uniunii Arhitecților, fără de care nu s-ar fi putut realiza programul încărcat de aducere a profesiei noastre la condiția de profesiune liberală, program având ca spină un cortegiu de manifestări culturale.

Promoția noastră, cei care am absolvit facultatea în 1967, am pierdut în ziua de 14 noiembrie 2022 un coleg MEMORABIL.

Dumnezeu să-l odihnească!

MINISTERUL EDUCAȚIUNII NAȚIONALE
CORPUL ARHITECȚILOR DIN ROMÂNIA

JURĂMÂNT

Subsemnatul arhitect Karel Zancu
..... domiciliat în București
Str. Paleologu Nr. 5 ^{bi} membru al
Corpului arhitecților din România,

Jur credință Națiunii și Regelui Mihai I.

Așa să-mi ajute Dumnezeu.

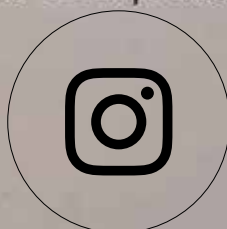
Arhitect,

Preot,

Acest jurământ s'a depus în fața noastră, astăzi

/RevistaArhitectura

/revista_arhitectura

/arhitectura-1906.ro

ARHITECTURA

MARCEL IANCU / JANCO

5-6 / 2022 (701-702)

ARHITECTURA

REVISTA UNIUNII ARHITECTILOR DIN ROMANIA FONDATĂ ÎN 1906

MARCEL IANCU